

Landskapsarkitekten och landskapet

Utvecklandet av en självreflektionsmetod för landskapsarkitekter

Mikaela Svensson

Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap
Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur
Examensarbete vid landskapsarkitektprogrammet, SLU Uppsala 2012

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap
Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur, Uppsala
Examensarbete för yrkesexamen på landskapsarkitekturprogrammet
EX0504 Självständigt arbete i landskapsarkitektur, 30 hp
Nivå: Avancerad A2E
© 2012 Mikaela Svensson, e-post: mikaela.svensson85@gmail.com
Titel på svenska: Landskapsarkitekten och landskapet - Utvecklandet av en självreflektionsmetod för landskapsarkitekter
Title in English: The landscape architect and the landscape - The development of a method for self-reflection for landscape architects
Handledare: Per Hedfors, institutionen för stad och land
Examinator: Rolf Johansson, institutionen för stad och land
Opponent: Ylva Dahlman, institutionen för stad och land
Foto: Mikaela Svensson, om inget annat anges.
Nyckelord: Landskapsarkitekt, Gestaltungs metodik, Självreflektion
Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se>

Tack!

Tack till de många människor som har bidragit till det här examensarbetet. Det är i samtal med andra, som arbetet har tagit de stora kliven framåt och utan er medverkan hade resa inte varit lika intressant och spännande.

Tusen tack till:

Min handledare Per Hedfors, som har väglett mig med säker hand och gett upphov till många tankeväckande lunchdiskussioner.

De tre inspirerande praktiker som har varit extra handledare under gestaltungsfasen. Johan Paju, Annelie Landin och Patrick Verhoeven har alla kommit med kloka kommentarer och insiktsfulla förslag.

Jens Wagner, som i stressade situationer erbjudit sin breda expertis, sitt hem som arbetsplats, och såg till att jag klarade mina deadlines.

Helena Broander, som med sin underbara förmåga att se igenom slöjorna av ord och tankar, såg till att arbetet inleddes och avslutades på bästa sätt.

När jag stundtals har känt mig som en exjobbande Don Quiote har det varit fantastiskt att ha en Sancho Panza genom Shirley Holmberg. Strategiska koppar med te och uppmuntrande kommentarer har hjälpt till att besegra väderkvarnarna.

Sist, men inte minst, vill jag tacka min familj, Petra, Malou och Björn, som har varit ett fantastiskt stöd och ihärdiga korrekturläsare.

Sammanfattning

Landskapsarkitekten och landskapet

Som landskapsarkitekt har jag ett nära samspel med min omgivning. Jag både utläser och tolkar den befintliga miljön men omvandlar också i sin tur dessa tankar till nya gestaltningar som sedan genomförs. Hur detta samspel sker, mellan mig och min omgivande miljö, är alltså av största betydelse för mitt yrkesliv som landskapsarkitekt. Därför ville jag i detta arbete närmare utreda sambandet mellan min tankevärld och min omvärld och hur de påverkar varandra.

Begreppen tankevärld och omvärld

För beskrivningen av tankevärlden tog jag stöd i sociologen Pierre Bourdieus teori kring Habitus, som är den ickefysiska värld av kunskaper och yrkeskulturer som tolkar och styr hur omvärlden uppfattas. För den enskilda individen kan detta uttryckas som en uppsättning förvärvade ”glasögon”, genom vilka den ser omvärlden.

Med omvärlden menades den fysiska miljön, inklusive dess brukare och handlingar. När en tanke omvandlats till en form, en handling eller exempelvis ett skolprojekt, blev den en del av omvärlden.

Jag har använt begreppet ”Min omvärld” för att förtydliga att även om jag alltid befunnit mig i den större omvärlden har jag bara interagerat med en del av den. Jag har alltid befunnit mig i en specifik kontext som exempelvis ett visst land, en viss plats, och med en viss uppsättning människor. På samma sätt beskrev

”Min tankevärld” att jag alltid ingått i den större tankevärlden, men bara härbärgerat en del av den i mitt eget huvud. Min tankevärld beskrevs som platsen för mina yrkesidentiteter, ideologier, kunskaper och personlighetsdrag.

Varför jag valde metodutveckling

När jag valt att ämnet för mitt examensarbete var relationen mellan landskapsarkitektens tankevärld och dess omvärld, var nästa mål att hitta ett sätt som landskapsarkitekten själv kunde undersöka och utvärdera sitt eget samband. Dessa val gjorde att undersökningens inriktning blev därför självreflektion, och istället för att ägna arbetet åt enbart teoristudier, valde jag att arbeta med metodutveckling. Undersökningen utvecklades till ett sökande efter en metod för självreflektion anpassad för landskapsarkitekter.

Val av undersökningsmetod

För att hålla mitt arbete inom ramen för landskapsarkitektur och för att metoden skulle vara lätt att använda och implementera valde jag att testa om en undersökningsmetod i min befintliga landskapsarkitektarsenal kunde utökas för att även användas som en självreflektionsmetod. Som undersökningsmetod valde jag gestaltningsmetodik, som både syftar till att undersöka hur situationen ser ut idag, men även föreslå en väg framåt.

Hur undersökningen genomfördes

Metodutvecklingen inleddes med att jag genom litteraturstudier och intervjuer med landskapsarkitektstudenter, undersökte vad gestaltningsmetodik innebar. Utifrån det resultatet, utvidgades sedan metoden för att vara bättre anpassad för självreflektion. Därefter testade jag själv metoden, för att fördjupa min förståelse av dess användning och resultat. Slutligen sökte jag genom litteraturstudier efter lämpliga kriterier för att utvärderades metoden och dess resultat.

Formulerandet av självreflektionsmetoden

Första delen av arbetet, där jag undersökte gestaltningsmetodik för landskapsarkitekter, ledde fram till insikten att det fanns en generell, övergripande struktur för gestaltningsarbeten för landskapsarkitekter men att denna struktur implementeras på olika sätt av skilda gestaltare och såg annorlunda ut för olika typer av landskap. Dessa konstateranden hade betydelse för vidareutvecklingen av metoden, genom att den kompletterades med nya inventeringsområden och analysermetoder, som var bättre lämpade att hantera mänskliga utsagor.

Metodtestet

Metodtestet genomfördes under en månads tid och genererade flertalet resultat. Inventerings- och analysdelarna undersökte både min tankevärld genom min självbild, men även min omvärld genom mina handlingar och gestaltningsarbeten. Analysen presenterade dels en översikt över hur jag är som landskapsarkitekt idag, men även mitt samband mellan min

tankevärld och min omvärld. Sambandet visade på en stark korrelation mellan min självbild och min omgivande miljö och detta samband kunde tydligt utläsas i mina gestaltningsarbeten. Den visade också hur min världsuppfattning hade påverkats starkt av de miljöer och sammanhang som jag hade vistats i. Sammanfattningsvis var mina gestaltningsarbeten en fysisk manifestation av min världsbild. Genom att jag studerade mina handlingar och gestaltningsarbeten kunde jag urskilja många av de aspekter som utgjorde min tankevärld och fungerade som mina glasögon mot omvärlden.

Efter analysen fortsatte gestaltningsprocessen vidare. Med utgångspunkt i de upptäckter och sammanhang som framkommit i analysen, vidareutvecklades arbetet genom program och designskisser, till ett förslag över min framtida utveckling. Efter undersökningens tidigare konstaterande om det starka sambandet mellan min omvärld och min tankevärld, utformades gestaltningsförslaget som ett sekvensförslag av olika miljöer och tankesätt. Detta sekvensförslag förslår ett framtida växelspel mellan olika miljöer och olika kunskapsvärldar som även tillgodoser mina intresseområden och önskemål.

Utvärderingen av resultatet

Metoden genererade flera olika typer av resultat, och beroende på om man främst såg metoden som en självreflektionsmetod eller en gestaltningsmetod, så mäts resultaten med två olika måttstockar. Såg man den främst som en självreflektionsmetod, bestod resultatet framför allt av slutsatserna kring sambandet

mellan min tankevärld och min omvärld. Detta utvärderades med kriterier för självreflektionsmetoder, som framhöll vikten av transparens av undersökningsprocessen och möjlighet för den utomstående att granska vilka grundvalar som slutsatserna vilat på. Såg man metoden med utgångspunkten att den främst var en gestaltningsmetod, var det gestaltningsförslaget som skulle kritiseras. Detta mättes istället med gestaltningens vanligaste utvärderingsmetod: Arkitekturkritik.

En litteraturundersökning visade på flertalet tydliga kvalitetskriterier för självreflektionsmetoder. Arkitekturkritik visade sig dock vara svårare att definiera, och resultatet framhöll en mängd olika förhållningssätt, där kritiker har flertalet olika utgångspunkter för utvärderingar av gestaltningar. I brist på samstämmiga utvärderingskriterier för ett gestaltningsarbete, tog jag istället fasta på vad som många källor beskrev som syftet med arkitekturkritiken, nämligen att vara ett lärandetillfälle som genom att föra en dialog kring gestaltningen kunde ge bättre lösningar samt utveckla disciplinen.

Framtid

Efter att metoden testats och utvärderats, föreslås en framtida utveckling som till att börja med handlade om att formulera utvärderingskriterier specifikt lämpade för gestaltningsarbetet. Redovisningen av gestaltningsförslaget tar också fasta på utgångspunkten att kritiken kan ses som ett tillfälle att

utveckla gestaltaren och därigenom disciplinen. Redovisningen av gestaltningsförslaget kan då bli ett diskussionsforum för landskapsarkitekter att diskutera yrkesfältets värderingar och världsbild och hur dessa återspeglas i den omgivande miljön.

Förhoppningen är att metoden i fortsättningen kommer att kunna användas även av andra landskapsarkitekter än mig själv. Att då lägga samman deras insikter om samband mellan landskapsarkitekter och det omgivande landskapet ger slutsatserna större generaliserbarhet. Även teoristudier kring relationen mellan tankevärlden och omvärlden skulle öka metodens förmåga att dra mer generella slutsatser.

Drömmen, som sträcker sig vidare efter examensarbets slut, är att metoden utvecklas så att den kan ingå i landskapsarkitektutbildningen och att formaliserad självreflektion blir en del av examensprocessen. Detta sker med förhoppningen att framtida landskapsarkitekter ska bli ännu skickligare på att undersöka sambandet mellan sin tankevärld och sin omvärld och på så sätt bli mer uppmärksamma på sitt eget perspektiv och världssyn, och hur den kan överensstämma med eller skilja sig från andra människors.

Omvärlden färgas av den egna tankevärlden

Summary

The landscape architect and the landscape

As a landscape architect, I have a close interaction with my surroundings. Firstly, I read and interpret the existing environment. Secondly, I turn these ideas into new configurations, which are implemented. How the interaction occurs between me and my surroundings, is thus of utmost importance for my career as a landscape architect. Therefore, the objective of this work is to further investigate the relationship between me and my surroundings and how they influence each other.

The concepts "World of thoughts" and "Surrounding world"

For the description of the world of thoughts, I found support in the sociologist Pierre Bourdieu's theory of Habitus, which is the non-physical world of knowledge and professional cultures that interpret and control how the world is perceived. For the individual, this can be expressed as a set of acquired "glasses" through which he observe and interpret the surrounding world.

The surrounding world meant the physical environment, including its users and their actions. When a thought has been converted into a form, an act or for instance a school project, it has become a part of the surrounding world.

I have used the term "my surrounding world" to clarify that even though I am always in the surrounding world, I only interacted with parts of it. I have always been in a specific context, such as a

particular place and with a certain set of people. In the same way the concept "My world of thoughts" described that I have always been part of the larger world of thoughts, but I have only been harbouring a part of it in my own head. My world of thoughts was described as the location of my professional identities, ideologies, knowledge and personality traits.

Why I chose to develop a methodology

When I decided that the topic of my thesis was the relationship between the landscape architect's world of thoughts and the and the surrounding world, the next objective was to find a way that landscape architect himself could examine and evaluate his own interactions with the surrounding world. These choices directed the focus of this work towards self-reflection, and instead of focusing effort on purely theoretical studies, I chose to work development of methodology. The survey was developed into a search for a method of self-reflection suited for landscape architects.

Selection of method

To keep my work in the context of landscape architecture and for the practitioner method of investigating their own landscape to be easy to use and implement, I chose to test if a survey method in my existing repertoire of landscape architecture could be extended to also function as a method of self-reflection. The method I chose was a design methodology, which both aims to investigate how a place looks like today, but also aims to propose a way forward.

How the survey was conducted

The survey began with literature studies and interviews with landscape architect students, investigating what design methodology entailed. Based on the results, the method was supplemented to be better suited for self-reflection. I then tested the method on myself, to deepen my understanding of its uses and results. Finally, I conducted a literature study in search of suitable critique criteria to evaluate the method and its results.

The development of the self-reflection method

The first part of the survey, where I studied landscape architects' use of design methodology, led to the realisation that there is a general structure for the design methodology used by landscape architects, and that this structure is implemented in various ways by different designers. The structure also varies from different types of landscapes. For example, a sociotop map that mainly focuses on measuring people's experiences of public urban environments is not used when a landscape architect is doing a project in the forest of northern Sweden, and a Space-Syntax analysis is rarely used in regional landscape planning. This was important for the design of the method, by extending the areas of the inventory- and analysis-phase to better be adapted for an examination designed to analyse human statements.

Testing the method

I tested the method during a month's time and it generated several results. The phases of inventory- and analysis examined both my own world of thoughts through my self-image, and in addition to this my surrounding world through my actions and design work. The analysis presented an overview what kind of landscape architect I am today, as well as the relationship between my world of thoughts and my surrounding world. The study showed a strong correlation between my own world view and the design work that I had produced. Additionally, the relationship was reversed. My own self-image and world-view was heavily influenced by the environments and contexts that I had been staying in. In summary, my previous design works was a physical manifestation of my continuously changing world view, and by studying my actions and works of design I could distinguish many of the values and mindsets that make up my world of thoughts.

The design process was then progressed. Based on the findings and contexts that emerged in the analysis, the design work was further developed through programs and design sketches, to a proposal for my future development. The design proposal was conceived as a sequence proposal based on findings of the strong relationship between my surrounding and my mindset. This sequence proposal suggests a future interaction between different environments and different worlds of knowledge, that also cater to my interests.

To evaluate the results

The method generated several different types of results. Depending on whether you mainly saw the method as a method of self-reflection or a design method, results are measured with two different scales. If you regard it mainly as a method of self-reflection, the results were primarily the conclusions about the relationship between my world of thoughts and my surrounding world. These results were then measured by quality criteria for self-reflection methodology, which stressed the importance of transparency during the investigation process and the ability for a third party to examine the foundations on which the conclusions are grounded. If you regard the method as primarily a design method, the result was the design proposal. The design proposal was then measured against a common evaluation method: Architecture critique.

Through a literature survey, I found several clear quality criteria for self-reflection methods. However, architecture critique unfortunately proved to be more difficult to define, and the result showed a variety of approaches, where the critics have several different strategies for evaluation. Due to the lack of consistent evaluation criteria for a design work, I instead focused on what many sources described as the purpose of architecture critique: to be a learning opportunity that, by having a dialogue about the design, can provide better solutions and develop the discipline of landscape architecture.

Future

For the future method development, it was proposed to formulate appropriate evaluation criteria for the design proposal. The presentation and criticism also takes note of the point that the criticism is seen as an opportunity to develop the designer and thereby the discipline of landscape architecture. In practice, the presentation of the design proposal can become a forum for landscape architects to discuss their professions own values and mindsets and how these are replicated in the surrounding environment.

The hope is that the method will be used by other landscape architects than me. They can then add their insights about the relationship between their world of thoughts and surrounding worlds to make the conclusions more general. Also further theoretical studies on the relationship between the world of thought and the surrounding world would increase the methods capacity to draw more general conclusions.

My wish is that the method could be further developed, so it can be included in the education of landscape architects in the future, and that self-reflection can become a formalised part of the exam process. This is done with the hope that future landscape architects can become even more skilled in their abilities to reflect on their relationship between the landscape architect and the landscape. By doing this, they can become more aware of their own perspective and worldview, and how it can be consistent with, or different from other peoples.

The surrounding world is coloured by your world of thoughts

Gestaltningssarbetet Fas 1-6	58	Sammanfattande diskussion av arbetsprocessen	92
Sammanfattning av metoden och resultatet	74	3) Återkoppling till frågeställningarna	94
Övriga resultat från metodtestet	75	Har jag uppnått mina syften?	94
Kunskaper från systematisk självreflektion	75	Har gestaltningssmetoden lämpat sig för självreflektion?	94
Samspelet mellan min tankevärld och min omvärld	75	4) Förslag på framtida utveckling	95
Personliga metodinsikter	76	Vidareutveckling för hela metoden	95
Sammanfattning av lärdomar från metodtestet	77	Förslag på förändringar för specifika faser	95
3) Utvärderandet av metoden	78	Metodens generella delar för kommande användare	98
Utvärdering av metodanvändandet	78	Avslutande ord	98
Användandet av metoden, Fas 1-6	78	Framtida vision	99
Kritikkriterier för gestaltningssmetodens resultat	82		
Kvalitetskriterier för självreflektionsmetoder	82		
Gestaltningssarbetet kritiserats med arkitekturkritik	83		
Diskussion		Referenser	
	87		100
1) Resultatdiskussion	88	Referenslista	100
Insikternas betydelse för mig och för andra	88		
Vikten av en ny omvärld för att förnya tankevärlden	89		
Vinsten i att göra resan, inte bara komma fram till målet	89		
2) Metoddiskussion	89		
A) Utvecklandet av metoden	89		
Att definiera en gestaltningssmetod	89		
Utvidgandet av gestaltningssmetoden	90		
B) Metodtestet	91		
C) Utvärderandet av metoden	91		
Min utvärderingen av metodanvändandet	91		
Kvalitetskriterierna	92		
		Bilagor	102
		Bilaga 1 Intervjuformulär	104
		Bilaga 2 Inventeringsresultat	105
		A) Självbilden	105
		B) Tidslinjen	111
		C) Gestaltningstexterna	116
		Bilaga 3 Analysresultat	124
		A) Självbilden	124
		B) Tidslinjen	126
		C) Gestaltningstexterna	128
		D) Sammanfattande analys	130

INTRODUKTION

Landskapsarkitekten och landskapet Hur arbetar en landskapsarkitekt? Tankevärlden

Habitus på individnivå

Översättning av begreppet "roller" till "glasögon"

Relationen mellan omvärld och tankevärld

Ett examensarbete om självreflektion

Varför ska landskapsarkitekten självreflektera?

Syftet med detta examensarbete

Val av självreflektionsmetod

Gestaltningsskildring som självreflektionsmetod

Forskningsfrågorna

Centrala begrepp

Avgränsningar

Endast en testperson av självreflektionsmetoden

Jag är själv den första testpersonen av självreflektionsmetoden

En metod ur den befintliga repertoaren

Gestaltningsskildring innan projekteringsfas

Målgrupp

Identitetsståndpunkt

Introduktion

Landskapsarkitekten och landskapet

Min röda tråd genom landskapsarkitektutbildningen har varit en nyfikenhet kring relationen mellan människa och miljö. Framförallt har jag varit intresserad av relationen mellan landskapsarkitekten och landskapet, som också kan beskrivas som sambandet mellan tankevärlden och omgivning.

Varför är det relevant för en landskapsarkitekt att fundera på sambandet mellan människor och deras miljö? Jo för att det är ett samband som genomsyrar hela yrkesgårningen.

Hur arbetar en landskapsarkitekt?

IFLA (International Federation of Landscape Architects) har tretton punkter som beskriver landskapsarkitektyrket (IFLA 2012). Sammanfattningsvis beskriver dessa punkter hur landskapsarkitekter arbetar med att utforska och utveckla planering, design och förvaltning av utomhusmiljö, både inom och utanför den byggda miljön. Man arbetar med teori-, policy- och metodutveckling från smått till storskaligt landskap. De miljöer man arbetar i är historiska, kulturella, rekreativa, privata och offentliga. Landskapsarkitekten arbetar också med att främja miljömedvetenhet. I ett projekt bidrar landskapsarkitekten med en estetisk och funktionell design av planering, genomförande och förvaltning. Man ska också kunna undersöka och analysera olika förutsättningar på en plats och sedan i samarbete med beställare föreslå lösningar och rekommendera fortsatt utveckling för platsen. Man ska även

kunna forska och undervisa i aspekter av landskapsarkitektur. En stor del av landskapsarkitektens yrkesliv går alltså ut på att läsa av och tolka omgivningen. Men arbetet stannar inte vid tolkningen utan det omsätter även slutsatserna till nya miljöer. Dessa miljöer kommer i sin tur att upplevas av många andra människor och därigenom påverka dem. Hur jag tolkar omgivningen är alltså av största vikt för vilket slags landskap jag kommer att skapa.

Tankevärlden

Tolkandet av omvärlden kan liknas vid att människor ser världen genom olika par glasögon. Dessa glasögon är också olika mellan individer, och förmedlar därför olika information till olika människor.

För att förklara den gemensamma tankevärld som formar dessa glasögon, använder den franske sociologen Pierre Bourdieus begreppet habitus. ”Ett Habitus är en samling förvärvade dispositioner för tankar, uppträdande och smak, en fallenhet och en mottaglighet att handla och tänka eller känna på ett eller annat sätt. Habitus är de förkroppsligade kulturella uttrycken av mänskliga vanor och rutiner” (ODS 2005). Habitus beskrivs vidare i Susan Pagets doktorsavhandling ”Aspekter på landskapsarkitekters yrkesroll” som ”summan av alla ingående individer och dess roller och inkluderar deras historia, vare sig de är medvetna om den eller inte” (Paget 2008:41-42). Paget beskriver vidare att Habitus kan ge sig till uttryck genom exempelvis arkitekturstilar som dominerar

en viss tidsepok. Habitus är dock inte någonting statiskt, utan en ständig pågående process som förändras med tiden (Paget 2008). Habitus är alltså den tankevärld som formar vår uppfattning av omgivningen.

Habitus på individnivå

Paget diskuterar även Habitus på individnivå, och talar då istället om olika ”roller”. Begreppet roll används här för att beskriva en personlighetstyp och inte en enskild person. Hon presenterar flera roller som en yrkesverksam landskapsarkitekt kan inta i ett diagram (Paget 2008:164) beskriver hon fyra olika roller: Gestaltaren, Kommunikatören, Växtkännaren/teknikern och Förvaltaren. Dessa roller, tillägger författaren, är grova förenklingar som kan kombineras på olika sätt i diverse olika projekt och som inte utesluter varandra.

Översättning av begreppet ”roller” till ”glasögon”

Fortsättningsvis i detta arbete används ordet ”glasögon” istället för ”roller”. Orden glasögon speglar den effekt som dessa har. Glasögon kan man ha flera par av och är någonting som man lätt kan växla mellan. När man ser på omvärlden genom att glasögon omvandlas intrycken av omvärlden genom att ljuset bryts i linsen. På samma sätt fungerar relationen mellan omvärlden och tankevärlden. Det finns en fysisks omgivning omkring oss, men vi kan endast se och tolka den genom vår personliga uppsättning glasögon

Relationen mellan omvärld och tankevärld

Sambandet mellan tankevärlden och omvärlden är alltså att tankevärdens utformning styr hur vi uppfattar omvärlden och vår omvärld påverkar hur vår tankevärld ser ut. Detta är det teoretiska resonemang som ligger som grund för detta arbete. Jag ville dock ytterligare undersöka detta samband och utforska hur teorin kunde ta sig uttryck i praktiken. Hur kunde detta samspel se ut på individnivå, och vad kan det innebära för den enskilda landskapsarkitekten? Resultatet blev detta examensarbete där jag undersöker sambandet mellan en enskild landskapsarkitekts tankevärld och dess omvärld.

Ett examensarbete om självreflektion

Att undersöka sambandet mellan en landskapsarkitekts tankevärld och omvärld kan ske på flera olika sätt, men jag valde att söka efter ett sätt där landskapsarkitekten själv kunde undersöka och utvärdera sitt eget samspel. Detta ställningstagande gjorde att arbetet inriktade sig på metodutveckling snarare än teoristudier. Det jag sökte var alltså en självreflektionsmetod, anpassad för landskapsarkitekter.

Varför ska landskapsarkitekten självreflektera?

Landskapsarkitekten Gabriel Kiefer beskriver hur relevant det är för landskapsarkitekter att ägna sig åt självreflektion. ”Genom att kritiskt reflektera över det egna sättet att tänka och handla kan arkitekten undersöka och granska medvetna och undermedvetna föreställningar om hur saker och ting är och hur de ska göras. Det är uppenbart att vårt

etablerade synsätt och fördomar, liksom hur vi tänker och handlar, kommer att påverka och dirigera projekten i en viss riktning. För att undvika att fastna i vissa mönster verkar det i gestaltningsprocessen därför vara viktigt att värna om den kritiska analysen och ifrågasätta motiven till varför man gör som man gör.” (Rydberg & Åkerberg 2003:86).

Syftet med detta examensarbete

Syftet med detta arbete är att jag vill bli mer insatt i hur jag, inom min yrkesroll som landskapsarkitekt, kan reflektera kring mina kunskaper och föreställningar, det vill säga, de tankar och influenser, som styr mina val. Målet är att få en ökad förståelse av mitt samspel med min omgivning.

Drömmen, som sträcker sig längre bort i tiden än detta examensarbete, är att utveckla en modell/en metodik, för reflektion som skall gå att använda inom undervisning på landskapsarkitektutbildningar och att en formaliserad självreflektion skall bli en naturlig del av examinationsprocessen.

Val av självreflektionsmetod

Det finns många olika yrkesgrupper som arbetar med självreflektion, men eftersom detta är ett examensarbete inom landskapsarkitektur, har min målsättning varit att jag ska försöka använda mig av arbetsmetoder som redan existerar inom landskapsarkitekturtyrket. Jag har därför valt en metod som jag är bekant med och utökar dess användningsområde. Det är

därför som jag har valt att undersöka om gestaltningsmetodik kan användas som reflektionsmetod.

Gestaltningsmetodik som självreflektionsmetod

Gestaltningsarbeten berör både historien och det befintliga på en plats, men stannar inte där, utan drar slutsatser från det som är och har varit för att sedan föreslå en väg framåt.

Forskningsfrågorna

Huvudfråga: Kan jag finna eller formulera en metod för självreflektion som är anpassad för landskapsarkitektstudenter?

A) Kan en av arbetsmetoderna inom landskapsarkitektur användas för att utforska en landskapsarkitekts tankevärld och dess samband med det omgivande landskapet?

B) Om (A) är möjligt, kan tillvägagångssättet vid gestaltningsarbeten användas för självreflektion?

Centrala begrepp

Självreflektion/Introspektion

En definition för självreflektion som jag finner särskilt passande för detta arbete är: ”självmedveten självutforskning” (Brown, 1998) Självreflektion kan även benämnas i forskningssammanhang som introspektion.

Gestaltning

Gestaltning är när man ger form åt något, till exempel en idé eller en bok. (ne.se)

Gestaltungsmetodik
Metoder för att förhålla sig till, systematisera och praktiskt genomföra en gestaltning. (Landqvist, 2001)

Tankevärld
Tankevärlden är den icke-fysiska värld som beskrivs som Habitus. Det finns både en större tankevärld som i sig själv består av flera mindre tankevärldar. Exempelvis finns det en tankevärld för landskapsarkitekturen, men som samtidigt innehåller flera olika tankevärldar.

Omvärld
Omvärld är det landskap som jag vanligtvis behandlar inom mina landskapsarkitektstudier. Det är den fysiska miljön, inklusive dess brukare och handlingar som hela tiden omger mig. När en tanke har fått en gestaltning och omvandlats till en handling eller exempelvis ett skolprojekt, så är det en del av omvärlden.

Min tankevärld och min omvärld
I detta arbete använder jag begreppen Min tankevärld och Min omvärld, för att förtydliga hur jag även om jag ingår i den större tankevärlden, bara härbärgerar en del av den i mitt eget huvud. Min tankevärld innehåller mina yrkesidentiteter, ideologier, kunskaper och personlighetsdrag. Min tankevärld ses på samma sätt som den utgångspunkt för identitetsstudier som jag har valt för detta arbete, nämligen det konstruktivistiska synsättet där identitet är en ständigt

pågående process utan något essentiell sanning. Min tankevärld både formar och formas av omgivning och består av flera, överlappande identiteter. Den utgör min världsuppfattning och innehåller alla mina värderingar, mina glasögon, min del av diskurserna.

Begreppet ”Min omvärld” används för att förtydliga att även om jag alltid finns i den större ”omvärlden” befinner jag mig alltid i en del av omvärlden, med dess specifika kontext. Jag är i ett visst land, på en viss plats, med en viss uppsättning människor.

Avgränsningar

Endast en testperson av självreflektionsmetoden

Min första begränsning var tiden, det vill säga hur mycket jag han genomföra under de 20 veckor som fanns tillgängliga för undersökningen. Jag såg undersökning som en början på en process som sträcker sig längre än detta examensarbete. Därför ville jag hellre gå grundligt tillväga i varje steg av processen och tydligt förankra den med erfarenheter och reflektioner. Detta innebar i praktiken att jag under detta arbete genomförde självreflektionsprocessen på mig själv, men valde att inte utöka undersökningen till att även omfatta andra landskapsarkitektstudenter. Detta reducerade möjlighet att dra slutsatser om metodens generella användbarhet, men gav mig mer tid och möjlighet att reflektera kring metodutvecklingsprocessen.

Jag är själv den första testpersonen av självreflektionsmetoden

Målsättningen för framtiden efter detta examensarbete är att utveckla en modell/en metodik, för reflektion som skall gå att använda inom undervisning på landskapsarkitektutbildningar och att en formaliserad självreflektion skall bli en naturlig del av examinationsprocessen. Det jag har lärt mig om gestaltungs metodik hittills har visat att den måste genomföras för att kunna förstås. Detta tankesätt återfinns jag även i Donald Schöns "Educating the Reflective Practitioner" där författaren beskriver inlärningsprocessen av designmetodik som "learnable, coachable but not teachable" (Schön 1987). Författaren framhåller hur metodiken måste läras ut, inte bara genom att eleverna får metodiken beskriven för sig, utan hur eleverna själva genomför gestaltungs metoden, samtidigt som de reflekterar kring sina handlingar. (Schön 1987) Därför väljer jag att testa metoden på mig själv först innan jag i framtiden kan gå vidare med att testa metoden på andra.

En metod ur den befintliga repertoaren

Ytterligare avgränsningar i examensarbetsprocessen är att jag vill söka efter en reflektionsmetod som grundar sig i min befintliga kunskapsbas. Jag har också valt att söka efter en metod som många landskapsarkitektstudenter i Sverige är bekant med. Förhoppningsvis blir självreflektionsmetoden också lättare att implementera i studierna om användaren redan har en grundläggande förståelse för hur den fungerar.

Gestaltungs fas innan projekteringsfas

Jag använder mig av ordet gestaltungs metod och inte projekteringsmetod, därför att detta arbete stannar vid presentationen av ett gestaltungs förslag och inte avser att gå in i projekteringsfasens framtagande av konstruktionsritningar. Självreflektionsmetodens produkt blir alltså ett förslag på hur en framtida omformning kan se ut, inte hela vägen fram till den genomförda produkten.

Målgrupp

Målgruppen är främst landskapsarkitektstudenter, för att metoden är framtagen med dem i åtanke. Förhoppningsvis kan även yrkesverksamma landskapsarkitekter dra nytta av teoriavsnittens resonemang kring självreflektion, yrkesidentitet och arkitekturkritik. Även om metoden jag kommer fram till är inriktad på en specifik yrkesgrupp, kan metodutvecklandet ha en mer generell målgrupp. Möjligtvis kan andra yrkeskategorier också anpassa en självreflektionsmetod efter deras yrkeskårs förutsättningar och behov.

Identitetsståndpunkt

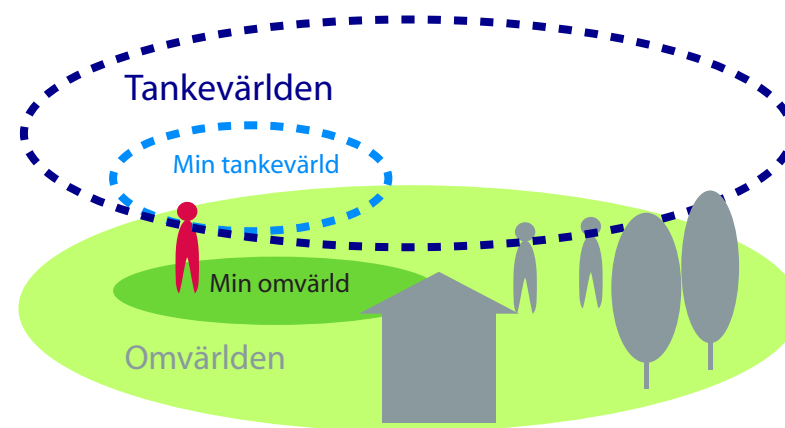
När jag undersöker min tankevärld, innebär detta att jag försöker finna min uppfattning av min egen identitet. Men vad innebär egentligen identitet? Jag har fastnat för denna beskrivning "Identitet utgörs av de beskrivningar av oss själva som vi identifierar oss med" (Barker 1999:9). Lägga märke till hur denna definition talar om "beskrivningar", det vill säga berättelsen om oss själva som vi identifierar oss med. Detta är

relevant för mitt fortsatta arbete när jag undersöker just min egen berättelse om mig själv.

Catarina Kinvall beskriver översiktligt i boken *Identitetsstudier i praktiken* (2003), de många olika skolor som finns inom identitetsstudier. Dessa skolor har alla olika uppfattningar om vad identitet innebär och hur den formas. I detta arbete har jag valt den syn på identitet som återfinns inom konstruktivismen. Detta perspektiv framhäver att identiteten hela tiden förändras och att det inte finns något kärn-jag. Alltså ingen sann, oföränderlig kärna som går att leta fram. Identiteten består istället av en mängd självuppfattningar som överlappar varandra och ständigt återskapas i interaktion med omgivningen. Ställningstagandet spelar roll för hur jag sedan utforskar min tankevärld, eftersom olika identitetsskolor har olika sätt att tolka och beskriva människors berättelser kring sin egen identitet. Om jag istället hade arbetat efter Sigmund Freuds ”Den psykoanalytiska jag-teorin” (Kinvall 2003) hade jag influerats av hur psykoanalysen använts som undersökningsverktyg, men det hade sannolikt blivit ett helt annat arbete.

Det konstruktivistiska perspektivet innebär att jag i undersökningen av min tankevärld inte söker efter någon enda, inre sanning eller ”verkligt” jag, utan istället kan undersöka min egen bild av min identitet. Jag kan ta fasta på mina egna beskrivningar om min identitet som grund för utforskandet av min tankevärld.

Liknande argument finner jag i Donald Schöns bok *The reflective practitioner* (1983), där han beskriver hur den konstruktivistiska världsbilden är en av grundvalarna till att vara en ”reflective practitioner” till vilka han räknar arkitektyrkena. ”Den underliggande världsåskådningen för en ”reflective practitioner” är en konstruktivistisk syn på omvärlden som ska undersökas...” och han fortsätter sedan ”I ett konstruktivistiskt perspektiv är våra uppfattningar, uppskattningar och föreställningar grundade i en värld som vi själva har konstruerat och som vi *accepterar* som verkligheten.”(Schön 1983:36).

Figur över begreppen Min tankevärld och Min omvärld

METOD

Innehåll

Del 1 Utvecklandet av metoden

Metodutvecklingens tre delar

Inledning

Att definiera en gestaltningsmetod

Litteraturstudier

Intervjuer med studenter

Intervjumetod

Val av informanter

Metoden för att analysera intervjuerna

En gestaltningsmetod utvidgas till en självreflektionsmetod

Nya inventerings- och analysmetoder

Del 2 Metodtest

Utveckling av självreflektionsmetoden genom att genomföra den

Avgränsningar för metodtestperioden

Del 3 Utvärdering av metoden och resultatet

Utvärderingskriterier för metoden för det egna landskapet

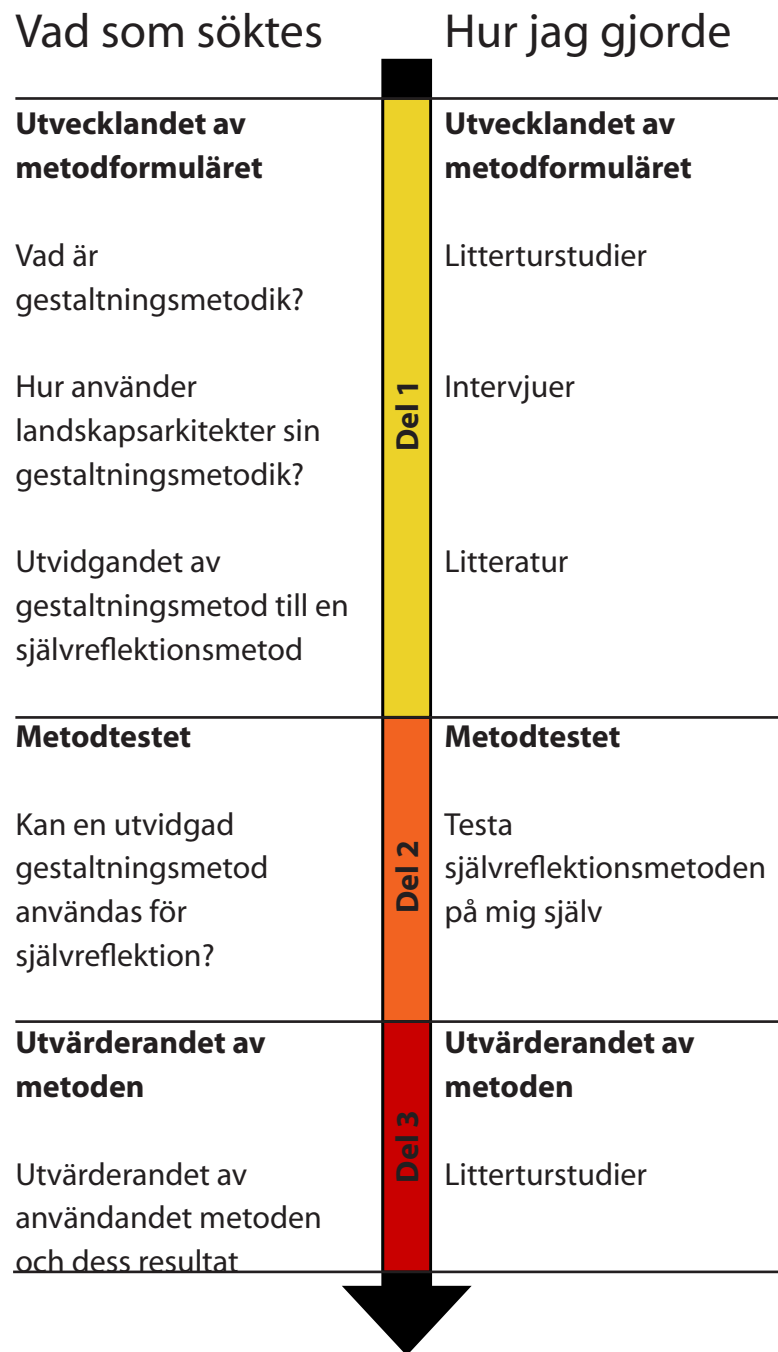
Litteraturval för kritikkriterier

Metodutvecklingens tre delar

Inledning

Arbetsprocessen är baserad på antagandet att en gestaltningsmetod kommer att fungera som självreflektionsmetod och att den kommer att producera ett resultat som går att utvärdera.

Utvecklandet av självreflektionsmetoden delades in i tre delar. Den första var utvecklandet av metodformuläret. Den andra var testandet av metoden på mig och den tredje var utvärderandet av självreflektionsmetoden och dess resultat. Resultatet från varje delmoment var vägledande för hur nästa moment genomfördes.

Del 1 – Utvecklandet av metoden

Att definiera en gestaltningsmetod

Vad innehåller egentligen en landskapsarkitekts gestaltningsmetodik? Arbetets första del gick ut på att undersöka om det går att finna någon generell gestaltningsmetodik för landskapsarkitekter. Det undersöktes genom en kombination av en litteraturstudie och genom intervjuer med landskapsarkitektstudenter.

Litteraturstudier

För att hitta texter om gestaltningsmetodik, både specifikt för landskapsarkitekter men även för andra designyrken har jag inledningsvis använt mig av välkända sökmotorer, exempelvis Google Scholar och på svenska och engelska sökt efter texter som behandlar detta ämne. I Epsilons sökdatabas har också hittat flera texter som specifikt inriktat sig på landskapsarkitekters gestaltningsmetodik. Jag har sedan gått igenom litteraturförteckningen i dessa arbeten för att hitta ytterligare källor inom samma ämnesområde. Litteraturen har både varit sådan som behandlar landskapsarkitekters gestaltningsmetodik specifikt men även inkluderat fler likande yrkeskategorier som husarkitekt, industridesigner och deras respektive arbetsmetoder.

Som källlitteratur har jag främst använt två verk. *Vilda idéer och djuplodande analys – Om designmetodikens grunder* av Jan Landqvist (2001) och *Bilder av Praxis – reflektioner kring arkitektens arbetsprocess* av Rydberg & Åkerberg (2003)

Vilda idéer och djuplodande analys (Landqvist 2003) beskriver utförligt arbetsgången för hur man planerar och utför de olika faserna i ett designarbete. Boken är visserligen inriktad främst på industridesign, men beskriver designmetodik i så generella drag att den även är värdefull för landskapsarkitekter.

Bilder av Praxis – reflektioner kring arkitektens arbetsprocess (Rydberg & Åkerberg 2003) är ett examensarbete av två landskapsarkitektstudenter på Ultuna. Arbetet behandlar landskapsarkitekters gestaltningsmetodik specifikt och i sin helhet. Författarna har både genomfört en litteraturstudie och intervjuat fyra verksamma landskapsarkitekter om deras arbetsprocesser. Anledningen till att jag har valt detta som huvudlitteratur för beskrivningen av gestaltningsmetodik är ett det är en av de få källor jag har funnit som inriktar sig specifikt på landskapsarkitekters gestaltningsmetodik. Jag hittar likande material som exempelvis beskriver skissprocessen hos landskapsarkitekter. Bilder av Praxis beskriver dock hela processen från uppdrag till redovisat projekt.

Intervjuer med studenter

Intervjumetod

Som metodlitteratur för intervjuernas upplägg använde jag boken *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen* (Red. Gustavsson 2004) och framförallt kapitlet *Framgångsrika intervjuer* av Björn Bjerke.

Intervjuerna var kvalitativa och syftet var att få studenternas egna berättelser i så stor utsträckning som möjligt, för att sedan kunna tolka deras innebörd. Studenterna intervjuades på en plats de själva valt för att de skulle uppleva miljön så trygg som möjligt och därigenom slappna av. Intervjuerna spelades in för att jag skulle kunna vara helt fokuserad på informanten. Jag utgick ifrån det frågeformulär som redovisas i Bilaga 1. Frågornas utformning var en avvägning mellan öppna frågor, för att fånga studenternas egna beskrivningar, men ändå få dem att prata om det ämne jag är intresserad av att undersöka.

Intervjuerna genomfördes med varje student enskilt, i konversationsform, så att jag hade möjlighet att be om förtydliganden om det uppstod några oklarheter under intervjun. Studenten blev informerad per mail om intervjuens ämne, men fick ingen mer information i förväg. Eftersom det var en kvalitativ forskningsintervju i samtalsform, försökte jag hålla samtalet så öppet som möjligt för att kunna fånga den intervjuades motiv, tankesätt och verklighetsuppfattning.

Meningsenhet	Kondensering	Kod	Kategori	Tema
”först gör jag en koncentrerad inventering då jag bara letar, letar efter allt på platsen, tills jag fått dit allt som är relevant”	Jag gör en koncentrerad inventering över där jag letar efter allt relevant.	Arbetsgång vid inventering	Inventering	Definiera platsen
”Det påverkar en jättemycket ifall man i får ett problem från början, för då blir ens egen problemställning en vidareutveckling av det problemet.”	Ett förutbestämt problem påverkar mycket, då resten av arbetet blir en vidareutveckling av det problemet.	Sambandet mellan startuppgiften och resultatet	Uppgiften	Problemformulering

Exempel på analysmetoden för intervjuerna

Jag valde att låta studenterna vara anonyma när jag redovisar deras berättelser i detta arbete, och informerade dem om detta inför intervjuerna. Under intervjuerna var jag ute efter information om hur de *verkligen* gör i sina gestaltningsarbeten och ville att de ska oroa sig så lite så möjligt för vilka som kan komma att läsa deras utsagor, en eventuell oro som skulle kunna orsaka att de anpassade sina svar.

Intervjuerna genomfördes under en vecka i februari 2012. Samtliga intervjuer genomfördes individuellt och tog mellan 45 minuter och en timme. Först bad jag informanterna att kortfattat beskriva hela sin gestaltningsprocess från början till slut. Därefter gick vi kronologiskt in på varje steg som de beskrivit i översikten, och de fick förklara mer i detalj vad varje steg innebar. Jag försökte få varje informant att beskriva varje steg av sin process utifrån frågorna: Vad gör du? Hur gör du detta? Varför gör du detta?

Val av informanter

Jag har valt att intervjua fyra landskapsarkitektstudenter i Stockholmsområdet. Studenterna är i slutskedet av sin utbildning dvs åk 4-5, så att de har hunnit testa och bekanta sig med sin gestaltningsmetod vid ett flertal tillfällen. Antalet informanter har varit en avvägning mellan mängden information som har kunnat samlas in i förhållande till den tid det tar att utvärdera och analysera den.

Metoden för att analysera intervjuerna

Analysmetoden för intervjuerna är hämtad ur boken *Kvalitativ innehållsanalys* (Graneheim & Lundman 2008). Jag har valt en kvalitativ innehållsanalys med en induktiv ansats. En induktiv ansats betyder att analysen sker utan att någon känd modell eller teori ligger som grund.

Analysens arbetsgång, som den beskrivs av Graneheim & Lundman (2008) innebar att intervjuerna först transkriberats efter intervjutillfällena. Därefter läses materialet igenom ett flertal gånger för att ge en känsla för helheten. Sedan plockar man ut meningar som är relevanta för frågeställningen. Dessa kallas för meningsbärande enheter. Dessa kodas och grupperas enligt teman som är relevanta för texten som helhet. En kod är en term på meningsenheten som beskriver dess innehåll. Koderna delas sedan in under olika kategorier. Därefter tolkas resultatet från de olika kategorierna.

En gestaltningsmetod utvidgas till en självreflektionsmetod

Vad behöver förändras i gestaltningsmetodik för att kunna använda den på ett nytt område? Undersökningen i detta examensarbete går ut på att testa hur gestaltningsmetodik kan användas för självreflektion, och därför valde jag att modifiera metoden så lite som möjligt. Samtidigt så är detta ett försök att utöka användandet av en befintlig metod, så några förändringar behöver ske.

Nya inventerings- och analysmetoder

Under arbetes första del formulerade jag en beskrivning av en befintlig gestaltningsmetod för landskapsarkitekter. Den metoden är dock avsedd för att bara undersöka omvärlden. När jag i detta arbete utökade metodens undersökningsområde till att även omfatta tankevärlden, behöver metoden också utvidgas. För att hitta nya inventerings- och analysmetoder har jag sökt inom samhällsvetenskapens kunskapsfält, som har för vana att hantera och analysera människors egna utsagor. Metodlitteratur var boken *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen* (Gustavsson 2010) som erbjöd en bred översikt över tänkbara undersöknings- och analysmetoder.

Del 2 – Metodtest

Utveckling av självreflektionsmetoden genom att genomföra den

Efter att ha formulerat en beskrivning av gestaltningsmetoden för självreflektion, var nästa steg i metodutvecklingen att testa hur den var att använda. Arbetsprocessen fortsatte därför med att jag testade metoden på mig själv för att få en bättre förståelse av hur den var att använda. Att en djupare förståelse av gestaltningsmetodik främst framkommer genom användande av metodiken, finner jag stöd för i boken *Educating the Reflective practitioner* (1987) av Donald Schön, där han citerar John Dewey kring inlärningsprocessen för studenters gestaltningsmetodik.

”Han (studenten) måste på sitt eget vis själv se relationen mellan metodens användande och dess uppnådda resultat. Ingen annan kan se detta åt honom, och han kan inte förstå detta bara genom att få det beskrivet, även om rätt sorts beskrivning kan vägleda hans förståelse och hjälpa honom att se vad han behöver förstå” (Dewey 1974:151).

Avgränsningar för metodtestperioden

Jag avsatte en månad för att gå igenom metodstegen från början till slut. Detta avgjorde hur många dagar jag hann ägna åt varje del av metoden, vilket i sin tur begränsade hur noggrant jag hann utveckla och reflektera kring varje del. Under denna period både testade och utvärderade jag metoden.

Som avgränsning av mitt studiematerial valde jag tiden från att jag påbörjade mina landskapsarkitektstudier, 2006 fram till examen 2012. Jag ser denna tid som en helhet, där även mitt ett år långa studieuppehåll, med praktik, betraktas som en del av utbildningen. Som skriftligt källmaterial använder jag främst de gestaltningsuppgifter jag har gjort från årskurs 1-5.

Varför och hur jag har valt extra handledare.

I de gestaltningsarbeten jag har gjort under utbildningen har handledning från praktiserande landskapsarkitekter varit ett väldigt givande inslag. Jag har därför använt mig av detta moment även under perioden då jag testat gestaltningsmetodiken på mig själv. Handledarna är praktiserande landskapsarkitekter som arbetar med gestaltning.

Del 3 – Utvärdering av metoden och resultatet

Utvärderingskriterier

Examensarbetets natur innebar att jag under arbetsprocessen kom det väldigt nära. Både självreflektionsmetoden och gestaltungsförslag som metoden genererar var tätt sammanlänkade med mig som upphovsman till arbetet. För att kunna utvärdera både självreflektionsmetoden och gestaltungsarbetet önskade jag inta ett mer distanserat och kritiskt förhållningssätt. För att åstadkomma detta sökte jag genom litteraturstudier hitta utvärderingskriterier lämpliga för att kritisera både metoden och dess resultat.

Metoden kan ses som både en gestaltungs metod och en självreflektionsmetod. Beroende på vilket synsätt man väljer, bedöms metoden och dess resultat mot olika måttstockar. Ser man det som en gestaltungs metod som genererar ett gestaltungs förslag, mäts den med ett av de vanligaste sätten inom landskapsarkitektur, nämligen arkitekturkritik. Ser man istället metoden som en självreflektionsmetod, mäts den istället med kvalitetskriterier för självreflektionsmetoder.

Litteraturval för kritik kriterier

För att utvärdera självreflektionsmetoden har jag i huvudsak använt antologin Kunskapande metoder inom

samhällsvetenskapen (Gustavsson, 2010). Det är en kursbok i vetenskapsmetodik från Stockholms Universitet och behandlar en rad olika samhällsvetenskapliga forskningsmetoder, däribland introspektionen.

För att få en översikt arkitekturkritik läste jag två arbeten av landskapsarkitektstudenter som har fokuserat på arkitekturkritik för landskapsarkitektur. Utifrån deras översiktliga beskrivning har jag sedan gått vidare till det källmaterial de huvudsakligen använde sig av. Studentarbetena är examensarbete *Kritik – en lägesrapport från den svenska landskapsarkitekturen* (Fällbom 2006) och kandidatarbete *Landskapsarkitektur i ord - En studie i kritik av Östra Ågatan och Vasaparken* (Åberg 2010)

TEORI

Innehåll

Litteratur

Vad är gestaltningsmetodik?

Designerns arbetsgång

Landskapsarkitekters arbetsprocess och dess utmaningar

Inledningen - att förstå och ifrågasätta uppgiften

Kunskapsinhämtning

Platsen

Att arbeta med idéer och koncept

Om erfarenhet

Samarbete

Slutsatser från litteraturen

Om landskapsarkitekters gestaltningsprocess

Litteratur

Vad är gestaltningsmetodik?

Detta kapitel i arbetet undersöker vad gestaltningsmetodik för landskapsarkitekter innebär och fokus ligger på att definiera en generell arbetsgång.

Designerns arbetsgång

Landqvist (2001) använder termen designmetodik istället för gestaltningsmetodik och exemplifierar främst produktutveckling som designområde. Inledningsvis beskriver han dock översiktligt den arbetsprocess som han framhåller är generell för alla designarbeten.

Behov – analys - visualisering/gestaltning – resultat/produkt.

Så beskriver Landqvist (2001) den basala kedjan för all designmetodik och utvecklar den senare i en punktlista som han anser vara ryggraden i designprocessen:

- Det finns en uppgift/ett problem eller ett behov eller förbättringar av existerande förhållanden.
- Oavsett problemet ingår en analys av problematiken.
- Formgivningen och visualiseringen visar hur man har löst problemen från analysen. Detta kan genomföras genom exempelvis skisser, modeller och tester.
- Resultatet ska vara rätt utfört och ha uppfyllt analysens krav. (Landqvist 2001)

Landqvist (2001) definierar arbetsgången ytterligare genom en etappindelning:

1) *Bakgrund och målsättning*

Att sätta sig in i och sammanfatta projektets bakgrund, uppdrag samt målsättning.

2) *Analys*

Hur du tänker gå tillväga (analysmetoder) och vad du avser att undersöka.

3) *Idé(-skiss-)etapp*

Att utifrån kraven i analysen, ringa in de bästa idéerna och förslagen på lösningar. Det kan ske genom exempelvis idéskisser eller enkla modeller.

4) *Tester och experiment*

En fas tätt sammanlänkad med idéfasen som oftast sker parallellt. Det innebär att omvandla idéernas till fysisk verklighet för att kunna utvärdera idéerna ytterligare.

5) *Presentationsskisser*

Att ge en visuell bild av hur lösningen kommer att se ut. Den kommer att variera beroende på vilken typ av uppgift och målgrupp som redovisningen åsyftar.

Sen följer Landqvists, (2001) etappbeskrivning hela processen fram till den färdiga produkten, dess konstruktion och försäljning. Eftersom detta arbete endast avser att undersöka gestaltningsmetodik så stannar beskrivningen vid presentationsskisser.

Landskapsarkitekters arbetsprocess och dess utmaningar

Följande textavsnitt är beskrivningar av olika aspekter av landskapsarkitekters gestaltningsprocess och fördjupar insikterna om varje metodsteg genom att visa på olika tolkningar och angreppssätt för gestaltningsprocessens genomförande.

Inledningen - att förstå och ifrågasätta uppgiften

Gestaltningens arbeten innehåller många frågeställningar och enligt Jerker Lundequist (1998:34) ”handlar gestaltningens arbetet till stor del om att kunna hantera den osäkerhet och obestämthet som en gestaltningssituation innebär”.

Rydberg & Åkerberg (2003) beskriver att det finns flera lager i uppgiftens formulering, Det finns en beställares krav, som både består av tekniska och praktiska krav, men även de underliggande önskningarna om hur projektet ska uppfattas och vad det ska ge för associationer. Att arkitekten undersöker och ifrågasätter uppgiften innebär också att arkitekten har möjlighet att ändra det, även om olika projekt lämnar olika mycket utrymme för detta.

Erik Stolteman beskriver i boken *Designarbetets dolda rationalitet* att: ”Designern skapar uppgiften och problemen utifrån sina tolkningar av uppgiften och beställaren samt utifrån sina egna erfarenheter, ideal och värderingar som hon i stunden anser viktiga. I detta perspektiv får designern en

mycket viktig roll eftersom resultatet av en gestaltningsprocess till allra största delen kommer att vara ett resultat av designerns egen bedömning och förmåga att skapa problem och lösningar” (Stolteman 1991:92).

Kunskapsinhämtning

Variationerna och vikten av informationsinhämtning och analys beskrivs vidare av Rydberg & Åkerberg (2003:58) ”Under gestaltningsprocessen kommer arkitekten kontinuerligt att på olika plan värdera och tolka kunskap och information som hon på olika sätt tar in i projektet. Dessa analyser syftar delvis till att klarlägga projektets olika rumsliga, strukturella, sociala, kulturella förhållanden med avsikt att förstå den yttre värld i vilket det nya skapas. Det handlar om att göra en trovärdig bedömning av vad som är viktigt i ett projekt. De slutsatser arkitekten drar och de insikter och kunskaper hon får ligger till grund för arkitektens fortsatta arbete med projektet. De blir ett redskap och en hjälp för arkitekten i hennes val av hur förutsättningarna ska utnyttjas, huruvida kvalitéer ska tas tillvara, hur problempunkter ska hanteras etc. slutsatserna blir argument som arkitekten använder i processens olika valsituationer.”

Rydberg & Åkerberg (2003) ställer frågan hur arkitekten kan veta vilka aspekter de ska undersöka och ta hänsyn till och fortsätter sedan i nästa stycke med att konstatera att arkitekten Finn Werne i *Arkitekturens ismer* (Werne, 1998:21) påvisat att under olika perioder har arkitekter åberopat olika skäl som

grund för att rättfärdiga sina gestaltningar. Exempelvis hade 70-talet brukaren i fokus medan det sedan millennieskiftet blivit miljöhänsyn som står i fokus.

Platsen

Enligt Werne (1998:23) är all arkitektur bunden till en specifik plats och dess geografiska kontext. Hur arkitekten sedan förhåller sig till detta är nästa fråga som Rydberg & Åkerberg (2003) ställer sig. De framhåller att begreppet plats inte bara är begränsat till de fysiska förutsättningarna som skapar rummet. Den innehåller även de subjektiva upplevelserna av rummet och de berättelser och historier som människor har skapat kring platsen. En plats är inte heller en stillastående enhet, utan är i ständig förändring över tiden. En annan viktig aspekt av vad en plats är, är dess förhållande till sin omgivning då ingen plats existerar helt avskilt från andra platser. De intervjuade arkitekterna i *Bilder av Praxis*(2003) framhåller dock att platsen är en viktig grund för gestaltningsarbetet och är någonting som man måste förhålla sig till.

Att arbeta med idéer och koncept

Rydberg & Åkerberg (2003) beskriver hur arbetet med idéer både handlar om ett brett sökande och att lägga upp begränsningar och skapa urval som minskar ner och fokuserar arkitektens sökområde.

Författarna beskriver vidare hur viktigt det är för arkitekten att både komma igång med sin idéprocess samt att kunna

välja ut vilka idéer som är värda att följa upp och vilka som ska förkastas. De initiala tankarna beskrivs som viktiga. Inte för att de nödvändigtvis är de bästa utan för att de sparkar igång processen åt något håll. Anders Mårsén från landskapsarkitektkontoret NOD förklarar i *Bilder av Praxis* (2003) intervjuavsnitt att:

”Mina första skisser blir oftast de mest väntade plattityderna eller de omöjligt fåniga idéerna, kanske för att kunna sortera bort dessa för att kunna sikta på mer intressanta resultat... visst kan det finnas en fräschör och en självklar syntetisk kvalitet hos ett första utkast, men det är i slutresultatet dessa kvalitéer skall komma fram och inte i arkitektens självreflekterande hjärna” (Rydberg & Åkerberg 2003:44).

Flera av de intervjuade praktikerna framhåller hur de använder sig av ett koncept eller en bärande idé för att kunna sortera bland sina idéer och urskilja vad som är essentiellt i projektet. Det varierar dock mellan de olika individerna hur konceptet formuleras och används (Rydberg & Åkerberg 2003).

”Mina första skisser blir oftast de mest väntade plattityderna eller de omöjligt fåniga idéerna, kanske för att kunna sortera bort dessa för att kunna sikta på mer intressanta resultat... visst kan det finnas en fräschör och en självklar syntetisk kvalitet hos ett första utkast, men det är i slutresultatet dessa kvalitéer skall komma fram och inte i arkitektens självreflekterande hjärna” (Rydberg & Åkerberg 2003:44).

Flera av de intervjuade praktikerna framhåller hur de använder sig av ett koncept eller en bärande idé för att kunna sortera bland sina idéer och urskilja vad som är essentiellt i projektet. Det varierar dock mellan de olika individerna hur konceptet formuleras och används (Rydberg & Åkerberg 2003).

Om erfarenhet

Arkitektens kompetens beskrivs av Rydberg & Åkerberg (2003) som det samlade resultatet av hans/hennes privata och yrkesmässiga erfarenheter. Erfarenhet beskrivs både som en positiv och negativ aspekt. Det är både en källa till yrkeskunnande och möjligheten att testa nya vägar, men kan också vara en begränsning och gör att man fastnar i gamla hjulspår. Erfarenhet av tidigare projekt beskrivs också som en grundläggande förutsättning för att ta sig an nya arbeten. Allt eftersom arkitekten genomför fler projekt samlar han/hon på sig ett eget referensbibliotek av potentiella lösningar. Att lättare kunna skilja mellan bra och dåliga idéer ses också som en kunskap som kommer genom erfarenhet.

Samarbete

Gestaltningprocessen sker inte i ett vakuum utan en mängd andra yrkeskategorier kan vara inblandade exempelvis beställare, projektledare, politiker och andra arkitekter. Bra samarbeten ger bra resultat framhåller Rydberg & Åkerberg (2003), men fortsätter med att förklara att vad som är ett bra samarbete och hur detta kommer till stånd inte är lika enkelt. Viljan att samarbeta, engagemang från alla inblandade,

kompetenser med olika erfarenheter, både inom den egna yrkeskåren och interdisciplinärt beskrivs som viktiga komponenter.

Slutsatser från litteraturen

Om landskapsarkitekters gestaltungsmetodik

Texterna har framvisat en bild av gestaltungsmetodik som varandes både enkel och komplex. På ett övergripande plan är beskrivningen av arbetsgången tydlig och linjär. Den kan sammanfattningsvis beskrivas som: 1) en uppgift, 2) ett undersökande av förutsättningarna, 3) idégenererande och formgivande och 4) redovisande för andra vad man har kommit fram till. Samtidigt framstår bilden av gestaltningprocessen som mycket mer komplex än beskrivningen av arbetsgången antyder. Varje fas av metoden innehåller en mängd komponenter och ställningstaganden, både uttalade och undermedvetna, som förändrar både processen och dess resultat. Få av begreppen som används, exempelvis ”plats” eller ”skiss” har några enkla förklaringar och lämnar stort tolkningsutrymme för den enskilda gestaltaren.

Rydberg & Åkerberg har formulerat en beskrivning av gestaltningprocessens enkla, men samtidigt komplexa arbetsprocess som ”ett växelspel mellan motsatser, mellan känsla och analys, mellan helhet och detaljer, komplexitet och enkelhet. Det handlar om att testa idéer fram och tillbaka, om att utforska, värdera, omkullkasta, omvärdera osv” (Rydberg & Åkerberg 2003:47)

RESULTAT

Innehåll

Del 1 Utvecklandet av metoden

Översikt över resultatkapitlet

Teori och praktik

Intervjuerna

De fyra studenternas berättelser

Slutsatser från intervjuerna

Litteratur+ Intervjuer

Från fyra till sex faser

Utvidgandet av
gestaltningsmetoden

Litteraturens och intervjuernas betydelse för
det fortsatta arbetet

Min gestaltningsmetod

Förändringar i gestaltningsmetoden

Val vid metodutvidgandet

Självreflektionsmetoden -
översikt

Generella instruktioner för metदानvändandet

Metodformuläret

Del 2 Metodtestet

Översikt över metodtestet

Gestaltningsarbetet Fas 1-6

Sammanfattning av metoden
och resultatet

Övriga resultat från metodtestet

Kunskaper från systematisk självreflektion

Samspelet mellan min tankevärld och min
omvärld

Personliga gestaltningsmetodinsikter

Sammanfattning av lärdomar från metodtestet

Del 3 Utvärderandet av metoden

Utvärdering av
metodanvändandet

Användandet av metoden, Fas 1-6

Kritikkriterier för
gestaltningsmetodens resultat

Kvalitetskriterier för självreflektionsmetoder

Introspektion som forskningsmetod

Har metoden uppfyllt

kvalitetskvalitetskriterierna?

Kvalitetsförbättringar för

självreflektionsmetoden

Gestaltningsarbetet kritiseras
med arkitekturkritik

Grunderna i arkitekturkritik

En översikt av olika typer av

arkitekturkritik

Syftet med kritik

Arkitekturkritik för självreflektionens

gestaltningsförslag

Slutsatsen

Översikt över resultatkapitlet

Syftet med detta examensarbete är att utveckla och testa en metod för självreflektion för landskapsarkitekter. Resultatet är alltså en metod och majoriteten av resultatavsnittet kommer att behandla framtagandet och testandet av metoden för självreflektion. Resultatet av metoden, det vill säga gestaltungsförslaget och insikterna om sambandet min tankevärld och min omvärld, kommer också att redovisas, men mer översiktligt. Vill man fördjupa sig i de självreflektionsarbetets olika delmoment och insikter, finns dessa redovisade i mer detalj i bilaga Två och Tre.

Redovisningen av examensarbetets resultat är upplagd så att den beskriver varje delmoment i den ordning de genomfördes. Del 1 redovisar vad jag kom fram till gällande gestaltungs metodik för landskapsarkitekter, genom intervjuer och litteraturstudier. Därefter följer vad som förändrades av gestaltungs metoden inför att den skulle utvidgas och appliceras på ett nytt område för att därefter redovisa metodformuläret. Del 2 är testandet av metoden, och redovisar hur självreflektionsmetoden testades på mig själv. Detta avsnitt redovisar översiktligt vad jag kom fram till om mig själv, självreflektionsmetoden, samt sambandet mellan min tankevärld och min omvärld. Del 3 utvärderar hur det var att använda sig av de olika metodstegen. Därefter följer en översikt över de kritik kriterier som kan vara lämpliga för att utvärdera självreflektionsmetoden och dess gestaltungs förslag.

Resultatet

Metodutveckling		Resultat
Litteraturstudier och intervjuer	Del 1 Utvecklandet av metoden	Vad är gestaltungs metodik? Förändringar i metodiken Metodformuläret för självreflektionsmetoden
Metodens resultat	Del 2 - Metodtestet	Gestaltungs arbetet
Metodens resultat		Sambandet mellan min tankevärld och min omvärld
Utvärdering av metod användandet	Del 3 Utvärderandet av metoden	Min utvärdering av metod användandet
Självreflektionsmetoders kritik kriterier		Självreflektionen
Arkitekturkritik		Gestaltungs arbetet

Del 1 - Utvecklandet av metoden

Teori och praktik

Från litteraturundersökningen kommer en bild av gestaltningsmetoden som både visar på en generell, övergripande arbetsgång men också en stor möjlighet att variera processen inom den övergripande strukturen. För att få fler exempel på hur dessa variationer kan ta sig uttryck för gestaltande landskapsarkitektstudenter genomförs intervjuer med landskapsarkitektstudenter. Informationen jag sökte var hur deras gestaltningsprocess såg ut rent konkret. Arbetade de efter den övergripande metodiken och hur tog detta sig i så fall uttryck? Intervjuerna är alltså till för att fånga studenternas berättelser av hur de använder sin egen gestaltningsmetod.

Innehåll

Delmoment		Resultat
Litteraturstudier	Vad är gestaltningsmetodik?	Arbetsgång och frågeställningar
Intervjuer		Generellt arbetsätt och personliga variationer
Sammanställning intervjuer och litteratur	Förändringar i metodiken	Övergripande struktur för gestaltningsmetodik
Utvidgandet av metoden		Nya inventerings- och analysmetoder samt undersökningsområden
Gestaltningsmetoden för självreflektion	Självreflektionsmetoden	Översikt över självreflektionsmetoden
Metodformuläret för att undersöka sambandet mellan omvärld och tankevärld		Detaljerad redovisning av självreflektionsmetoden

Intervjuerna

Resultaten från intervjuerna redovisas först med sammanfattande redogörelser för de fyra studenternas egna berättelser om sin gestaltungsmetod. Därefter följer observationer kring likheter och skillnader mellan studenternas berättelser. Avsnittet avslutas med en beskrivning av resultatet från den kvalitativa innehållsanalysen och vad dessa slutsatser har haft för det fortsatta arbetet.

De fyra studenternas berättelser

Student Ett, termin 10

Fas 1) Uppgift

Student Ett börjar intervjun med att tala om det starka sambandet mellan startuppgiften och processen. ”Det påverkar en jättemycket ifall man får ett problem från början, för då blir ens egen problemställning en vidareutveckling av det problemet.”

Fas 2) Platsbesök/Inventering

Student Ett beskriver att inventering av en plats gärna sker med en karta i handen. Det är dock inte lika viktigt med en karta ifall om hon är välbekant med platsen sedan tidigare. Väl på platsen öppnar hon upp för vilka känslor hon får av att vistas där. Dyker det upp några spontana tankar kring platsens problem? Sedan jämför hon den verkliga platsen och kartan, och försöker skapa en kombination av det hon själv upplever och den verklighet som redovisas på kartan.

Fas 3) Inventering/Analys

Hon beskriver att hon inventerar och analyser för att hitta platsens problematik och att delmomenten, inventering och analys, lätt flyter in i varandra. Ibland samlar hon även information om platsen innan hon besöker den. Hon tydliggör inventeringen för sig själv genom kartmaterial med symboler och genom att skriva en lista med platsens fem viktigaste problem. Beroende på vilken information hon har fått vid projektets start, så söker hon i inventeringen efter olika saker och olika problem. Ibland är även problem som ska lösas definierat redan i uppgiften.

Fas 4) Problemfrågeställning

Under denna fas kommer hon fram till vad som hon upplever som problemet med platsen, och vad som behöver åtgärdas. Hon gör hon en lista på huvudproblemen. Ibland är det bara ett problem och ibland är det så många som fem.

Fas 5) Problemlösning

När hon har gjort sin lista med platsens problem funderar hon sedan på vilka metoder hon har för att avhjälpa de olika problemen. Hon försöker hitta starka samband mellan problem och lösningar, även om de inte alltid är så lätt att finna, eftersom det kan finnas flera olika lösningar. Hon påpekar att denna fas upplever hon som extra utmanande för det kan finnas flera svar på en fråga. Student Ett framhåller att hittills har hon kunnat arbeta logiskt, men när hon kommer till detta moment kommer hennes egen smak med i vågskålen. Hon

hämtar gärna inspiration från platsens olika förutsättningar för att motivera och inspirera sina val.

I detta skede sker arbetsgången genom skisser och ett sökande efter former. Hon använder sig även av inspirationsbilder för att hitta exempel på befintliga objekt som hon vill använda sig av. Hon beskriver sina formval som ”valen av rätt form kommer som en känsla.” Man har vissa proportioner i hjärnan, när de faller på plats så ser man det”.

Fas 6) Redovisning

Redovisning av arbetet är en fas som hon bara nämner i förbifarten.

Student Ett sammanfattar själv sin process på detta sätt: ”Först inventerar man, sen hittar man på en frågeställning och sen hittar man en konceptuell lösning. Då menar jag att problemet är: det här, och jag vill lösa det med den här typen av lösning. Sen sätter jag mig ner och skissar på det, så att den blir konkret. Sen börjar jag detaljpilla, materialvälja, allt sådant där, och sen kommer presentationsmaterial. Så jobbar jag nog alltid, i alla projekt.” Dock invänder hon att ibland inser hon att det problem hon identifierade från början inte är det viktigaste problemet längre, och då backar hon processen och gör om.

Student Ett beskriver också att hon har fått sin metod under skoltiden på landskapsarkitektutbildningen, men sedan plockat

russinen ur kakan och anpassat den utifrån vad som funkar bäst för henne. Student Ett beskriver att fokus för hennes metod är problemlösning och logik.

Student Två, Termin 9

Fas 1) Förstudie av platsen

Hon beskriver hur första delen av arbetsprocessen består av den initiala uppgiften, inspirationsföreläsningar, känsloritningar och sökande inspirerande bilder. Det ingår även informationssökning om platsen innan hon har besökt den, genom studier av kartmaterial eller informationssamlande med hjälp av exempelvis sökmotorn Google.

Fas 2) Platsbesök

Under platsbesöket går hon sedan runt och tittar. Fotar onödigt mycket, för säkerhets skull. Platsbesöket är en jämförelse mellan kartbildens verklighet och den hon ser på platsen. Kartan kanske visar växtlighet, men vilken typ av växtlighet det är, kan man först se på platsen. Platsbesöket hjälper även till att förstå skalan på platsen. Hon registrerar också egna upplevelser som exempelvis trivsel och trygghet, men även hur andra besökande på platsen beter sig och rör sig.

Fas 3) Paus

Efter första platsbesöket tar hon en paus och tvekar inför hur hon ska fortsätta vidare med arbetet. Ofta gör hon istället något helt annat, exempelvis tittar på tv eller fikar. Hon beskriver det som pseudopositiv ångest över att hon har så

många idéer och vill göra så mycket. Det är svårt att välja ut en sak, därför att valet av en sak kan innebära att hon glömmer bort fem andra. Genom att ta en paus och fokusera på andra saker, sker en undermedveten sortering och tillslut utkristalliserar sig ett par faktorer som de viktigaste.

Fas 4) Inventeringen

Efter pausfasen beskriver Student Två hur hon går vidare till en inventeringsfas. ”Först gör jag en koncentrerad inventering då jag bara letar, letar, letar efter allt på platsen, tills jag fått det allt som är relevant och gör en sammanställning av detta material. Ibland sällar hon bort saker som hon inte upplever som viktigt, beroende på vad gestaltningen ska bli.

Fas 5) Analys

Analys gör hon samtidigt som hon inventerar. Hon skapar sina egna kartor över platsen med ”rätt” information. Ibland använder hon bara det material hon fått från skolan och ibland samlar hon eget. Hon berättar vidare att ”Jag har bestämt under inventerings och analysfasen att vissa faktorer är viktigare än andra och det är den informationen jag använder till kartmaterialet.”

Fas 6) Skrivande skiss

Efter analysfasen går hon vidare till skissfasen. I detta skede använder hon sig mest av skissanteckningar. Hon fokuserar på en specifik fråga i taget, och skissar kring den med hjälp av text. Frågorna kan exempelvis vara klimatfaktorer som vind

och sol. Utifrån sina texter plockar hon även extra viktiga stödord. Ordskissandet är till för att kunna utvärdera sina egna idéer.

Fas 7) Faktorskisser

Efter skissandet i text går hon vidare till att skissa på kartunderlag över platsen och skissar återigen efter specifika faktorer som sol och vind eller fokuserar på ett element i taget, exempelvis gräsmattor. Skissandet kring en fråga leder ofta till mycket bi-information som i sin tur ger mer förståelse av platsen och kan leda till lösningar på andra problem. I detta skede gör hon därför gärna återbesök på platsen.

Fas 8) Koncept

Student Två beskriver att hon upplever ordet koncept som mångtydigt och förklarar det som ”att döpa sin uppfattning till något specifikt” och tillägger att för henne blir konceptet oftast en efterkonstruktion.

Fas 9) Sammanfogande av idéer till helhet

För Student Två är målet med hennes gestaltande att ”Jag ska hela en miljö eller ett område så att det blir bra”. I detta skede gäller det att släppa vissa idéer eller att plocka fram gamla tankar från ett tidigare stadium. Ibland är det svårt att få ihop alla olika idéer och hon upplever att det lätt blir för plottrigt och för många olika idéer.Handledning (av både lärare och kamrater) beskrivs som både hjälpsamt och vilseförande.

Som avslutning beskriver hon sin gestaltningsmetod som en process som får ta sin egen tid. Hon arbetar mycket med pauser och omväxlingar i miljön för att sortera mellan sina idéer. Ord är viktiga inslag i sökandet, samt att undersöka vissa specifika faktorer på platsen.

Student Tre, termin 9

Fas 1) Platsbesök

Student Tre inleder sin gestaltningsprocess med att besöka den utvalda platsen och göra en bedömning vad som är bra eller dåligt. Hon tittar på faktorer som exempelvis: Vegetation, sol skugga, byggnader, vägar och övergripande strukturer. Platsbesöket gör hon i syfte att få en känsla för platsen.

Fas 2) Paus

Efter första platsbesöket tar hon gärna en paus och gör något helt annat ett tag eller diskuterar sin upplevelse av platsen med andra studenter som också har besökt den.

Fas 3) Inventering

Hon säger sig sedan vara slarvig i inventeringsfasen. Hon har inga bestämda mål med varje inventeringstillfälle, utan åker hellre tillbaka många gånger för att kolla upp saker.

Fas 4) Analys

Under gestaltningsprocessen sker arbetet med inventering och analys parallellt och hon tycker att det är svårt att veta gränserna mellan dessa två. Hon framhåller också att hon kan

anpassa resultaten från analysen och inventeringen i efterhand för att deras slutsatser bättre ska stämma med det slutgiltiga gestaltningsförslaget. Student Tre beskriver också att hon upplever analysen som ett värderande vill hålla den snabb och skissartad för att den inte vara för tungt styrande för arbetets fortsatta utveckling.

Fas 5) Programskrivning

Ofta kommer idéer till platsens program redan under första platsbesöket. I programmet kan hon antingen följa analysens resultat eller frångå det om det är motiverat. Programmet beskriver funktioner, men inte dess form. Hon beskriver vidare programmet som en tolkning, där hennes personliga åsikter kommer in, även om det också anpassas efter beställarens krav. Programmet och koncept sker parallellt, och båda blir klara samtidigt med det färdiga förslaget.

Fas 6) Koncept

Student Tre beskriver att konceptet är det element där personligheten mest kommer in i arbetet. Ibland är konceptet klart redan innan inventeringen. Ibland kommer det inte alls. Hon beskriver att konceptet inte är en fysisk form och inte det färdiga resultatet, utan ett hjälpmedel, ett formspråk eller en vision. Hon upplever också att det är lättare att argumentera för ett koncept som grundas i platsen.

Fas 7) Slutgestaltningen

Detta är fasen då programmet och konceptet som går samma

och arbetet omvandlas till fysisk form. Vilken form hon väljer brukar variera och hon beskriver hur ”bra form kommer från en känsla, människor som har en bra känsla för något speciellt element”. Färdig med arbetet blir hon först vid deadline.

Fas 8) Presentation

Sista delen av arbetet är presentationen. Där använder hon sig av planer och perspektivbilder.

Student 4, termin 10

Student Fyra beskriver sin gestaltningsmetod som flera övergripande faser som sedan har underkategorier.

Fas 1) Definiera platsen

Första delen av Student Fyras gestaltningsprocess är ett försök att definiera platsen. Detta moment innehåller platsbesök och analyserande med ett särskilt fokus på att försöka förstå den tilltänkta målgruppen. Hon beskriver känslan av att vara färdig med att undersöka platsen: ”Då har jag en klar bild på hur den här platsen ser ut, med styrkor och svagheter, och har en klar idé om vem den här platsen är till för”.

Fas 1a) Platsbesök & Målgrupp

Student Fyra beskriver hur hon inleder undersökningen av platsen med platsbesök och analys av tilltänkta målgrupper. Hon frågar sig: För vem gör man denna plats? Hon försöker definiera målgruppen och vad hon vill att målgruppen ska uppleva när de besöker platsen.

Fas 1b) Analys - Söker platsen svagheter och styrkor

För att analysera platsen använder hon sig sedan av analysmetoder som hon har lärt sig under landskapsarkitektutbildningen. Hon använder gärna analysmetoder som exempelvis Lynch-Analys och SWOT-analys. Analysresultatet sammanfattas helst i några viktiga nyckelord och några snabba skisser och bilder.

Fas 2) Inspirations och idésökande.

Efter att ha försökt definiera platsen går hon vidare till en inspirations och idésökande-fas. Hon beskriver hur hon försöker finna en känsla, en form och en tanke för platsen. Inspirations sökandet får ta stor plats i arbetsprocessen. Hon söker sin inspiration utanför landskapsarkitekturen och fokuserar på allt annat än arbetet. Istället vänder hon sig till musik, kultur, bilder och foton som ger någon typ av känsla. ”Oftast kommer bra idéer till mig när jag kopplar bort landskapsarkitekturen och gör något helt annat, för någonstans i bakhuvudet ligger arkitekturen där”. Hon beskriver att när känslan väl är funnen så börjar hon skissa, men oftast genom ord. Skisserna blir en berättelse i ord, som sedan omvandlas till form. Efter inspirationsfasen kommer extremt mycket skissade med mycket tankekartor och snabba ordskisser.

Fas 3) Föreslå förändringar

Detta blir en sammansmältning av fas 1) Definiera platsen och fas 2) Inspirationsfasen. Dessa två tidigare faser smälts nu samman till en form som anpassas till den fysiska platsen.

Fas 3A) Modell

För att komma vidare i arbete börjar hon laborera i modell för att undersöka om skisserna fungerar volymmässigt. Hon testar volymer och rumsligheter men även hierarkier bland rörelsemönster.

Fas 3B) Jobba digitalt

Därefter arbetar hon i datorn. Gärna i programmet AutoCAD, men fortfarande lite skissartat, för att landa i något mer konkret, så att skalor på vägar blir rätt och får rätt mått. Hon jobbar även mycket med färgskalor i datorprogrammet Illustrator och det utvecklar arbetet vidare. Det är deadline och tidspress som avgör när ett arbete är färdigt.

Fas 4 Presentation

Student Fyra beskriver slutligen hur presentation av förslaget sker genom bilder, planer och snitt. Återigen är berättandet en viktig del. Ord är en viktig komponent och förslaget får gärna dramatiseras som en berättelse. Hon berättar att bilder och ord är viktiga för att förmedla och förklara tanken bakom gestaltningen. Hon lägger även stor vikt vid olika färgkartor och färgkombinationer för att de ska förmedla vissa uttryck. Presentationen handlar mer om att förmedla en känsla än att den ska vara naturtrogen i uttrycket. Hon beskriver även hur ”Illustrationen i sig är mer av en saga”

Slutsatser från intervjuerna

Gemensam gestaltungs metodik

Den generella struktur som har framkommit i intervjuerna med studenterna är följande:

A) Uppgift

Uppgiften har en avsändare, antingen en fiktiv eller riktig beställare, eller studentens eget intresse. Uppgiftens utformning och ramverk har stor påverkan på den fortsatta processen.

B) Undersöka platsen – Platsen idag

Platsbesök/Inventering/Analys/Informationsinsamlande

Att undersöka och försöka definiera platsen genom att både uppsöka den och hämta in information från externa källor.

Beskrivs av samtliga som en process där de olika delmomenten pågår parallellt.

C) Platsen i framtiden- Förslaget

Problembeskrivning/Inspirationssökande/

Programskrivande/Skissande/Formsökande

Detta är den del som studenterna uttrycker störst osäkerhet inför och som varierar mest i angreppssätt mellan de olika studenterna. Många beskriver också hur erfarenhet av att ha genomfört andra gestaltungsarbeten har lagt grunden för hur de arbetar idag .

D) Redovisning

En fas som förändras mycket beroende på målgruppen och mediet för redovisningen. Gemensamt är dock en beskrivning att de använder både ord och bild för att presentera sitt förslag och att detta ska forma en sammanhängande berättelse med en röd tråd från platsen idag till det färdiga förslaget.

I gestaltningsprocessen verkar finnas en generell tendens att studenterna vill komma till den tilltänkta platsen så tidigt som möjligt. Ibland sker informationssökning innan, men studenterna vill själva ha upplevt platsen för att kunna börja arbeta med den.

De intervjuade nämner starten och avslutet på arbetet mycket sporadiskt. När de beskriver sin gestaltningsmetod, talar de främst om de delar gestaltandet när projektet bara behandlar dem själva. Hur uppgiften tillkommit eller hur den ska förmedlas vidare, beskrivs inte mindre detaljerat.

Skillnader

Intervjuerna presenterade både en stor mängd likheter mellan de olika metoderna, men även en mängd skillnader.

Känsla eller tanke

Student Fyra premierar känsla som största drivkraften i sitt gestaltande. Student Ett däremot talar sig varm om logik, och vill undvika form utan funktion.

Samarbeten

Student Två vill helst arbeta i grupp. Student Fyra vill helst arbeta ensam, och tar endast in bollplank i slutskedet av sitt arbete.

Arbetsmaterial

Student Fyra jobbar gärna digitalt för att hon tycker att det driver projektet framåt. Student Tre jobbar gärna för hand för att hon upplever att datorns funktioner begränsar henne.

Olika faser

Alla lägger olika vikt vid olika faser. Presentationsfasen är det få som nämner någon länge tid utan studenterna talar mest om idésökande och och skissprocesser. Många påpekar att inventerande och analyserande sker parallellt. Paustagande och att söka sig till ”andra världar” än landskapsarkitekturen beskrivs som viktiga sätt att komma vidare i gestaltningsprocessen.

Att beskriva en sin egen metod

Studenterna hade olika lätta att beskriva sin egen gestaltningsmetod. En kunde beskriva den kronologiskt och i stor detalj, medan en annan beskrev den mer översiktligt och genom att hoppa fram och tillbaka i processen. Alla beskriver också sin metod på olika sätt. Student Ett talar utifrån projekt hon har genomfört. Student Tre jämför gärna skolarbeten och arbeten hon har gjort i yrkeslivet som praktikant. Student Två kan beskriva sin process både kortfattat och sen väldigt

linjärt och detaljerat. Student Fyra är mer osäker på hur hon ska beskriva sin metod och hoppar mer fram och tillbaka i sin beskrivning.

Utvecklandet av den egna metoden

När jag under intervjuerna ber informanterna att redogöra för sin gestaltningsmetod så beskriver de generellt två sorters information. En är själva arbetsgången: Så här gör jag och i den här ordningen sker det. Den andra delen de beskriver är metoderna för att genomföra metoden, det vill säga knepen som används för att komma igenom de olika processtegen. Det är metoder för att övervinna potentiella blockeringar och utmaningar. Denna typ av reflektion kring sin egen gestaltningsmetod är något som återkommer hos alla de intervjuade. Studenterna kan beskriva sin egen metod och de har även reflekterat kring den och försökt att anpassa och förbättra den över tiden.

Begreppsanvändning

Jag noterar under intervjuerna att informanterna talar till mig som en invigd, en landskapsarkitekt. Det är mycket i samtalet som är underförstått. Många begrepp används utan att de förklaras närmare. Frågan väcks hur denna konversation skulle utvecklats ifall intervjuaren inte var landskapsarkitektstudent?

Dessa funderingar gör att jag börjar reflektera över begreppen som används. Vad menar studenterna med begreppen inventering och en analys? Många av de intervjuade använder

liknande begrepp, men använder dessa ord på olika sätt och med olika innebörd. Efter intervjuerna drar jag slutsatsen att det inte finns någon tydlig, enkel definition av dessa begrepp. Även om man skulle kunna sätta upp en tydlig förklaring i ord, så använder de alla sig av begreppen på olika sätt. Vi tror kanske att vi menar samma sak när vi använder samma ord, men det blir tydligt efter intervjuerna att så inte är fallet.

Sammanfattning av intervjumomentet

Resultatet av innehållsanalysen som jag genomförde efter intervjuerna visade först och främst att samtliga studenter beskrev att de hade använt sig av en metod för att genomföra sina gestaltningsarbeten och kunde beskriva den utan större svårigheter. Det som dock skilde dem åt var hur de värderade eller använde sin metod under olika faser av sina gestaltningsarbeten. De skiljde sig åt mellan studenterna hur noggrant de följde sin metod, var de hämtade inspiration, hur de fann sina lösningar och hur de fördelade sin tid. Samtliga hade utvecklat, modifierat och förändrat sin metod under skoltiden, men ingen av dem hade förkastat sin ursprungliga metod helt och sökt efter någon ny.

Trots de individuella skillnaderna mellan hur de använde sig av sin gestaltningsmetodik, beskrev samtliga studenter en liknande övergripande struktur när de fått en uppgift, gjorde platsbesök, inventerade och analyserade, för att sedan gå till skissbordet. Genom skiss och text skapade de ett program och en design, som de sedan slutligen redovisades.

Litteratur+ Intervjuer

Litteraturundersökningens slutsatser så visade de på en övergripande gestaltningsmetodik för landskapsarkitekter, medan ett denna metodik lämnade utrymme för föränderlighet och en stor komplexitet i frågorna som metodiken behandlade. Studenternas beskrivningar av sin egen gestaltningsmetod stämde väl överens med den övergripande gestaltningsmetodik som redovisats i litteraturen och det var mest mindre nyanser som skiljde dem åt. Exempelvis framhöll studenterna gärna skrivandet som verktyg för idésortering medan litteraturen främst nämnde skissandet som metod för att välja bland tankar. En annan intressant aspekt som framkom i intervjuerna, men som jag inte återfunnit i litteraturen är bruket av ”pausen” som metodsteg. Den fasen då studenterna aktivt valde att göra något annat än gestaltningsarbetet, exempelvis städa, handla, umgås med vänner eller sporta. När de sedan återvände till gestaltandet efter ”pausen” beskrev de hur tankarna om platsen hade sorterats upp och de kunde sedan lättare välja ut essentiella element. Litteraturen var däremot mer inriktad på att beskriva de delar av gestaltningsarbetet då den gestaltaren verkligen gjorde något, medan studenterna ofta framhöll vikten av att göra något helt annat, utanför arbetet, för att sortera sina tankar och på så sätt komma framåt i arbetsprocessen.

Från fyra till sex faser

Genom litteraturstudier, mina egna erfarenheter som landskapsarkitektstudent, kombinerat med fyra andra landskapsarkitektstudenters utsagor kunde jag urskilja fyra

övergripande faser i ett gestaltningsarbete. Fas 1 var uppgiften. Fas 2 var att förstå den befintliga platsen. Fas 3 var att förstå framtida utveckling för platsen och Fas 4 var att redovisa den.

Det som framkom av litteraturen och intervjuerna var att Fas 2 och 3 också kan beskrivas som att den innehåller fler delmoment, och kan förklaras som fyra istället för två faser. Fas 2: Att undersöka platsen, hade en del som innebär att söka efter information om platsen, och en del som sällar bland denna information och ger den mening för det fortsatta arbetet. Fas 3: Att förändra platsen, innehöll även den två delar där en del var att söka föreslå funktioner för platsen och en annan var formen för dessa funktioner. Gestaltningsmetodik för landskapsarkitekter beskrivs i fortsättningen som sex faser.

Gestaltningsmetodikens sex faser

1 Uppgift	Att sätta sig in i uppgiften, dess tidsramar och mål.
2 Inventering	Att undersöka den befintliga platsen, både genom platsbesök och studier av kartmaterial och andra utsagor.
3 Analys	Dra slutsatser kring inventeringens insamlade material och problemformuleringar.
4 Program	Förslag på framtida utveckling, där lösningar och funktioner föreslås.
5 Design	Svaren på hur och var som programmets funktioner ska genomföras.
6 Redovisning	Valda delar av den tidigare processen väljs ut för att presenteras för andra än gestaltaren själv

Utvidgandet av gestaltningsmetoden Litteraturens och intervjuernas betydelse för det fortsatta arbetet

Den första slutsatsen var att ett gestaltningsarbete för landskapsarkitekter genomförs enligt en generell, övergripande struktur. Den här strukturen omfattas både i litteraturen och av studenterna. Den andra slutsatsen var att även om landskapsarkitekten arbetar efter denna generella struktur, så används metoden olika från person till person och den anpassas efter uppgiften och det landskap den undersöker. Den generella strukturen på ett gestaltningsarbete beskrivs ofta som en linjär process, trots att de olika faserna i praktiken går in i varandra och används på olika sätt.

Dessa två insikter resulterade i att när jag skulle utvidga gestaltningsmetodiken till en metod för självreflektion, behövde denna metod vara utformad så att den följde den övergripande struktur som beskrivits i litteratur och intervjuer. Samtidigt skulle den vara anpassad till den person som skulle använda sig av metoden. Om metoden i ett senare skede ska användas av någon annan än mig själv, så får även den personen genomgå processen att definiera sin egen gestaltningsmetod, och genomföra undersökningen utifrån den.

Min gestaltningsmetod

För metodtestet använde jag min egen gestaltningsmetod för

självreflektion. För att tydliggöra den för mig själv, gick jag igenom samma intervjufrågor som de fyra studenterna och skrev ner svaren. Min gestaltningsmetod faller också inom den övergripande struktur som litteraturen och intervjuerna beskrivit. Det var alltså min gestaltningsmetod som sedan utvidgades för att användas för självreflektion.

Förändringar i gestaltningsmetoden

Att utvidga min gestaltningsmetod för att användas som en självreflektionsmetod innebar att metoden skulle appliceras på en ny typ av landskap. Under detta första försök att utvidga min gestaltningsmetod var hypotesen att eftersom det är undersökningsområdet som ändras, är det den delen av gestaltningsmetoden som undersöker platsen, som också behöver förändras.

De nya inventerings- och analysmetoderna

Resultatet från undersökningen kan liknas vid en djupintervju med mig själv. Inventerings- och analysmetoderna hämtade jag därför från intervju- och textanalyser. Det insamlade materialet analyserades med olika varianter av ”Kvalitativ innehållsanalys” (Gunnarson 2010). Vad dessa analysmetoder innebär mer ingående, förklaras i beskrivningen av metodformuläret.

Vad ska självreflektionsmetoden söka efter?

Målet med undersökningen är att få en ökad förståelse för mitt samspel mellan min tankevärld och min omvärld. För att bättre förstå samspelet, så undersöker inventerings- och analysfasen

båda dessa världar. Eftersom jag utgår från att detta samspel är ständigt pågående, så borde jag kunna finna uttryck för min tankevärld i min omvärld, exempelvis genom handlingar eller de gestaltningsarbeten jag har gjort. Min omvärld borde följaktligen också manifesteras i min bild av min tankevärld.

Val vid metodutvidgandet

Närliggande metoder

Vid valet av nya inventerings- och analysmetoder sökte jag metoder som inte skulle vara allt för komplicerade att lära sig och som inte krävde ingående studier av de bakomliggande teorierna. Detta för att det ska vara lättare att implementera utvidgningen av metoden i den befintliga gestaltningsmetodiken.

Antal undersökningar

Att undersöka en plats innebär ofta att göra en avvägning mellan undersökningsfasen och projektets tidsramar. Det kan säkert finnas utrymme för ett större antal inventerings- och analysområden. För detta metodtestande valde jag dock ett antal undersökningsområden som jag tror är möjligt att genomföra och samtidigt utvärdera under den månad som jag satte som ram för hela metodtestperioden.

Brett undersökningsområde

Jag valde tre olika inventeringsområden, med syftet att försöka få ett så brett undersökningsområde som möjligt. Målet är att undersökningsmetoderna ska uppvisa en gradient ifrån

närhet till distans genom väldigt subjektiva metoder till mer distanserad textanalys. De ska undersöka både det material som redan fanns producerat och det som skapas specifikt för denna undersökning. Undersökningarna skulle också behandla både nutid och det förflutna.

Resultatet

Resultatet blev tre undersökningsområden för självreflektionsmetoden. Ett som främst syftade till att undersöka min självbild i dagsläget, vilket kan beskrivas som en undersökning av min tankevärld. Samt två som syftade till att undersöka min omvärld, med fokus på mina handlingar och de gestaltningsarbeten jag producerat

Självreflektionsmetoden

Detta avsnitt beskriver den utvidgade gestaltningsmetoden för självreflektion. Först beskrivs metoden översiktligt. Sedan redovisas den mer detaljerat genom det metodformulär som jag själv arbetade efter under min självreflektionsundersökning. Metodformuläret är skrivet som en grundmanual att utgå ifrån. Formuläret kräver av läsaren en grundläggande förståelse av gestaltningsmetodik. Metoden är formulerad med grundtanken att i framtiden användas av andra landskapsarkitekter. Jag bedömer dock att den först behöver testas av andra gestaltare för att kunna användas som en mer generell metod. I dess nuvarande form är den baserad på min egen gestaltningsmetod.

Självreflektionsmetoden - översikt

Detta är en metod för självreflektion för landskapsarkitekter. Den är till för att undersöka hur du är som landskapsarkitekt idag och få en ökad förståelse för samspelet mellan din tankevärld och din omvärld. Genom metoden ska du föreslå en väg för din framtida utveckling genom ett gestaltungsförslag.

Undersökning av den befintliga situationen

1) Uppgift	Undersök och definiera krav och målsättningar med uppgiften. Se över resurs och tidsplanering.
2) Inventering	Undersök tre olika områden. 1) Din nuvarande självbild av dig som landskapsarkitekt. 2) Din historia under exempelvis utbildningen 3) Dina gestaltungsarbeten och framförallt deras texter.
3) Analys	Analysera de tre undersökningsområdena med två varianter på kvalitativ innehållsanalys. Kombinera de tre resultaten till en sammanfattande analys som visar vem du är idag, hur du har kommit dit och dina värderingar och mönster. Undersök också sambandet mellan din tankevärld och din omvärld.
Resultat	Vem du är som landskapsarkitekt nu. Samspelet mellan din tankevärld och din omvärld.

Förslag på framtida utveckling

4) Program	Programmet blickar framåt och söker lösningar på uppgiften och analysens slutsatser. Frågan är: Vad vill du göra i framtiden? Funktionerna är byggstenar i förslaget på vidare utveckling.
5) Design	Vidareutveckla arbetet genom att besvara frågorna hur & var programmets funktioner ska genomföras.
6) Redovisning	Att kunna förmedla sina insikter till andra. För vem och hur kan du kommunicera det du kommit fram till i fas 1-5. I vilket syfte sker din redovisning?
Resultat	Gestaltungsförslag över din framtida utveckling.

Generella instruktioner för metodanvändandet

Detta är en vidareutveckling och en utökning av en befintlig gestaltningsmetod för landskapsarkitekter. Metoden undersöker sambandet mellan gestaltarens egen tankevärld och dennes omvärld, med fokus på de gestaltningar som skapas. Slutprodukten blir dels en ökad insikt om det egna samspelet med omgivningen och dels ett gestaltningsförslag avseende framtida utveckling.

Metoden är främst avsedd för landskapsarkitekter som är bekanta med gestaltning. Om du som använder metoden i något moment av undersökandet tvekar inför ett vägval eller tillvägagångssätt, ställ dig då frågan vad du skulle ha gjort i en liknande situation om du arbetade med att gestaltningsarbete för landskapet omkring dig.

Metodformuläret för självreflektionen

Metoden Fas 1) Uppgiften

Syfte

Syftet med att sätta sig in i uppgiften är dels att få en översikt över hela arbetsprocessen för att kunna planera sin tid och sina resurser, men också för att sedan kunna hitta sin personliga ingång, motivation och målsättning.

Arbetsgång

Svara på frågorna nedan i text och eventuella skisser. Skriv ner dem så att du kan komma tillbaka till dem under projektets fortsatta arbete. Kom ihåg att inget är hugget i sten. Gör gärna tillägg till dina initiala antaganden under arbetes gång. Lägg även till ytterligare frågor som är relevanta för dig.

Frågor

- Vem är avsändare till uppgiften?
- Vad är målet/slutprodukten?
- Hur lång tid har jag på mig att genomföra arbetet? Gör en översiktlig tidsplan.
- Uppgiftens ramverk och avgränsningar?
- Hur tolkar jag uppgiften?
- Farhågor och förhoppningar?
- Vad tror/vill/kan detta leda till?

Metoden Fas 2) Inventering

Syfte

Inventeringen är uppdelad i tre områden, med syftet att få en så heltäckande bild som möjligt av hur du uppfattar dig själv just nu och vilka processer och faktorer som lett dig hit. ”Självbilden” handlar om att finna din nuvarande position och din egen uppfattning om din identitet. ”Tidslinjen” syftar till att finna återkommande val och trender under dina utbildningssår som kanske kan förklara din nuvarande position. Undersökningen av dina tidigare gestaltungsarbeten sker med syftet att utforska dig själv som gestaltare för att försöka hitta dina rådande diskurser och värderingar.

Arbetsgång

Undersökning 1) Självbilden

Min landskapsbild nu - Det första platsbesöket

A) Detta är inledningen på din självreflektion. Gör ett initialt platsbesök. Syftet är att skapa en utgångspunkt och en första karta över ditt eget landskap. Censurera dig själv så lite som möjligt. Skriv det som faller dig in efter att du ställt dig själv frågan: Vem är jag just nu? Vilken slags landskapsarkitekt? Svara med text, bilder, ord, symboler eller vad som faller dig in.

B) Ta en fikapaus och gör något annat en kort stund.

C) Återvänd sedan till var dina skisser och texter och om det finns några samband eller gemensamma teman i det du

skrivit och ritat. Plocka fram dessa olika teman eller kategorier, exempelvis Framtidsdrömmar, Platser, Relationer. Titta på varje kategori och utöka den med beskrivningar av dig själv, i bild eller text, som passar in under kategorierna.

Undersökning 2) Tidslinjen

Sätt en tidsgräns för vilken period du vill undersöka.

Exempelvis 5 år tillbaka i tiden eller den period som motsvarar din studietid. Vad har du gjort under denna period? Både inom och utanför utbildningen. Vilka val har du gjort? Vilka inriktningar har du valt? Gör en tidslinje och undersök sedan om det finns några teman. Finns det några återkommande inriktningar eller tydliga förändringar? Inget mönster är också ett mönster. Som källmaterial för att minnas förloppet mer korrekt kan du använda studieplaner, gamla kalendrar, anteckningsböcker eller liknande material som du har sparat under åren.

Undersökning 3) Gestaltningstexterna

Välj ut några gestaltungsarbeten från studietiden. Arbeta med så många som du i så fall har tid att analysera texterna på. Att i så fall ha dem digitalt underlättar det vidare analysarbetet, men är inte nödvändigt. Syftet med att undersöka texterna är att finna vad det är för aspekter av gestaltningarna som de framhåller. Nästa fråga är: Vad säger texterna om dessa aspekter? Hittar du några värderingar eller ställningstaganden?

Metoden Fas 3) Analysen

Att analysera

Titta på vad som har framkommit under inventeringen, sätt ihop sammanhang och dra slutsatser. Förklara vad de olika delarna har för betydelse och hur de relaterar till omgivningen. Hitta problem och möjligheter, svagheter och styrkor. Det är lika viktigt att notera vad arbetet innehåller som vad det inte innehåller.

I denna fas används två varianter av kvalitativ innehållsanalys. För Textanalysen, som undersöker en sammanhängande text, används samma metod som i en intervjusituation, nämligen Kvalitativ Innehållsanalys med Meningsbärande enheter & Kategori (Gunnarson 2010). För de andra två undersökningarna används Kvalitativ Innehållsanalys, med Tema & Ledtråd (Gunnarson 2010).

Varför analyseras gestaltningstexterna

Texterna i gestaltningsförslagen är skrivna för att förklara gestaltningens beståndsdelar, men även för att övertyga läsaren om att gestaltningsförslaget bör genomföras. Texterna är alltså skrivna för att framhålla positiva och negativa aspekter. De framhåller också vad som uppfattas som ett problem och vad som skulle kunna göras för att förbättra platsen. Texterna undersöks först utifrån frågan: Vilka ämnen eller aspekter av landskapet behandlar texten? Därefter undersöks vad texterna uttrycker för värderingar om dessa aspekter.

Analysmetod för Gestaltningstexterna

Gunnarson (2010) beskriver analysmetoden enligt följande:

”Huvuddragen när man använder meningsbärande enheter och kategori är:

- 1) Bekanta dig med data genom att läsa igenom hela materialet.
- 2) Koda data i små meningsbärande enheter. En enhet är ofta några rader eller ett stycke. Sätt en etikett (kod) på varje enhet.
- 3) Sortera koderna och för ihop dem till grupper (=kategorier). Ge kategorierna ett namn. Kategorierna bör vara inklusiva – exklusiva, det vill säga de görs på ett sätt så att alla meningsbärande enheter skall hamna i en kategori, men bara i en enda kategori. Vidare bör kategorierna vara horisontella, det vill säga en kategori ska inte vara undergrupp till en annan.
- 4) Formulera hur de olika kategorierna förhåller sig till varandra.”

Analysmetod för Självbilden och Tidslinjen

För dessa två beskrivningar av min självbild och min historia används analysmetoden Kvalitativ Innehållsanalys med Teman & Ledtråd. Gunnarsson (2010) beskriver att ”Huvuddragen vid användandet av Kvalitativ Innehållsanalys med Teman & Ledtrådar är:

- 1) Bekanta dig med data genom att läsa igenom hela materialet (inventeringens material)
- 2) Leta efter teman – ledtrådar. Vad handlar detta om? Vad står ut? Detta är en kreativ process. Vad i materialet är intressant och spännande?
- 3) Leta efter samband – mönster i materialet.
- 4) Formulera samband – mönster till begrepp som beskriver hela eller delar av den företeelse man valt att studera” (Gunnarson 2010).

Sammanfattande analys

De tre analysdelarna genererar tre olika resultat, som sedan sammanställs genom ytterligare en omgång av den analysmetod som beskrivs ovan – Kvalitativ Innehållsanalys med Teman & Ledtråd (Gunnarson 2010). Utifrån resultatet får du en bild av vem du är som landskapsarkitekt idag och samspelet mellan din tankevärld och din omvärld.

Metoden Fas 4) Programmet

Syfte

Programmet beskriver vad du vill göra. Det vill säga vilka byggstenar och funktioner du vill att platsen ska bestå av. Programmet ska förslagsvis beröra slutsatserna från analysen. Detta är det första steget i gestaltningsmetoden som föreslår en framtida förändring. Programmet berättar om vägen framåt från vad platsen är nu till vad den skulle kunna bli. Det är en programförklaring av potential och riktningar. Vad vill du att platsen ska utvecklas till? Du har sett både styrkor och svagheter, liksom potential och hinder under inventeringen och analysen och har nu en bild av vad du är idag. Nu är det dags att utifrån vad du sett antingen följa en riktning eller byta till en annan. Vad vill du behålla, förändra eller utveckla? Skapa en målbild av den typ av landskapsarkitekt du vill vara och vilken typ av landskapsarkitektur du vill verka för, och sök efter funktionslösningar och byggstenar som ska ingå detta.

Arbetsgång

Detta är en skissprocess, så använd dig av alla de skissverktyg du har tillgång till. Det kan exempelvis vara text, både i listor och löpande text. Kanske vill du rita kartor och visionsbilder. Kanske väjer du arbeta med inspirationsbilder som kan visualisera din målsättning? Tillåt dig själv att först drömma stort och vilt. Vad ser du framför dig i dina vildaste drömmar? Skissa lite löst på drömscenario. Det är en målbild, inte en absolut plan.

Fokusera sedan på en närmare tidsram, vad vill du göra nu? Gör upp en klarare plan för kanske fem år fram i tiden, eller ett år om det känns mer relevant. Ha kvar ditt drömscenario i tankarna, men fokusera på den närmaste tiden.

Avgränsningar

Detta arbete handlar främst om ditt yrkesliv som landskapsarkitekt. Se över balansen mellan ditt yrkesliv och ditt privatliv, så att de verkar möjliga att kombinera. Fokus för detta arbete ligger dock kring vad du önskar för ditt yrkesliv.

Kom ihåg under programskrivningen att det är en önskelista – ingen kravlista. Du får utveckla och förändra den allt eftersom du börjar genomföra ditt projekt. Genomförandet av gestaltningsförslaget kan liknas vid projekteringsfasen av ett gestaltungsarbete, när gestaltningsförslaget omvandlas till byggritningar och utförs.

Metoden Fas 5) Designen

Syfte

Gestaltning kan både vara *hur & var*. På vilket sätt ska programmets funktioner genomföras? Hur vill jag att de ska komma till uttryck?

Exempel: Om du vill verka för en mer konstnärlig inriktning av landskapsarkitekturen, hur ska jag du gå till väga? Var vill du verka? Vill du gå en utbildning? Flytta utomlands? Skissa upp steg på vägen mot ditt mål. Det kan finnas många sätt att gestalta dina funktioner från programmet och många olika vägar till din målsättning. Att skissa på designen är att rita upp en färdbeskrivning på din väg framåt och synliggöra möjliga lösningar. Gestaltungsförslaget är som en bro mellan var du är nu och var du vill vara och åt det håll du vill gå.

Arbetsgång

Fundera kring och skissa på hur och var du vill genomföra programmets funktioner och målsättningar. Skissa på formerna och testa olika lösningar. Om du testat detta, hur blir det då? Eller så här? Vilket förslag känns bäst för dig? Använd olika medier: skriv, rita, skissa eller samtala och undersök olika scenarion. Formen är också en funktion. Vilken är din högsta önskan för framtiden och hur kan du sammanföra den med verkligheten och den du är idag?

Metoden Fas 6) Redovisningen

Syfte

Detta är det sista steget i gestaltungsprocessen. Hittills har målgruppen varit du själv. I denna fas ska du även kunna presentera och diskutera din gestaltning med andra. Du har allt bakgrundsmaterial färdigställt, men vad vill du visa fram? Vilka är målgruppen? Kan din redovisning stå fritt utan dig? Är det tanken? Finns det både ett djup och snabbt lockande element? Vad i ditt arbete väljer du att visa fram? Vilka är de bärande elementen? Vad gör det unikt? Finns det någon röd tråd? Kan det finnas olika redovisning för olika tillfällen. En kort och en lång kanske? Vilken är din tänkta målgrupp och vad passar bäst för dem du vill redovisa för?

Du måste inte redovisa allt du har kommit fram till. Att känna till sig själv och sitt eget samspel mellan sin tankevärld och sin omvärld är först och främst värdefullt för dig själv.

Arbetsgång

Välj vilket medium du vill redovisa i, exempelvis via bild, text eller samtal? Välj om du exempelvis vill vara deskriptiv eller metaforiskt, kortfattad eller djupgående? Kan du skapa ett redovisningsmaterial som också överensstämmer med den du är och dina slutsatser?

Del 2 - Metodtestet

Översikt över metodtestet

I detta avsnitt beskrivs gestaltungsprocessen. För varje metodfas redovisas arbetsgången och sedan mina egna insikter. Vad jag kom fram till om mig själv beskrivs i detta avsnitt endast översiktligt. Den som är intresserad av att ta del av processen mer ingående och granska underlaget till de slutsatser jag har dragit, finns inventeringen och analysen i sin helhet redovisade i bilaga 2 och 3. Avslutningsvis i detta avsnitt beskrivs resultatet kring mitt samspel mellan min tankevärld och min omvärld.

Innehåll

Delmoment	Resultat
Gestaltungsprocessen	Mitt gestaltungsarbete
Fas 1-3	Vem jag är som landskapsarkitekt idag
Resultatet Fas 4-6	Förslag på framtida utveckling och redovisning
Självreflektionen	Sambandet mellan min tankevärld och min omvärld

Gestaltungsarbetet Fas 1) Uppgiften Arbetsgång

Jag besvarade frågorna i Fas 1 skriftligt. Dels för att kunna ha dem tillgängliga under processen och dels för att skrivandet hjälpte till att klargöra mina ståndpunkter. Frågan som efterfrågade uppgiftens ramverk resulterade i ett Excel-ark med en veckoplanering över hur många arbetsdagar varje fas fick ta.

Resultatet

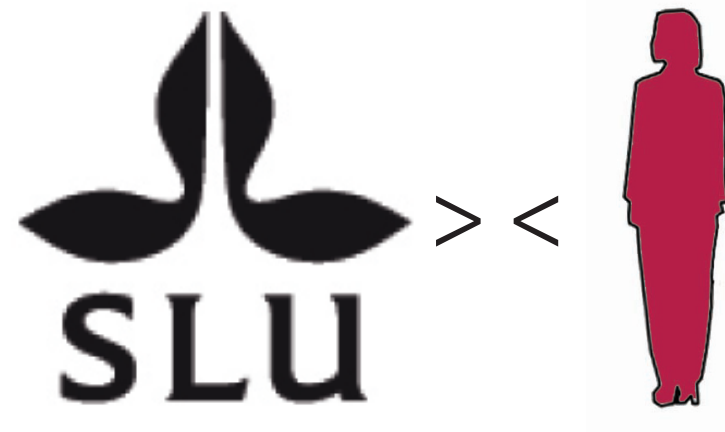
Att inleda projektet med att försöka få en överblick över hela processen, samt att hitta min egen ingång till arbetet var för mig ett av de nyttigaste metodstegen under hela arbetet. Det gav mig både möjlighet att göra en tidsplanering och hitta min egen motivation. För mig handlade det mycket om att visualisera målet med slutprodukten. När jag inte var säker på exakt vilken typ av produkt eller gestaltning som arbete skulle mynna ut i, valde jag att visualisera känslan jag vill ha när jag redovisar min färdiga produkt.

När jag undersökte mina motiv för arbetet resulterade det i en lista med prioriteringar för vad jag ansåg vara viktigast under detta arbete. Denna lista fungerade sedan som ett stöd när jag upplevde att jag kommit vilse i mitt arbete och hade svårt att prioritera mellan olika aktiviteter.

Jag började med att konstatera att detta arbete har två beställare. Dels SLU - Sveriges Lantbruksuniversitet, som har

vissa krav för att godkänna ett examensarbete (SLU, 2012) och dels mina egna förväntningar och förhoppningar kring både processen och resultatet av arbetet kan bli. Skillnaderna och likheterna ledde hela tiden till avvägningar mellan dessa två intressenters uttalade och outtalade önskemål.

Att göra en tidsplan över hela arbetet visade att jag endast hade tre arbetsdagar per fas, vilket i sin tur avgjorde hur länge jag kunde arbeta med varje delmoment. Det möjliggjorde också att jag kunde förutse mina handledningstillfällen i förväg och boka in handledartider med god framförhållning.

Uppgiften: SLUs önskemål och krav ställs mot mina egna målsättningar

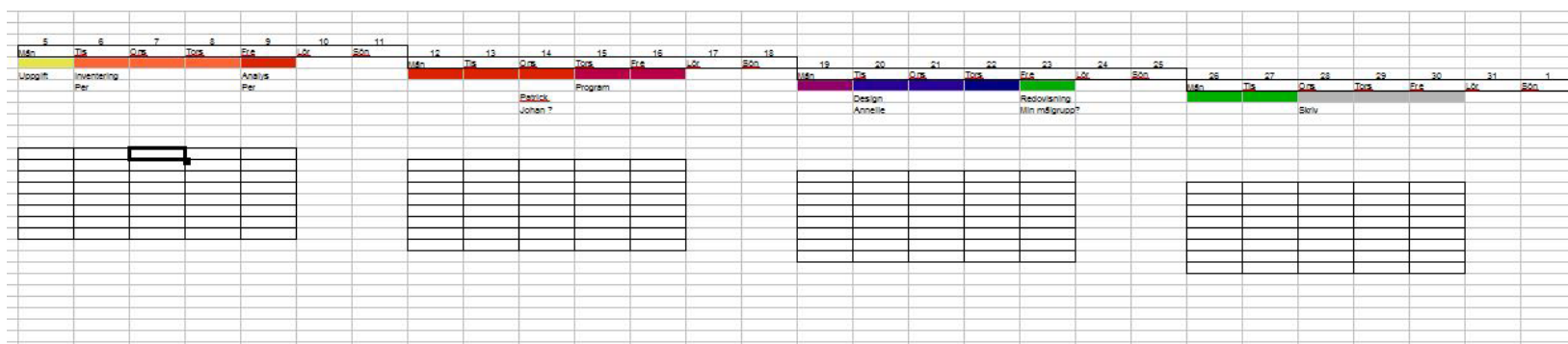

Bild på tidsplaneringen för metodtestet

Gestaltningens Fas 2) Inventeringen

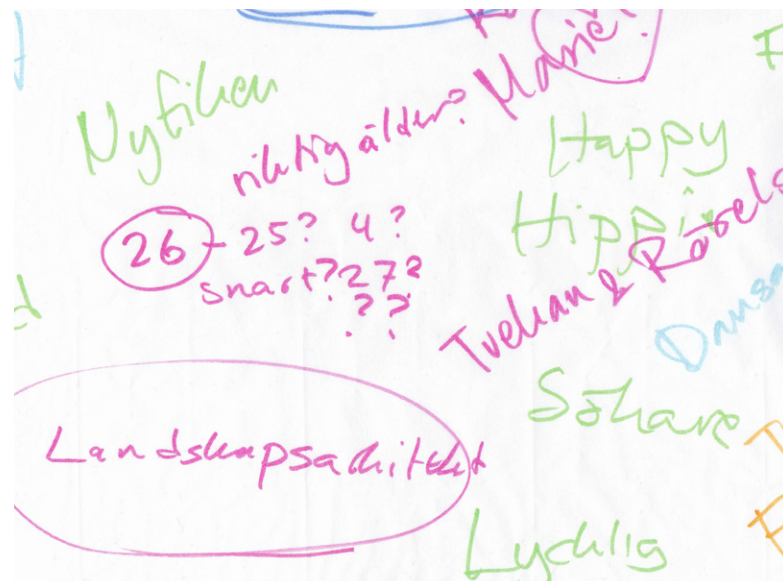
Inventeringen finns redovisad i sin helhet i Bilaga 2

Arbetsgång

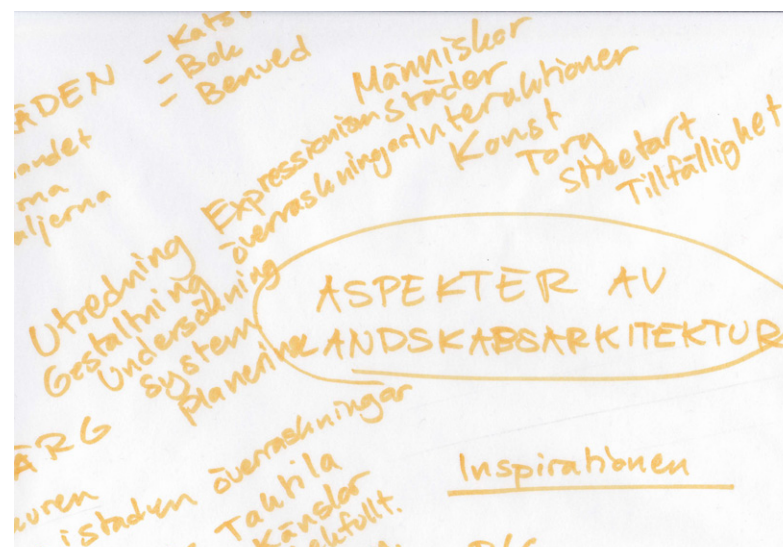
Självbilden

Denna undersökning inledde inventeringen och liknades vid ett initialt platsbesök, där målsättningen var att öppna upp för så många intryck från min självbild som möjligt. Inventeringen inleddes med frågan ”Vad är jag för slags landskapsarkitekt idag?” och jag fick sedan associera fritt kring ämnet. Resultatet blev ett färgglatt dokument med många ord och många skilda tankespår. Självbildsskissen blev en dialog där en tanke som hamnade på pappret väckte nya tankar och känslor hos mig, som i sin tur hamnade som nya intryck på pappret.

Efter en kort paus återkom jag till självbildsskissen. Skissens innehåll sorterades upp efter återkommande teman. Varje kategori undersöktes nu mer noggrant för att hitta ytterligare beståndsdelar som inte framkommit under den första skissfasen. Exempelvis hade jag bara nämnt tre av de fem arbeten jag haft. Resultatet blev långa listor med aspekter på vad som utgjorde min självbild. Dessa listor sammanfördes sedan under åtta olika kategorier som jag uppfattar som byggstenarna av min identitet.

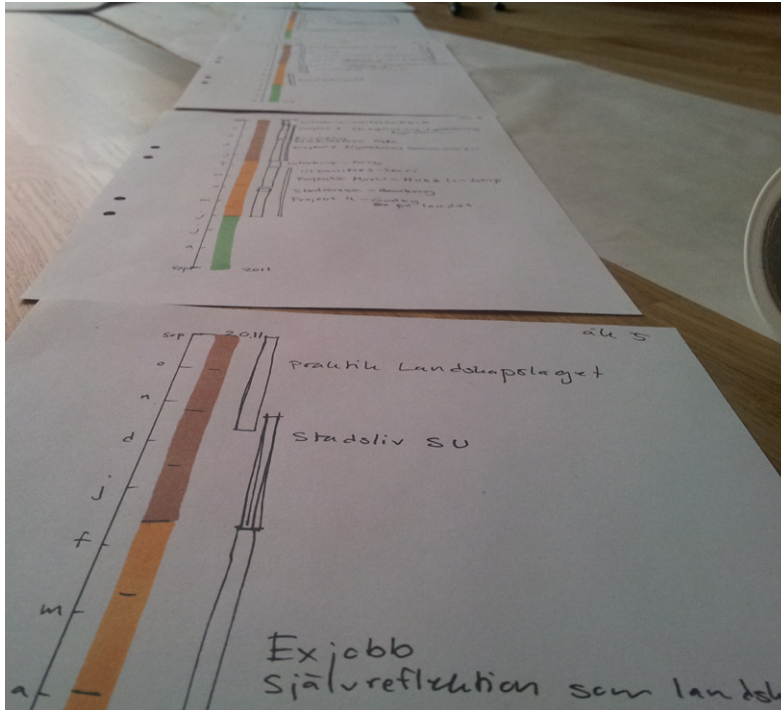
Del av skissen av undersökningen Självbilden

Del av den sorterade skissen av undersökningen Självbilden

Tidslinjen

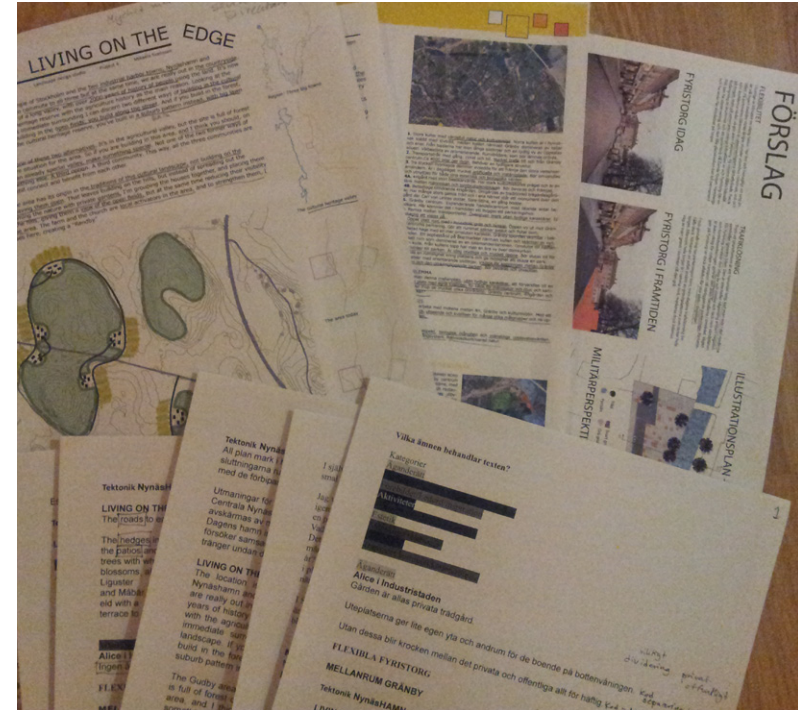
Jag konstruerade en tidslinje som sträckte sig från att jag började på landskapsarkitektutbildningen fram till examen. Den inkluderade både skoltiden och perioderna mellan terminerna. Alla sammanhang som jag vistats i under en längre tid inkluderades, exempelvis fritidsintressen, resor, anställningar och bostadsorter. Tidslinjen kompletterades även med en kortfattad översikt över tiden innan utbildningen.

En del av skissen av undersökningen Tidslinjen

Gestaltningstexterna

Sammanlagt fem stycken gestaltungsarbeten valdes ut, en från varje termin mellan årskurs två och fyra. Under det första och femte året av utbildningen genomförde jag inga egna gestaltungsarbeten. Målet var att få så stor tidsmässig spridning som möjligt för att kunna undersöka om det finns någon förändring över tid. Texterna fördes över från sina ursprungliga arbeten till ett enda samlat dokument.

Gestaltungsförslagen vars texter analyserades

Resultat

Självbilden

De åtta kategorier som utgjorde byggstenarna av min identitet var:

- 1) Aktiviteter utanför utbildningen
- 2) Relationer – människor i min omgivning
- 3) Personliga drag
- 4) Identitetsstämplar/Direkta & Indirekta faktorer
- 5) Miljöer och platser
- 6) Aspekter av landskapsarkitektur
- 7) Framtiden
- 8) Dualiteter

Självbildsskissen beskrev både min uppfattning av min identitet och mina drömmar för framtiden. Det blev en beskrivning av platser jag har varit på, människor som jag har mött, intressen och drömmar, men även mina styrkor och mina svagheter. Innehållet i de åtta kategorierna finns redovisat i bilaga 2A.

Tidslinjen

Kortfattat beskrev tidslinjen att landskapsarkitektutbildningen varade 2006-2012 och kunde delas upp i två distinkta block. Det första blocket bestod av de tre första åren som avslutades med en kandidatexamen, med en naturvetenskaplig inriktning och fokus på faktakunskaper. Det andra blocket bestod av ett sabbatsår från studierna med praktik, åtföljt av två år av masterutbildning. Detta block var mer samhällsvetenskapligt inriktad med fokus på processkunskaper. Konstant under dessa sex år fanns det en nyfikenhet kring människor och sociala relationer, samt samarbeten mellan olika yrkesgrupper.

Det fanns också en växelverkan i tidslinjen mellan rörelse och stillhet. Korta perioder av resor, flytt och nya arbeten växlades med perioder av mer stationär art. Utbildningen framstod som en stabil grund att återvända till efter kortare avstickare till andra områden som segling eller jobb. Tidslinjen finns redovisad i sin helhet i bilaga 2B.

Gestaltningstexterna

Den övergripande bilden från gestaltungsförslagets texter visade att det inte var mängden text per gestaltungsförslag som ändrades med tiden, utan snarare dess stil och innehåll. I början av utbildningen var texterna målande och metaforiska i sin beskrivning. Med tiden blev de dock allt mer koncisa och fokuserade på att behandla förslagets funktioner. I texternas budskap fanns en mängd underliggande antaganden om vad som är bra och vad som är dåligt i relationen mellan människor och den byggda miljön. Texterna kan läsas i sin helhet i bilaga 2C.

Gestaltningens Fas 3) Analysen Arbetsgång

Självbilden

Analysmetoden för Självbilden var Kvalitativ Innehållsanalys med Tema & Ledtråd. Analysfasen var en kreativ process där jag gick igenom innehållet i de åtta kategorierna som framkommit under inventeringen. Jag sökte både efter återkommande mönster, men även efter avvikande händelser eller förändringar.

Tidslinjen

Att analysera Tidslinjen med Kvalitativ Innehållsanalys med Tema & Ledtråd innebar att söka efter mönster, rytmer och riktningar över tiden. Analysen undersökte också vad som inte visade sig och om någonting saknades. De val jag gjorde under tidslinjens historia innebar att jag valde bort något annat i processen. Att studera dessa vägval hjälpte till att bygga upp en bild över vad jag ansåg som viktigt och prioriterade i mitt liv.

Gestaltningstexterna

Gestaltningstexternas analysmetod var Kvalitativ innehållsanalys med Meningsbärande enhet & Kategori. Den var mer tydligt strukturerad än analysmetoden för Självbilden och Tidslinjen och innebar att texterna från gestaltningens arbetena delades upp och i olika kategorier utifrån vilka aspekter av gestaltningen de beskrev. Sedan analyserades varje kategori utifrån sitt innehåll. Samtidigt

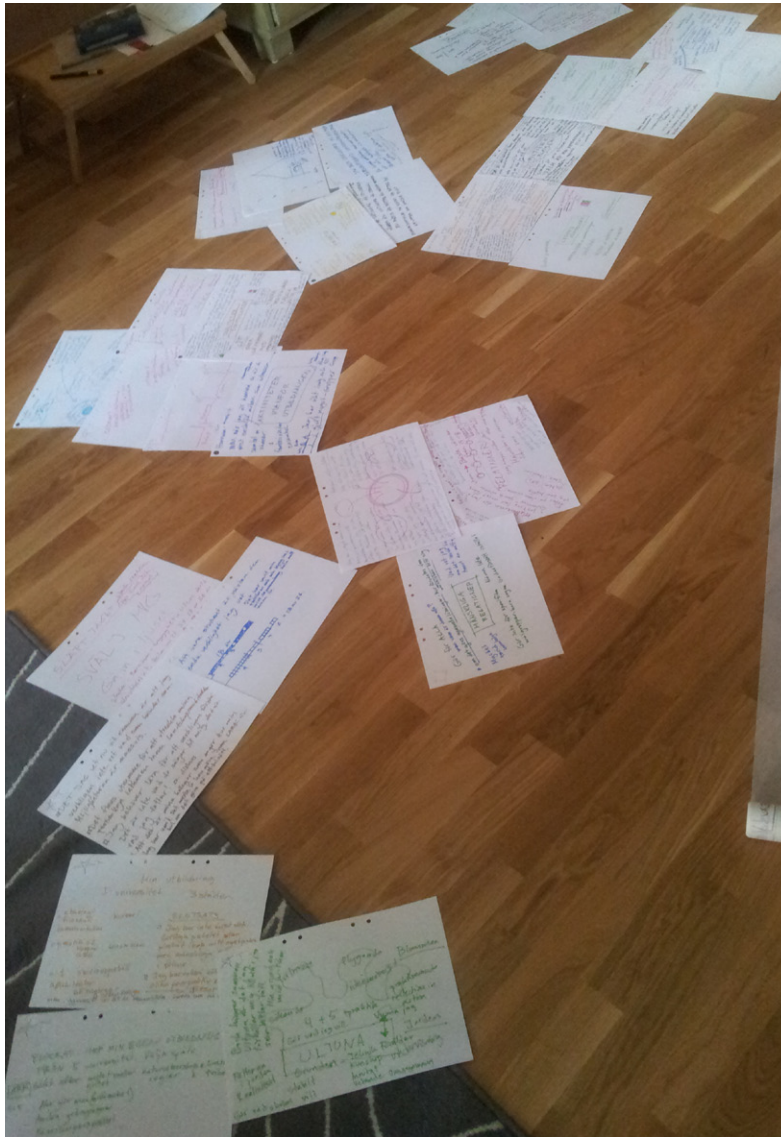
lästes originaltexterna med intentionen att registrera eventuella förändringar över tiden och om det gick att utskilja några specifika värderingar och grundantagande som låg till grund för gestaltningarna.

Sammanfattande analys

För att få en bild över sambanden mellan de tre undersökningsområdena gjordes en sammanfattande analys. De tre inventeringsområdena sammanfördes av ännu en omgång av Kvalitativ Innehållsanalys med Tema-Ledtråd.

Under analysen av de tre undersökningsområdena hade insikterna delats upp i kategorier. Självbildens resultat hade delats in i åtta olika kategorier. Slutsatserna från tidslinjen hade sorterats in i sex kategorier. Analysen av gestaltningstexterna delade upp insikterna i åtta olika kategorier. Sammanlagt utgjorde analysresultaten tjugotvå olika kategorier. Dessa tjugotvå kategorier beskrev insikter om min nuvarande självbild och tankevärld, men även återkommande teman i mina handlingar och gestaltningens arbeten. Varje kategoris slutsatser skrevs sedan ner på separata papper. Dessa tjugotvå papper delades sedan in under teman utifrån liknande innehåll, exempelvis: Relationer, Studier och Värderingar. Totalt blev det sju teman som fördes samman till en slutanalysbild. På denna sammanfattande analys, som visade en bild över hur jag är som landskapsarkitekt idag, kunde jag sedan även dra slutsatser om relationen mellan olika teman och samspelet mellan min tankevärld och min omvärld.

Arbetsgång: Sammanfattande analysen

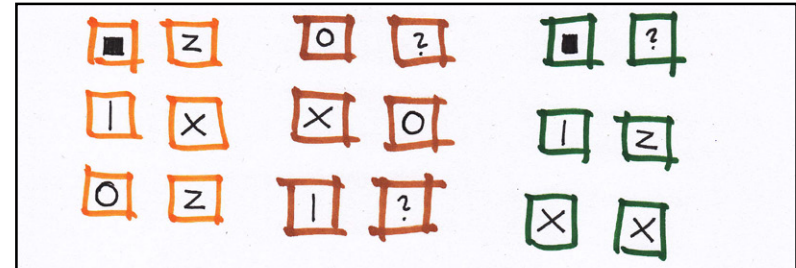

De olika undersökningsresultaten sammanförda efter gemensamma teman.

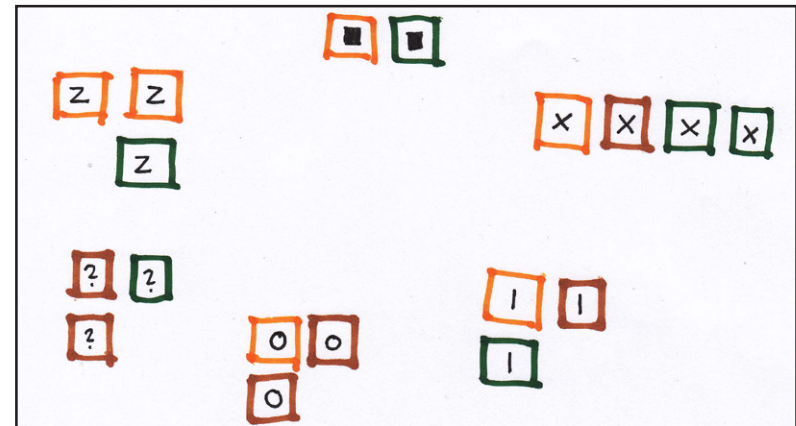
Självbilden

Tidslinjen

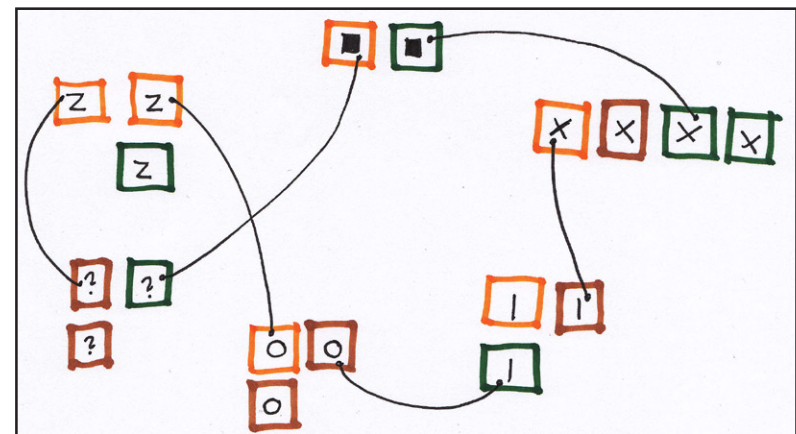
Gestaltningstexterna

Resultaten från de tre undersökningsområdena sorterade i kategorier

Resultatens kategorier sammanförda efter gemensamma teman

Sammanfattande analys: Hur jag är som landskapsarkitekt idag och samspelet mellan min tankevärld och min omvärld

Resultat

Analysfasen resulterade i en mängd insikter, både gällande stora sammanhang och små detaljer. Det som följer här är en sammanfattning av vad jag kom fram till genom de tre olika analysstegen. Analysresultaten finns beskrivna i sin helhet i Bilaga 3.

Självbilden

Det första konstaterandet från analysen var hur mycket min självbild hade formats av miljöerna jag vistats i och hur mina vardagsmiljöer utgjorde min referensram. Min nuvarande identitet var uppbyggd av de miljöer jag vistats i, de människor jag mött och de val jag hade gjort.

Självbilden blev indelad i åtta olika kategorier och ett återkommande tema för flera av dessa kategorier var dualiteter. Både personlighetsdrag, aktiviteter, framtid och landskapsarkitektur visade flera exempel på hur jag hade motstående sidor som jag växlade emellan. Det kunde exempelvis vara växelspelet mellan introvert eller extrovert, vila eller handling och tanke eller känsla.

Resultatet från denna analys blev dock riktigt intressant först när det kombinerades med de andra två analysdelarna och jag kunde börja skönja mönster och sammanhang mellan det jag hade uttryckt både i min självbild och i mitt gestaltande. Självbilden redovisas mer utförligt i bilaga 3A.

Tidslinjen

Vid analysen av tidslinjen var den mest talande aspekten vad jag hade gjort parallellt med och utanför utbildningen. Aktiviteter utanför utbildningen har med tiden även blivit styrande för val inom utbildningen och mina privata intressen har implementerats inom landskapsarkitekturen.

I vissa situationer har jag varit tvungen att göra tydliga val, och det är i dessa scenarier som mina prioriteringar har framträtt tydligast. Att välja ett område innebär också att välja bort ett annat. När jag analyserade vad jag har inkluderat i min utbildning, såg jag en student som redan har valt en inriktning inom yrket. Slutbilden blev en landskapsarkitekt som har valt planering före projektering, processer före genomförande, helhet före detalj och människa före natur. Analysresultatet av Tidslinjen redovisas mer utförligt i bilaga 3B.

Gestaltningstexterna

En stor del av gestaltningstexterna behandlade det befintliga på platsen och påvisade en stark relation och respekt för det befintliga, som fick vara starkt tongivande för utvecklingen av gestaltningsförslaget. Frågan som väcktes här var: Vad är det befintliga? Och finns det någon skillnad mellan hur jag som tillfälligt besökande landskapsarkitekt upplever det befintliga jämfört med de boende på platsen?

Under textanalysen blev det också tydligt att textens intentioner inte alltid är samma sak som det färdiga

gestaltungsförslaget. Texterna kunde beskriva vissa intentioner för gestaltningen, men vid en närmare granskning av förslaget var inte texternas intentioner uppfyllda med motsvarande form och funktionslösningar.

Textanalysen var det moment där det var lättast för mig att distansera mig till undersökningsmaterialet, och därigenom var det lättare kunna urskilja mina värderingar. Ju äldre gestaltningstexterna var, desto lättare var det att vara kritisk mot dem. De som jag har skrivit nyligen ligger närmare mina nuvarande åsikter och blev därför svårare att distansera sig från. Analysresultatet av Gestaltningstexterna redovisas mer utförligt i bilaga 3C.

Sammanfattande analys

Analysen visade både vem jag är som landskapsarkitekt idag men även på sambandet mellan min tankevärld och min omvärld.

Samband mellan mina tre delområden

De tre analysområdenas slutsatser sammanfördes till en helhetsbild. Att sedan se hur många gemensamma nämnare de tre analysområdena hade med varandra var verkligen en ögonöppnare. Självbildens slutsatser återspeglades i gestaltungsarbetena, och tidslinjen och gestaltungsarbetena förändras i överensstämmelse med tidslinjen. De miljöer jag hade vistats i formade mitt tankesätt och hur jag tänkte kring miljöerna var väldigt avgörande för hur jag agerade i dem.

Mitt perspektiv idag

Det som framkom av slutanalysen är att jag verkligen har ett perspektiv. Det liv jag har levt har gett mig perspektivet som stadsbo, akademiker, landskapsarkitekt, student men även många andra faktorer. Bilden som framkommer är en landskapsarkitekt, med två tydliga sidor, en mer logisk, naturvetenskaplig, strukturerad och stillsam och en mer känslomässigt styrd, med fokus på människor, samhällsprocesser och utåtriktad sökande. Det är i växelspelet mellan dessa två sidor som jag trivs bäst och det är i gränslandet och mötet mellan dem som jag vill verka som landskapsarkitekt i framtiden. De slutsatser jag drog om mig själv sorterades under sju kategorier. Dessa var:

- 1 Växlingarna
- 2 Arbete och privatliv
- 3 Studierna
- 4 Relationerna
- 5 Det befintliga
- 6 Värderingarna
- 7 Plattformen

Vad jag inte vet

Något annat som framkom genom den sammanfattande analysen, var också vad jag inte vet. Analysen visade vad jag vet och kan idag, och detta visade också på vad jag inte kan och inte vet. Att tydligare kunna se mitt perspektiv gjorde också att jag lättare kunde se att andra människor kanske inte har samma perspektiv som jag har.

Gestaltningens Fas 4) Programmet

Grundinställningen för programskrivandet var att ta till vara på de upptäckter och slutsatser som framkommit under analysfasen. Förslaget på den fortsatta utvecklingen skulle fortsätta enligt återkommande rörelser och riktningar och hitta en balans mellan de olika inriktningar som var intresserad av. Målet var också att försöka komplettera de områden där jag upplever att jag idag saknar tillräcklig kunskap.

Arbetsgång

Utifrån de olika intresseområden som framkommit under analysen, skissade jag på scenarion där jag kunde vidareutveckla dem. Jag valde att följa den pendelrörelse mellan olika typer av intressen som jag hittills observerat, för att kunna tillgodose mina olika sidor. Denna fas var en kreativ skissfas, med mycket färre ramar än de tidigare faserna i underökningen. Jag använde mig flitigt av de knep för idégenerering som jag har lärt mig under landskapsarkitektutbildningen. Exempelvis: Gör tvärtom eller skissa på enskilda faktorer.

Handledning

Under detta moment hade jag mitt första handledningstillfälle med en gestaltande landskapsarkitekt som driver ett eget kontor. Över en lunch på hans kontor samtalade vi kring vad jag hade kommit fram till i mitt gestaltningsarbete hittills och mina idéer för programmet, det vill säga vad jag vill göra för slags aktiviteter efter min examen.

Resultat

Att fundera och skissa på olika tänkbara scenarion för yrkeslivet inleddes med att jag skrev upp alla möjliga aktiviteter och intresseområden jag kunde tänka mig att ägna mig åt. Sedan kom en fas där detta breda drömscenario jämfördes mot de förutsättningar som framkommit under analysfasen.

Följande är ett exempel på ett scenario som jag stod inför i mitt gestaltande: Mitt främsta intresseområde inom landskapsarkitektur var en nyfikenhet kring människor i förhållande till sin miljö. Samtidigt behöver jag lära mig mer om andra brukargrupperns krav och önskemål. Jag är utbildad i det planerade livet i staden och min uppfattning om det levda livet är mycket baserat på mina egna erfarenheter. Jag önskar mig mer kunskap om hur människor faktiskt lever i miljöerna jag ritar. Lösningen jag föreslog var att jag söker mig till en arbetsplats med just brukarperspektiv. Förslagsvis samarbetar de med kulturgeografer och sociologer, det vill säga människor som är experter på hur det planerade miljöerna används av brukarna.

Under programfasen skissade jag upp ett framtida scenario som innehöll mina intresseområden, min arbetsrytm, mina kunskapsområden samt förslag på kompletteringar av bristande kunskaper. Programmets funktioner väckte vidare frågeställningar kring var och hur som detta kan genomföras, och detta besvarades i nästa steg – Designen.

19/3 ☯ Balans
växelspel.

Her jag är
2 sider

Planering
Processer
Gestaltning
Arbet

Projektering
Ritningar
Förvaltning
Genomförande

Människor
Kolleger
Brukare
Etnologi

Människocentrat
Hur människors möte med omgivningen
föregår

Etnologi. Pers utv coach - genom
landskapet.

Privat
Stop
Natur
Tanke
Miljö

Jobb
Gå
Konst
Känsla
Människa

Jag vill inte föra dem samman. Jag vill
föra dem nära varandra, och stå
i mötet mellan dem och uppleva
dynamiken mellan dem.

Gränzoner / Gränsländ / Möten
⊗ Rörlighet i balans / växelspel

19/3 Länga perspektivet

Familjekontoret

i frågasättande

Möten / Gränsländ

Balans

Pers utv av lärarna

Gestaltning
metodik för det
inre landskapet

Utveckla
Landskapsarkitektern

Medarbetarna

Människospelaren

Etnologi Etnologi
Brukarna

Skisser för första handledningstillfället med en gestaltande landskapsarkitekt

Jag

Dualitet

7a
Dilemmaer.

Det är inte vad jag
gör utan sättet jag gör
det på. Sammenhänge

Arkitekt från Arkitektens om re

Förhållningsätt till landskap
suvarare än landskapen i sig
själv

Skisser från programfasen

Gestaltningens arbetet Fas 5) Design Arbetsgång

Skissarbetet fortsatte under designfasen. Det var en ständig avvägning mellan programmets funktioner och olika idéer kring hur dessa skulle kunna genomföras. I denna fas använde jag mig återigen av många av de metoder för problemlösning jag har utvecklat under utbildningen. Att samtala med andra studenter samt ytterligare ett handledningstillfälle med en gestaltande landskapsarkitekt var hjälpsamt för att kunna sortera mellan de olika tankespåren.

Resultat

Tidsaspekt

Den design jag skapade var baserad på mina nuvarande intressen och önskemål. Samtidigt var jag medveten om att dessa sannolikt kommer att ändas under gestaltningsförslagets genomförande. Därför var gestaltningsförslaget mer detaljerat för de närmast kommande åren, för att sedan lämna större utrymme för justeringar ju längre bort i tiden förslaget sträcker sig.

Sekvensplan

Efter analysens konstaterande av ett tydligt samspel mellan min tankevärld och min omvärld, var gestaltningsförslagets grundtanke att jag i framtiden skulle söka mig till sådana miljöer som skulle kunna influera mig åt det håll dit jag vill utvecklas.

När jag började planera för yrkeslivet, och funderade kring lämpliga arbetsplatser, insåg jag att min bild av yrkeslivet till stora delar är baserade på de lärare och handledare som jag har kommit i kontakt med under studietiden. Jag saknar en översikt över både den svenska och den internationella arbetsmarknaden. Med den insikten kan jag nu välja att söka mig till arbetsplatser som kan ge mig ett stort kontaktnät och en bra översikt över arbetsmarknaden.

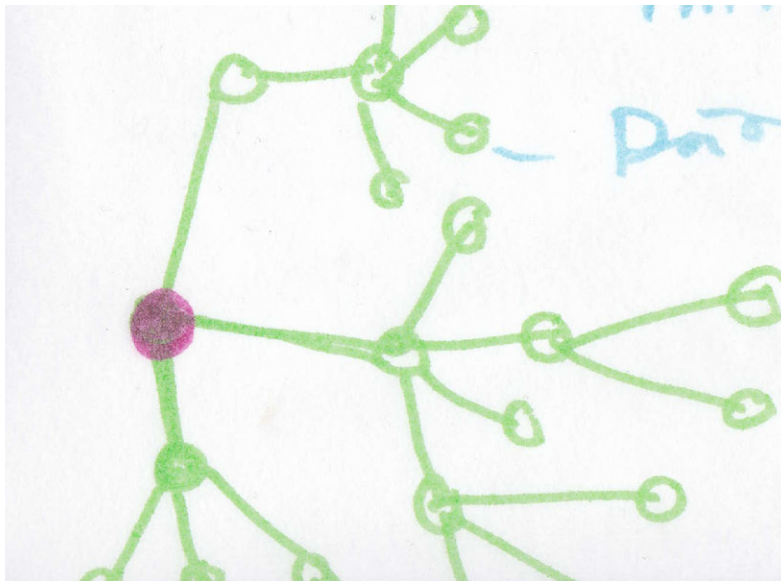
I det första steget av designfasen konstaterade jag att för att kunna navigera på arbetsmarknaden, behöver jag vara inom den. Resultatet blev att jag designade en processplan, där en sekvens av miljöer, valda utifrån mina intresseområden, bildar en stege där varje fas kan ge mig den kunskap jag behöver till nästkommande fas.

Nästa ställningstagande i sekvensplanen var att ta hänsyn till de återkommande pendlingar mellan mina intresseområden som framkom i analysen. Det område jag var intresserad av just nu är inte det område jag ville söka mig till direkt efter examen, utan det är snarare raka motsatsen. Efter att ha varit intresserad av det teoretiska resonemanget kring landskapsarkitekturen, var det istället praktiken och hantverket som kändes mest lockande.

Vilken typ av konsult

Med många kompetenser - stora konsulten
Där jag går hem till - stora larkföretag
Många att fråga inom mitt område - Går white bort
Många olika kompetenser - En egen larkavdelning
Blandkonsulterna

Designskiss: vägen efter examen

Designskiss: Olika vägar för att få ny kunskap

EFTER EXAMEN

HANTVERKET
ALLA PRAKTISKA
ASPEKTER AV
ARBETSLIVET
Företagskultur

Designskiss: Fokus på en sida av min dualitet

Gestaltningens Fas 6) Redovisning Arbetsgång

Denna arbetsfas styrdes mycket av det redovisade materialets tilltänkta målgrupp. Som stöd i arbetsprocessen jämförde jag denna redovisning med tidigare gestaltningens redovisningsformer. Jag frågade mig vilken typ av berättelser och information jag brukar försöka förmedla? I detta skede fokuserade jag på att söka efter former och bilder som kunde förmedla mina insikter till andra än mig själv. I detta skede gick jag även över till att arbeta digitalt.

Jag valde också att visa upp delar av redovisningen för två landskapsarkitekter som arbetade i samma del av branschen som min tilltänkta målgrupp.

Resultat

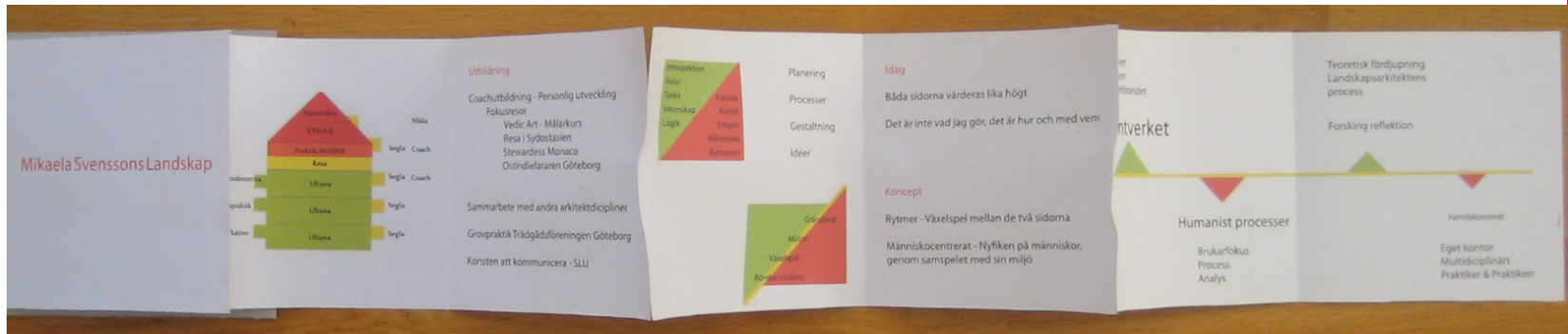
Ett tongivande beslut för redovisningsfasen var att jag såg den framtida målgruppen som andra landskapsarkitekter, och då framförallt framtida arbetsgivare och klienter som kunde tänkas vara intresserade av vad jag har för kunskapsbas och hur jag arbetar.

Den röda tråden var ett annat viktigt element att få med, så att hela redovisningen berättade en sammanhängande historia. Därför lades redovisningen upp så att den först redovisade min bakgrund och därefter sådan som jag är idag för att sedan avslutas med gestaltningens förslag.

Redovisningsformatet tillkom för att det skulle vara så flexibelt som möjligt. Det skulle gå att antingen snabbt bläddra igenom för att få en översiktlig bild, samtidigt som det skulle vara möjligt att fördjupa sig i varje del. Redovisningen skulle också ske i ett sådant format att den skulle kunna visas både genom valda delar eller i sin helhet. Dessa ställningstaganden ledde fram till att gestaltningens redovisning i pekbokformat. Varje uppslag innehöll enkla symboler och några förklarande ord och meningar, som används som utgångspunkt för min berättelse.

Under redovisningsfasen hann jag konstruera två prototyper av pekboken. En var handritad och en var framställd med digital hjälp. Sista dagen visade jag den digitalt framställda pekboken för två landskapsarkitekter verksamma i den del av branschen jag avsåg att söka mig till efter examen, i enlighet med gestaltningens förslag. Att kommunicera mina insikter med mig själv var väldigt annorlunda jämfört med att kommunicera dem med andra. Där jag hade eftersträvat enkelhet, symbolik och korta budskap, efterfrågade båda läsarna mer information och ett rikare visuellt budskap. Tre arbetsdagar hade inte räckt till att skapa en produkt som var tillräckligt tydlig för min bildvana och visuellt orienterade målgrupp.

Dessa konstateranden fick mig att omvärdera syftet med redovisningsfasen: Är syftet att förklara den existerande situationen eller att övertyga mottagaren om att de föreslagna förändringarna ska genomföras? Eller hade jag kanske valt fel målgrupp för redovisningen?

Färdiga gestaltningsförslaget: Pekboken helt utvecklad

Två prototyper av av pekbooken. En handritad och en digitalt framställd

Sammanfattning av metoden och resultatet

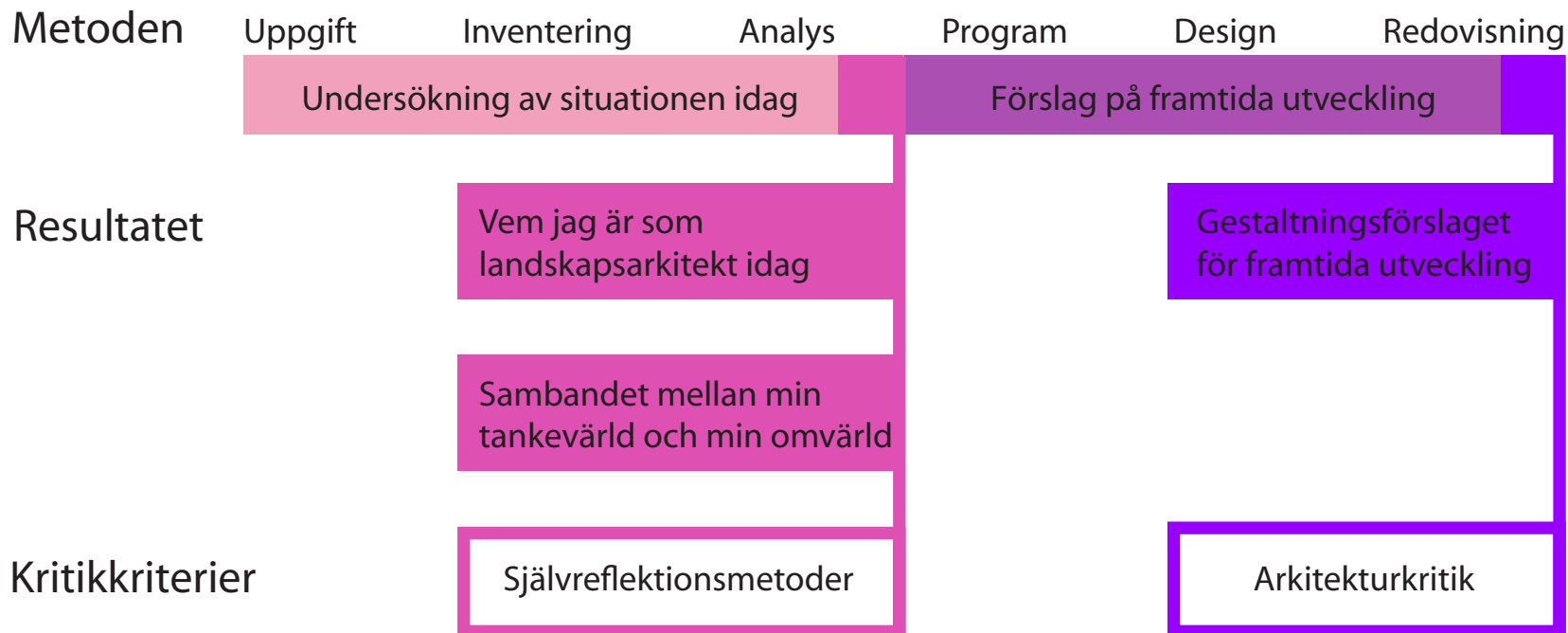
Resultatet av examensarbetet är främst den utvidgade gestaltningsmetoden. Denna metod är både en självreflektionsmetod och en gestaltningsmetod.

Metodens resultat

Gestaltningsmetoden för det egna landskapet genererar flera olika resultat. Dels vilken slags landskapsarkitekt jag är idag, som i sin tur vidareutvecklas till ett gestaltningsförslag för min framtida utveckling. Dels ger metoden också insikter kring relationen mellan min tankevärld och min omvärld.

Utvärdering av resultatet

Den utvidgade gestaltningsmetoden genererar flera slags resultat, och dessa mäts mot olika måttstockar. Självreflektionens slutsatser mäts mot självreflektionsmetoders kvalitetskriterier. Gestaltningsförslaget utvärderas av arkitekturkritik.

Övriga resultat från metodtestet

Första delen av metodtestet var beskrivningen av gestaltningsmetoden och gestaltningsprocessen som ledde fram till gestaltningsförslaget. Metodtestets resultat blev dock fler än de som redovisades genom gestaltningsprocessen. Dessa insikter redovisas istället här.

Kunskaper från systematisk självreflektion

Att ägna mig åt systematiserad självreflektion var snarare klargörande än nydanande. Insikterna presenterade inte något som var revolutionerande nytt utan det kändes mer som om pusselbitar föll på plats. När olika tankegångar och fragment av mitt medvetande skissades ner på papper blev de tydligare och mer överblickbara.

Samtidigt upplevde jag insikterna som revolutionerande genom just sin enkelhet. Mycket av det som jag tidigare upplevt som oklart och svårförståeligt fick sin förklaring och jag uppfattade min skaparprocess som mycket tydligare än den tidigare varit.

Jag bygger min nuvarande identitet utav många pusselbitar, men landskapsarkitekturen är för tillfället en väsentlig del av min nuvarande identitet. En av slutsatserna från detta arbete är att jag inte bara jobbar som, utan jag är landskapsarkitekt. Men samtidigt är det bara en av mina identiteter.

Samspelet mellan min tankevärld och min omvärld

Den första slutsatsen om relationen mellan min tankevärld och min omvärld drar jag från vilken typ av information de olika undersökningsområdena genererade. Den första undersökningen ”Självbilden”, fokuserade främst på min tankevärld genom min självuppfattning och min identitet. De andra två undersökningarna fokuserade på min omvärld. Mina handlingar redovisades i ”Tidslinjen” och vilken slags gestaltningar jag producerade återfanns i ”Gestaltningstexterna”.

Den första undersökningen ”Självbilden”, där jag skulle beskriva min egen bild av mig som landskapsarkitekt, visade sig både bli en beskrivning av mina egenskaper och tankesätt, men även en beskrivning av min omvärld genom platser jag har bott på, människor jag mött och jobb jag har haft. Min bild av mig själv var tätt sammanlänkad med vem och var jag hade varit.

När jag tittade på ”Tidslinjen” och ”Gestaltningstexterna” som främst beskrev hur jag har handlat och vilken typ av arbeten jag producerat så innehöll dessa även mycket information om mina tankesätt och värderingar. Tidslinjen visade främst hur jag genom mina handlingar successivt hade närmat mina privata intressen med mitt yrkesliv och skapat en ny identitet där jag inte bara jobbar som, jag även är landskapsarkitekt.

”Gestaltningstexterna” visade istället upp en stor mängd underförstådda värderingar och världsåskådningar som ligger

till grund för mitt gestaltande. Ännu mer intressant var att jag i dagsläget inte var fullt ut medveten om gestaltungsarbetenas underliggande värderingar. När jag sedan kunde se dem, höll jag inte längre med vissa av dem.

Alla tre undersökningsområdena visade alltså upp delar av både min tankevärld och min omvärld och det blev tydligt att jag inte kunde undersöka och beskriva min tankevärld utan att samtidigt få kunskaper om min omvärld. Mina gestaltungsarbeten var en återspeglning av min tankevärld och min tankevärld var en återspeglning av min omgivning. Mina gestaltungsarbeten, när de blir byggda, blir i sin tur den omvärld som sedan formar min tankevärld.

Återkommande teman i den sammanfattande analysen
Den andra ledtråden till hur min tankevärld och min omvärld var sammanlänkat var hur den sammanfattande analysen fann element av undersökningsresultaten som återkom i flera av undersökningsområdena.

Slutresultatet blev en spindelväv av beröringspunkter mellan olika aspekter av min tankevärld och min omvärld som ännu starkare visade hur starkt sammanlänkat de olika delarna av mig var. Det visade sig att jag önskade samma sak för mina landskap, som jag önskar för mitt eget liv. Det jag upplevde som intressant och spännande inom landskapsarkitekturen var också det som jag tyckte var spännande och intressant i mitt övriga liv. Gränsen mellan mig som privatperson och mig

som yrkesutövare blev allt mer utsuddad när jag genom åren internaliserade min landskapsarkitekturdiskurs. Jag påverkades av min omgivning och såg sedan omvärlden med nya ögon. Landskapsarkitekturen blev den plattform som jag stod på för att utforska allt fler områden och jag utvidgade hela tiden vad jag uppfattar som landskapsarkitektur och vad mina landskapsarkitektkunskaper kan användas till.

Slutbilden blev att verkligen upplevde allt som en helhet där det egentligen inte fanns några skarpa gränser mellan mitt privata-jag och mitt yrkes-jag. Istället var det olika aspekter av mig som tydligare fick komma starkare till tals i olika situationer, men de var ändå en del av helheten.

Sammanfattningsvis var samspelet mellan min tankevärld och min omvärld en ständigt pågående process där min tankevärld omvandlades till omvärld, bland annat genom mina gestaltungsarbeten och att omvärlden i sin tur formade min tankevärld, som sedan såg på omvärlden på ett nytt sätt.

Personliga gestaltungs metodinsikter

Mitt huvudsakliga fokus under undersökningen var på samspelet mellan min tankevärld och min omvärld. Därför var det en spännande upptäckt att sökandet också gav mig en ökad kännedom om min personliga gestaltungs metod. När jag arbetar med landskapet omkring mig, kan jag efter fem år av utbildning numera lösa många problem genom att använda min erfarenhet av hur jag tidigare har löst liknade

problem. Nu fick min gestaltningsmetod istället undersöka ett nytt område med ett mer abstrakt arbetsmaterial. Att jag hade mindre möjlighet att förlita mig på min erfarenhet gjorde att jag istället hela tiden fick återvända till min arbetsmetod för att komma vidare i arbetsprocessen. Att hela tiden ta stöd i min arbetsmetod gjorde mig mer medveten om dess betydelse men även dess svagheter och styrkor.

Att skriva ner varje steg i min gestaltningsprocess inför metodformulerandet gjorde mig också mer medveten om vad varje fas innebar och vilket syfte den har. Att klargöra dessa syften i ord gjorde mig mer medveten om att det finns utrymmer för att förändra syftena, och att det finns stort utrymme för att utvärdera och förändra sin gestaltningsmetod.

Sammanfattning av lärdomar från metodtestet

- Hur jag är som landskapsarkitekt idag
- Samspelet mellan min tankevärld och min omvärld
- Invanda och återkommande tankemönster
- Min egen gestaltningsmetodik
- Mitt eget, subjektiva perspektiv
- Vad jag inte vet!
- Vart jag vill ta vägen

Del 3 - Utvärderandet av metoden

Den tredje delen av metodutvecklingen består av utvärderingen av metoden och dess resultat. Först följer min utvärdering av användandet av metoden. Därefter kommer resultatet av sökandet efter kritikkriterier för metodens resultat. Beroende på om man ser metoden främst som en gestaltningsmetod eller en självreflektion så mäts den mot olika måttstockar.

Innehåll

Delmoment		Resultat
Min utvärdering av metodanvändandet	Metodanvändandet	Lärdomma från testandet av metoden
Kritikkriterier för metodens resultat	Självreflektionen	Kritikkriterier för självreflektionsmetoder
Kritikkriterier för metodens resultat	Gestaltningssarbetet	Arkitekturkritik för gestaltningssarbetet

Utvärdering av Fas 1) Uppgiften

Det var mycket behjälpligt att starta projektet med att fundera igenom hela arbetsprocessen och skriva ner mål och prioriteringar. Detta gjorde att en stor del av arbetsstrukturen föll på plats redan innan jag hade genomfört arbetet. Att vara medveten om var jag börjar min undersökning och vad jag önskade att den skulle sluta, gav en bra struktur till genomförandet.

Upprättandet av tidsplanen var värdefullt för genomförandet av projektet. Det strukturerade hela arbetet, och jag använde mig av den dagligen för att se till att jag var i rätt fas. Den gjorde också att jag höll uppe tempot och gick vidare till nästa arbetsfas i tid. En annan bra aspekt var att jag funderade igenom vilka människor jag behövde kontakta under metodtestets gång och kunde börja arrangera möten med dem i god tid.

Något som var mindre lyckat med uppgifts-momentet, var att efter att jag hade skrivit ner svaret på uppgifts-frågorna, lade jag dem åt sidan och glömde jag bort att titta på dem under arbetets gång. Under de stressigare momenten hade det varit hjälpsamt att bli påmind om de grundläggande målsättningarna och det ramverk av personer och aktiviteter jag hade listat. Förslagsvis bör de nedtecknade svaren från uppgiftsfasen både vara nedskrivna och utskrivna och placerade väl synligt under arbetes gång.

Utvärdering av Fas 2) Inventeringen

Undersökningen inleddes med förväntningar kring vad jag skulle finna, vilket har påverkat mina sökvägar och upptäckter. Under arbetet med Självbilden fanns det störst utrymme för att associera fritt, och där hittade jag de mest överraskande mönstren. Det var intressant att följa hur de tre inventeringsområdena interagerade med varandra.

Hur jag relaterade till upptäckterna, avgjorde också hur jag arbetade vidare med dem. Detta kan uppfattas som en svaghet med självreflektionen, eftersom min egen benägenhet att värdera upptäckterna olika kan ha förstorat eller förminskat dess betydelse. Detta är dock en aspekt som även är relevant när jag inventerar landskapet omkring mig. När jag inventerar en ny plats, sker en del av sorteringen på känslomässig basis och även här låter jag nyfikenheten och lusten influera vad jag ser och väljer att arbeta vidare med.

Det jag upptäckte under den första inventeringsdelen var jag sedan mer uppmärksam på under nästa fas. I vilken ordning de olika inventeringarna genomfördes påverkade troligen det slutgiltiga resultatets sammansättning. Framgången i inventeringen berodde också på hur lätt det var att skaffa fram relevant material. För insamlandet av materialet var det hjälpsamt med en tidsgräns för sökandet, både när det gällde mina arbetstimmar samt hur lång tidsperiod som undersöktes.

Utvärdering av Fas 3) Analysen

Det moment där det var lättast för mig att dra slutsatser, var textanalyserna. Dels var analysmetoden för texterna den mest strukturerade och dels uppfattade jag texterna som mer opersonliga, då dessa redan fanns producerade på papper. Ju närmare i tiden texterna var skrivna, desto svårare blev det att upptäcka värderingar och åsikter i texterna. Detta tror jag beror på att de är närmare mina nuvarande värderingar, och jag därför har svårare att urskilja dem som just värderingar.

Under analysen av Självbilden och Tidslinjen använde jag mig av en mindre systematisk och mer subjektiv analysmetod. Det fanns alltså mer utrymme för att dra mina egna slutsatser från materialet. I Självbilden själv fanns det dock mest utrymme för ny uttrycksätt och kreativt tolkande och jag upplevde att det var under denna analysfas som jag gjorde de mest överraskande upptäckterna.

Att jobba med tre olika analysområden, med olika grader av struktur och olika grundfrågor upplevde jag som väldigt positivt för att få en helhetsbild. De två olika varianterna av Kvalitativ innehållsanalys upplevde jag som lätta att ta till sig och lämpliga för att analysera det material jag inhämtat under inventeringen.

Analysfasen var den enda fas av gestaltungsarbetet som överskred tidsramarna upprättade under Uppgiftsfasen. Från

början hade jag avsatt tre dagar för detta moment. Det tog istället fyra och en halv dag. Anledningen till detta var att jag arbetade med resultatet av analysen samtidigt som jag parallellt utvärderade analysmetoderna. I tidsplanen för arbetet var det dock medräknat en viss flexibilitet i dagarna för att tillåta just sådana förändringar som också skedde.

Utvärdering av fas Fas 4) Programmet

Hur jag uppfattade detta steg av metoden var tätt knutet till hur jag upplevt arbetsprocessen vid gestaltandet av det omgivande landskapet. För mig var program och gestaltning ett svårare moment än inventeringen och analysen, eftersom de inte var lika metodiska och inte hade lika fasta ramar. Detta moment var mer fritt och det var mer upp till min egen fantasi att begränsa mig. Osäkerheten i vad som ska komma senare i livet var också en faktor. Det var skönt att stödja mig på slutsatserna från inventeringen och analysen för att hitta en väg framåt. Jag gick hela tiden tillbaka till trender och tendenser jag har sett under analysfasen för att motivera de val jag gjorde under programfasen.

Att använda skissprocessens verktyg

Jag hade samma svårigheter i denna fas av gestaltningen som jag haft i andra typer av gestaltningsarbeten. Vet jag inte vart jag ska, så jag vet inte riktigt hur jag ska leta. För att komma förbi dessa hinder var det hjälpsamt att ta hjälp av knep och tricks jag använt inom min skissteknik för att testa flera olika

scenarion. Exempelvis att skissa med grova pennor, försöka skissa på scenarion som jag upplevde helt fel, eller bolla mellan olika idéer parallellt.

Utvärdering av handledning

Handledningen var ett mycket givande moment. Att jag förklarade mina bärande idéer för någon som inte var insatt i mitt arbete på förhand, förtydligade även tankarna för mig själv. Handledarnas feedback väckte i sin tur många intressanta frågor. Då program-, design- och redovisningsfaserna alla syftade framåt mot tiden efter examen och mot yrkeslivet var det extra givande att få ta del av yrkesverksamma landskapsarkitekters erfarenheter.

Vilka två handledare jag valde, upplevde jag hade stor betydelse för hur nöjd jag var med resultatet av handledningen. Att samtala med två praktiker som båda var intresserade av självreflektion var ett av grundkriterierna för mina handledarval och jag tror att det hade stor betydelse för hur bra samtalet flöt på. Jag behövde inte lägga energi på att övertyga dem om mitt arbetes relevans, utan samtalet kunde koncentreras kring hur min gestaltning skulle genomföras.

Utvärdering av Fas 5) Designen

Detta steg var tätt sammankopplat med programfasens fråga ”Vad vill jag göra?” Ju mer nöjd med programmet jag var, desto enklare var det att finna designens lösning på frågorna hur & var. Hur bra resultatet av designfasen blev beror dock mycket på hur kreativ och samtidigt verklighetsförankrad jag var under denna fas.

Handledning av en yrkesverksam landskapsarkitekt

Under denna fas hade jag mitt andra handledningstillfälle med en gestaltande landskapsarkitekt och återigen var det till stor hjälp och gav mig många nya insikter. Dels var jag tvungen att tydligare formulera mina huvudpunkter och mål från programmet. Dels kunde jag få kommentarer på min design utifrån hennes erfarenhet av att arbeta som landskapsarkitekt på den svenska marknaden.

Gestaltningförslaget av ett projekt är inte den slutgiltiga fasen. Det som redovisas är inte det som kommer att byggas. Efteråt kommer hela projekteringsfasen då projektet ska bli till fysisk verklighet. Många nya viljor, påpekanden, experter och skeenden kommer att tillkomma på vägen. Gestaltningförslaget kommer att förändras när det möter verkligheten och saker kommer att falla bort och tillkomma. Därför är det viktigt att komma ihåg vad grundstenarna i förslaget. Vilka är de bärande elementen och vad kan inte kompromissas bort?

Utvärdering av Fas 6) Redovisningen

Denna fas skulle ha tjänat på att undersökts och utvecklats ytterligare. Att använda mig av samma arbetssätt som jag använt mig av för att redovisa gestaltungs-förslag för det omgivande landskapet, blev inte tillräckligt framgångsrikt.

Jag upplevde att jag i denna fas saknade bredd i min kunskap om lämpliga sätt att kommunicera mina idéer. Majoriteten av människorna jag redovisat mina gestaltungsarbeten för under studietiden har antingen varit landskapsarkitekter eller andra typer av designers. Jag fann att jag undrade hur jag bäst kan kommunicera med andra målgrupper.

I likhet med de andra metodstegen hade jag ungefär tre arbetsdagar för att skapa presentationsmaterial. För de tidigare faserna var det tillräckligt med tid. I redovisningsskedet upplevde jag dock att tiden inte räckte till för att producera material av tillräckligt hög kvalitet för att visa upp för den tilltänkta målgruppen och uppfylla de tilltänkta syftena. Tidsbristen uppstod bland annat för att redovisningssteget inte bara innefattar att visualisera fas 6, utan även innefattar de tidigare stegen av gestaltungsarbetet.

När jag hade beslutat mig för en huvudsaklig målgrupp, var den huvudsakliga frågan jag brottades med, hur transparent jag ville vara under redovisningen. Vad vill jag framhålla och till vilket syfte?

Kritikkriterier för gestaltungsmetoden och dess resultat

Efter metodtestet ville jag hitta något sätt att utvärdera resultatet som inte bara var baserat på min egen upplevelse. Jag ville undersöka hur självreflektionsmetoden var ur ett vetenskapligt perspektiv men också hur man skulle kunna utvärdera resultatet av metoden, gestaltungsförslaget. Därför utvärderas självreflektionsmetoden med kvalitetskriterier för just självreflektionsmetoder och gestaltungsförslaget mättes mot arkitekturkritikens måttstock.

I denna del redovisas först litteraturundersökningens redogörelse av kvalitetskriterier för självreflektionsmetoder. Därefter kommer ett stycke som diskuterar ifall självreflektionsmetoden har mött dessa kriterier. Efterföljande stycke redovisar hur litteraturen beskriver arkitekturkritik. Sedan ställs frågan hur gestaltungsförslaget kan mätas med arkitekturkritik.

Kvalitetskriterier för självreflektionsmetoder

Introspektion som forskningsmetod

Författaren beskriver att fördelarna med denna typ av undersökningsmetod är att det är ”möjligt att nå djupare än andra kvalitativa metoder som exempelvis djupintervjuer” (Frostling-Henningsson 2004:179). Hon berättar vidare hur forskaren också får tillgång till en mängd data som som det

skulle vara nästintill omöjligt att få tillgång till från andra forskningsobjekt (2004:180). En förutsättning är dock forskarens närhet till det fält som undersöks, men samtidigt en förmåga att distansera sig under analysfasen (Frostling-Henningsson, 2004:185). Hon beskriver (2004:182) vidare hur viktig dokumentationen av insamlandet av data är för att utomstående ska kunna granska resultatet. Det insamlade materialet från en självreflektion särskiljs inte från andra typer av utsagor, utan analysen görs med samma metoder som från andra intervjuer (Frostling-Henningsson, 2004:184).

När det gäller resultatet av introspektionen, framhåller Frostling-Henningsson,(2004:182) behöver man se det ur den epistemologiska synvinkeln att subjektiv kunskap är lika bra kunskap som annan kunskap. Hon fortsätter vidare att det viktigaste för resultatets trovärdighet är att utomstående ska kunna granska förutsättningarna som de bygger på, både datainsamlandet och analysmetoderna. Dessa kvalitetskriterier som har redovisats beskriver introspektion i forskningssyfte, vilket ställer höga krav på metodik och granskningsbarhet.

Har metoden uppfyllt kvalitetskriterierna?

Att mäta den utvidgade gestaltungsmetoden mot kriterierna ovan, visar både på kvaliteter och brister i självreflektionsmetoden som vetenskaplig metod. Som styrka ser jag gestaltarens närhet till fältet den undersöker, samt att analysmetoderna för materialet väl stämmer överens med vad som rekommenderats som kvalitetskriterier.

En svaghet i metodens vetenskapliga kvalitet är dock bristen på systematik i datainsamlingsfasen och detta minskar möjligheten att dra generella slutsatser från resultatet. Om redovisningen av gestaltungsförslaget är det enda som framförs blir det svårt för den utomstående att granska eller ta ställning till det bakomliggande materialet. Samtidigt finns det möjlighet att under redovisningen framvisa delfaserna av självreflektionsprocessen. I detta arbete redovisas inventeringen och analysen i närmare detalj i bilaga 2 och 3.

Kvalitetsförbättringar för självreflektionsmetoden

Efter en översikt av kvalitetskriterier för självreflektion konstateras att framförallt datainsamlingskedet i inventeringsfasen kan behöva systematiseras mer. Analysfasen är däremot bättre anpassad för ett vetenskapligt förhållningssätt, med redan beprövade analysmetoder.

Det är inte förvånande att en gestaltungsmetod inte uppfyller alla de kvalitetskriterier som finns för vetenskapliga introspektionsmetoder. Gestaltungsmetoder är framtagna med ett annat arbetssätt och med ett annat syfte. Gestaltungsmetoder syftar till ett erfarenhetsbaserat lärande där det är produkten snarare än vägen dit som är i fokus.

Sammanfattningsvis behöver metoden utvecklas mer för att uppfylla de vetenskapliga kraven för självreflektionsmetoder. Detta ser jag inte som en omöjlig uppgift, utan det kan snarare göra metoden mer stringent och precis i sitt undersökande.

Gestaltungsarbetet kritiseras med arkitekturkritik

Grunderna i arkitekturkritik

II arbeten skrivna om arkitekturkritik är Wayne Attoes "Architecture an Critical Imagination" (1978) en återkommande källa. Konstvetaren Barbro Schaffer är också vanligt förekommande källtext. I ett försök att få en översiktlig förståelse av arkitekturkritik kan vara presenterar jag dessa författares olika kategorier för arkitekturkritik.

En översikt av olika typer av arkitekturkritik

Wayne Attoes (1978) tre huvudgrupper för kritik är Normativ, Tolkande och Beskrivande. Det finns även undergrupper, men jag har valt att beskriva de tre huvudgrupperna. Normativ kritik utgår från en norm, en modell eller en föreställning som måttstock. Tolkande kritik utgår istället från att kritikern tolkar det han eller hon ser och kanske därigenom beskriver någonting som inte direkt är uppenbart genom en beskrivning. Beskrivande kritik är mer fokuserad på fakta och att avbilda kritikobjektet. Den kan då förutom att beskriva själva objektet, även behandla dess bakgrund och sammanhang.

Konstvetaren Barbro Schaffer framhåller också att kritik kan indelas i Intensionskritik och Inlevelsekritik. I intensionskritiken försöker kritikern sätta sig in i och förstå arkitektens bakomliggande tankar och intentioner med sitt

verk och bedömer verket utifrån hur de väl de svarar mot dessa kriterier. I inlevelsekritik bortser man istället från arkitektens grundtankar, och fokuserar på kritikerns egna upplevelser (Schaffer 1982).

Syftet med kritik

Arkitekturkritik kan ha flera syften. I en intervju beskriver landskapsarkitekten Thorbjörn Andersson, som vunnit Sveriges Arkitekters kritikerpris, att det finns tre syften med kritiken. Den bjuder in människor till diskussion, vilket är viktigt för demokratin. Den kan också öka slutproduktens kvalitet genom att kritiktilfället blir en lärandeprocess. Sist men inte minst kan den förbättra kvalitén på arkitekturen genom att lyfta fram innovativa idéer och sälla bort de mindre realistiska (Fällbom 2006:7).

Wayne Attoe framhåller att ”i arkitektursammanhang är det viktigt att se kritiken som en dialog där hypoteser och tankeexperiment kan bidra till bättre lösningar och arkitekturkritikens syfte är att förbättra och utveckla arkitekturen” (Attoe 1978:126) .

Också Celina Fällbom, som har skrivit sitt examensarbete om svensk landskapsarkitekturkritik, sammanfattar sina slutsatser kring dess syftet med att arkitekturkritiken ska synliggöra den skapande processen och dess konsekvenser för den skapande personen, i det här fallet landskapsarkitekten, för att därigenom utveckla disciplinen. (Fällbom 2006:43).

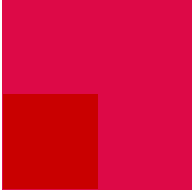
Arkitekturkritik för självreflektionens gestaltungsförslag

Att hitta svaret på vad arkitekturkritik innebär, var mer komplicerat än att hitta kvalitetskriterier för självreflektionsmetoder. Dels finns det ett flertal olika utgångspunkter som arkitekturkritikerna kan inta i sin kritik och dels finns det inte något självklart svar på vad kvalitet och kvalitetskriterier för arkitektur innebär. Slutligen väcks frågan om självreflektionens gestaltungsarbete kan mätas mot samma kriterier som det omgivande landskapet.

Slutsatser

Eftersom inte litteraturstudierna gav några tydliga kriterier för att kunna utvärdera gestaltungsförslag, fann jag att frågan behöver ytterligare utredning. Vad som skiljer självreflektionens gestaltungsförslag från ett förslag för det omgivande landskapet är inte tillräckligt klarlagt för att i dagsläget kunna ställa upp tydliga kritikskriterier. Förslagsvis borde arbetet med metoden fortgå genom att formulera ett formulär med frågor till kritikerna när de kritiserar gestaltungsförslaget.

Det innebär dock inte att det inte går att kritisera resultatet idag. Kritikern kan basera sin kritik utifrån sina egna erfarenheter inom landskapsarkitektens arbetsfält. Inspiration kan också dras från Intentionskritikens förhållningssätt att utvärdera om gestaltaren i förslaget har uppnått sina egna intentioner för gestaltungsarbetet.

För att passa självreflektionens gestaltningsförslag, kan man omformulera Attoes tankar om syftet med arkitekturkritik till ”kritiken är en dialog där hypoteser och tankeexperiment kan bidra till bättre lösningar och att arkitekturkritikens syfte är att förbättra och utveckla *landskapsarkitekten*”. Kritik tillfället för gestaltningsförslag kan då vara ett lärotillfälle, och ett tillfälle att få konstruktiv kritik på om gestaltningsförslaget är möjlig att genomföra. Kritiken ska förhoppningsvis ifrågasätta orealistiska idéer och komma med nya inslag och utvecklande förslag. En lämpad kritiker kan till exempel vara någon inom ditt tilltänkta kommande yrkesfält. Eftersom den tänkta målgruppen för självreflektionsmetoden än så länge är studenter kan det vara lämpligt att en yrkesverksam landskapsarkitekt är kritiker.

Om gestaltningsmetoden kommer att genomföras av andra studenter i framtiden kan kritik tillfället då vara en möjlighet för studenterna att diskutera med varandra och utbyta erfarenheter. Det skulle kunna vara ett forum för att diskutera relationen mellan gestaltaren och de produkter den skapar, samt framtidsutsikter och visioner.

DISKUSSION

Innehåll

Resultatdiskussion

Insikternas betydelse för mig och för andra

Jag har bara ett av perspektiven

När jag kan se mitt perspektiv kan jag också bättre ifrågasätta det

Nyttan för andra att jag känner till mitt perspektiv?

Konklusion

Vikten av en ny omvärld för att förnya tankevärlden

Vinsten i att göra resan, inte bara komma fram till målet

Metoddiskussion

A) Utvecklandet av metoden

Litteratur

Intervjuerna

Analysmetod för intervjuresultatet

Utvidgandet av gestaltningsmetoden

B) Metodtestet

C) Utvärderandet av metoden

Min utvärdering av metoden

Kritikkriterierna

En översiktlig bild

Kunskaper för yrkeslivet

Sammanfattande diskussion

En kunskapsstege och en cirkulär process

Vad jag önskar att jag hade gjort annorlunda

Andra vägar till målet?

Återkoppling till frågeställningarna

Har jag uppnått mina syften?

Har gestaltningsmetoden lämpat sig som självreflektionsmetod?

Förslag på framtida utveckling

Vidareutveckling för hela metoden

Förslag på förändringar för specifika faser

Förändringar av redovisningsfasen

Olika redovisningsmål

Delning av redovisningsfasen

En lösning på problemet med tidsbrist

Metodens generella delar för nästkommande användare

En metod som blir skarpare genom att användas

Olika grundförutsättningar

Avslutande ord Framtida vision

Diskussion

Diskussionsdelen är uppdelad i fyra delar. Del 1 diskuterar resultatet från självreflektionsundersökningen och vad slutsatserna kan ha för betydelse. Del 2 behandlar arbetsprocessen för examensarbetet. Del 3 återkopplar till frågeställningarna och om jag uppnådde mina syften. Del 4 avslutar med att diskutera förslag på framtida utveckling. Dels förslag på förändringar av metoden och dels förslag på hur arbetet skulle kunna fortsätta vidare.

1) Resultatdiskussion

Det svårt dra generella slutsatser kring samspelat mellan andra förvaltares tankevärld och omvärld eftersom jag bara har genomfört undersökningen på mig själv. Därför diskuterar jag resultatet från självreflektionsarbetet utifrån mina egna erfarenheter.

Insikternas betydelse för mig och för andra

Den första frågan är: vad har mina insikter om mitt eget perspektiv på tillvaron för betydelse för mig som landskapsarkitekt och vad kan det ha för betydelse för andra?

Jag har bara ett av perspektiven

Den första nyttan med systematisk självreflektion, var konstaterandet att jag har ett eget perspektiv, och att det bara är ett av de många olika synsätt som finns på tillvaron. Det kan exempelvis vara till nytta när jag arbetar med andra

landskapsarkitekter, för att inte förutsätta att de tänker på samma sätt som jag kring omgivningen.

När jag kan se mitt perspektiv kan jag också bättre ifrågasätta det

När jag uppmärksammade och kunde följa hur mycket min syn på världen hade omformats under landskapsarkitektutbildningen, blev jag mer medveten om hur potentiellt stor skillnad det är mellan min och andras syn på landskap. Jag fann även värdeord som jag hade jag plockat upp på vägen, avslöjade vad som var ”bra” och ”dåligt” men inte nödvändigtvis varför de var det. Jag blev mer medveten om min diskurs, (sättet att tala om och förstå världen) och fick större möjligheten att ifrågasätta den.

Nyttan för andra att jag känner till mitt perspektiv?

Om jag ska rita en plats vid ett äldreboende, så kan jag designa med den målgruppen i åtanke. Efter självreflektionsarbetet framstår istället att det jag ritat efter är min bild av hur pensionärer lever och beter sig. Det är skillnaden! Det kan verka som en liten skillnad, men det ger mig möjlighet att ifrågasätta min bild av pensionärlivet, som jag mesta har sett från utsidan. När jag förstår att jag kommer till platsen utifrån mina förutsättningar och min bakgrund, har jag större möjlighet att också söka efter andras perspektiv. I framtiden kommer jag att vara mer öppen för att det finns andra människor som vet mer om sina perspektiv än vad jag gör.

Konklusion

Dessa slutsatser kan i efterhand framstå som enkla och självklara, men vad som framkom genom självreflektionsarbetet var att detta tankesätt inte har varit speciellt framträdande i mitt gestaltande hittills. Det skulle behövas en injektion av nya perspektiv och mer kunskaper om människors levnadsmiljö som inte är baserat på mina egna upplevelser.

Det här examensarbetet, som har haft starkt fokus på ett enda perspektiv, kommer i framtiden förhoppningsvis leda till att jag är mycket mer intresserad av och uppmärksam på att inkludera många olika perspektiv, från många olika människor i mitt gestaltande.

Vikten av en ny omvärld för att förnya tankevärlden

Att se hur nära mitt samspel mellan min tankevärld och min omvärld är, har också gjort mig mer uppmärksam på att för att jag ska kunna förändra min tankevärld behöver jag också förändra min omvärld. Det är framförallt när jag har bytt omgivande miljö och träffat nya människor som jag har fått tillskott av flera perspektiv och förändrat min tankevärld. För mig gällde också samspelet åt motsatt håll. Genom att förändra min tankevärld, har jag också förändrat hur jag ser och interagerat med omvärlden.

Vinsten i att göra resan, inte bara komma fram till målet

Oavsett vad man kommer fram till som slutresultat genom självreflektionsundersökningen, så upplever jag att bara genom att göra undersökningen har man kommit en stort steg framåt. Att systematiskt och aktivt undersöka sig själv i förhållande till omgivningen påbörjar en starkare medvetandegörning av sin egen roll och plats i sin omvärld. Bara genom att ställa frågan hur man som person relaterar till sin omgivning, har man tagit ett första viktigt steg.

2) Metoddiskussion

A) Utvecklandet av metoden Litteratur

Huvudlitteraturen: Vilda idéer och djuplodande analys (Landqvist 2001) samt Bilder av Praxis (Rydberg & Åkerberg 2003) kompletterade varandra bra i sina beskrivningar av gestaltningsmetodik. Den förstnämnda fokuserade främst på teorin och arbetsgången kring designmetodik. Den andra fokuserade på det praktiska användandet av gestaltningsmetoder och framhöll även de frågeställningar som gestaltaren kan ställas inför. Litteraturavsnittet hade kunnat bli ännu tydligare i sina slutsatser med fler källtexter som var fokuserade specifikt på landskapsarkitekters arbetsprocess. Vidare studier i vad som skiljer landskapsarkitekters gestaltningsmetodik från liknande kreativa yrkesgrupper, som

arkitekter och designers, hade varit givande för att kunna dra fler slutsatser kring vad som är landskapsarkitekturens särart.

Att enbart läsa om gestaltningsmetodik gav dock inte tillräckligt djupa insikter och jag hade utan problem kunnat ägna hela detta examensarbete åt att bara undersöka vad gestaltningsmetodik för landskapsarkitekter innebär. Litteraturundersökningen gjordes dock innan metodtestet. När jag sedan återkom till litteraturen efter undersökningen var färdig, fann jag mer information som var mer relevant för min undersökning. Jag upplevde att ju mer jag var medveten om min egen gestaltningsprocess, desto mer relevant fann jag även litteraturen.

Intervjuerna

Hur jag valde intervjupersoner var den största felkällan under detta avsnitt. Eftersom de fyra studenter jag intervjuade alla var kvinnor, var de möjligtvis inte representativa för alla landskapsarkitektstudenter. Det sker också alltid omtolkningar och förvanskningar mellan vad intervjupersonerna säger och menar och vad intervjuaren uppfattar.

Intervjuerna resulterade i mycket material som det tog lång tid att sammanfatta och analysera. Hade jag gjort om detta avsnitt hade jag använt mig av ett tydligare och mer strukturerat frågeformulär för att få kortare och mer precisa svar. Detta kunde i sin tur givit information som var mer relevant för mitt fortsatta arbete.

Analysmetod för intervjureultatet

Den kvalitativa innehållsanalysen var ett utmärkt verktyg för att behandla och analysera informanternas utsagor. Det var lättfattligt, tydligt strukturerat och bra anpassat för att hantera muntlig information.

Resultatet av intervjuerna gjorde mig också mer medveten om hur stor skillnad det var mellan de olika studenternas gestaltningsmetod. Hur de olika informanterna beskrev sin gestaltningsmetod var också spännande att följa. En person beskrev sin gestaltningsmetod att genom exempel från sitt nyss genomförda gestaltningsarbete. En annan refererade till andra metoder än sin egen för att genom kontrasterna exemplifiera sin egen nuvarande metod. Jag kan bara spekulera i om detta sätt att berätta om sin metod även speglar hur dessa studenter har reflekterat kring sin egen metod. Det öppnar upp för vidare frågor kring hur man bäst lär känna sin egen gestaltningsmetod och hur dessa lärdomar skulle kunna implementeras som en del av metodutvecklingen generellt.

Utvidgandet av gestaltningsmetoden

I efterhand önskar jag att detta moment i arbetsprocessen skulle ha varit mer grundligt utrett, eftersom förändringarna av gestaltningsmetoden sannolikt utgjorde en stor påverkan på slutresultatet. En mer systematiskt organiserad period av att undersöka vad som skiljer självreflektionsmetoder och mänskliga utsagor från gestaltningsmetoder och landskapsgestaltningar från varandra, hade kanske lett till

fler förändringar under denna fas. Detta är dock insikter som jag kom till genom att genomföra metodtestet så dessa frågeställningar får istället föras med till arbetet med metodens framtida utveckling. Syftet med detta arbete var också att undersöka om en landskapsarkitekts gestaltningsmetod kunde användas som självreflektionsmetod, och därför fanns det en poäng med att den utvidgade metoden var så nära sin ursprungsmetod som möjligt.

B) Metodtestet

Att testa självreflektionsmetoden på mig själv som första försöksperson gjorde väldigt mycket för min egen förståelse av metodens begränsningar och möjligheter. Jag har mycket svårt att tänka mig att dessa insikter hade kunnat nå genom ett rent teoretiskt resonemang, eller genom att ta del av andra försökspersoners erfarenheter. Samtidigt skulle det vara bra för möjligheten att dra slutsatser om metodens generella användbarhet ifall den också testats av andra studenter. Exempelvis kunde jag ha genomfört undersökningen parallellt med en annan student för att sedan jämföra våra upplevelser och resultat.

Att jag själv har utformat metoden och sedan testade den på mig själv gjorde att jag inte direkt kunde uppfattas som en förstagångsutövare av metoden. Jag var både insatt i resonemanget bakom metoden samt dess utvecklande. Jag hade alltså mycket mer kunskap om metoden än den som presenteras i själva metodformuläret. Hur metodformuläret

uppfattas av andra som inte är lika insatta, eller hur de skulle använda sig av självreflektionsmetoden är också svårt att dra slutsatser om.

Personligen var jag också mycket nöjd med självreflektionsprocessen och dess resultat. Jag gav mig in i undersökandet med en förhoppning om att en utökad gestaltningsmetod skulle kunna användas som självreflektionsmetod, men resultatet var över förväntningarna. Den information som presenteras i detta arbete är endast en sammanfattning, och den detaljerade beskrivningen som jag har hemma är ett rikt uppslagsverk att komma tillbaka till och en bra startpunkt för vidare självreflektioner. Självreflektionsarbetet har gett mig en större förmåga att reflektera kring mitt arbetssätt och mina värderingar, vilket känns som värdefulla verktyg för mitt framtida yrkesliv. Jag tar min examen med en tydligare bild över min nuvarande kunskapsbas och vilken inriktning jag vill välja i framtiden.

C) Utvärderandet av metoden

Min utvärdering av metoden

Att jag reflekterade kring varje metodsteg samtidigt som jag genomförde självreflektionsundersökningen var både positivt och negativt. Å ena sidan tog det tid från undersökningen och splittrade mitt fokus från undersökningen. Å andra sidan resulterade det i fler insikter om min egen gestaltningsmetod och var värdefullt för vidareutvecklandet av metoden.

Kritikkriterierna

Examensarbetets arbetsprocess var upplagd så att resultatet från varje delmoment styrde utvecklingen för nästa moment. Det var alltså först efter metodtestet som jag insåg att det skulle vara behjälpligt att komplettera arbete med externa kritikkriterier. Hade jag sökt efter kritikkriterier i ett tidigare skede, hade jag haft möjlighet att implementera dem i metodformuläret. Studien av kritikkriterier var också det moment som gav mig flest insikter kring sårarten mellan självreflektionsmetodik och gestaltningsmetodik. Hade jag haft dessa insikter medan jag utvecklade metoden hade den sannolikt sett annorlunda ut. Dessa insikter får nu istället influera självreflektionsmetodens framtida utveckling.

Att söka efter externa kritikkriterier gjorde det lättare för mig att distansera mig från undersökningen och dess resultat. Jag kunde lättare särskilja min egen positiva uppfattning av självreflektionsarbetet från resultatets användbarhet för andra. Att välja två separata måttstockar för metoden och gestaltningsarbetet gjorde också att det var lättare att hitta kritikkriterier som överensstämde med resultatet som skulle kritiserars.

En översiktlig bild

Av litteraturstudien fick jag endast en översiktlig uppfattning om kritikkriterier för självreflektionsmetoder och arkitekturkritik. Precis som gestaltningsmetodik är detta ett område som kan utforskas i mycket större utsträckning och

med större djup. Tidsramen för denna undersökning gör dock att det blir ett moment för metodens framtida utveckling.

Kunskaper för yrkeslivet

Förutom för att vara positivt för utvecklingen av självreflektionsmetoden, så gav sökandet efter kvalitetskriterier mig kunskaper som jag kommer att bära med mig i mitt yrkesliv. Att läsa om självreflektionsmetoder förde mig in på samhällsvetenskapens arbetsmetoder och dess förmåga ta tillvara på människors upplevelser och utsagor som sina landskap. Detta är något som jag hittills har saknat i landskapsarkitektutbildningen och som jag uppfattar som mycket behjälpligt för att möjliggöra brukarmedverkan i gestaltningsprocessen.

Att jag hade svårt att finna en systematik för arkitekturkritik gjorde också att jag kommer att lägga större vikt vid detta i framtiden. I ett yrke som lägger stor vikt på resultatet av arbetet och brukarnas upplevelse av miljön, skulle det kunna vara lämpligt med mer systematisk återkoppling mellan användandet av de byggda miljöerna och de yrkesmänniskor som har planerat dem.

Sammanfattande diskussion av arbetsprocessen

I efterhand, när arbetet var färdigt, var det lätt att se tillbaka och tycka att jag borde ha gjort varje steg snabbare, noggrannare och mer konkret. Samtidigt minns jag hur jag

baserade mina val på mina dåvarande kunskaper, som var långt ifrån de som jag besitter idag.

En kunskapsstege och en cirkulär process

Genom arbetsprocessen kände jag tydligt genomslag av att mitt vanligaste arbetssätt är det som jag har funnit hos landskapsarkitekter och andra designers. Jag är van vid att testa en idé genom skisser eller modeller för att kunna utvärdera om den fungerar. På samma sätt var det genom att genomföra självreflektionsmetoden som jag verkligen kunde förstå den. Oftast var det efter att jag hade genomfört ett metodsteg, fått dess resultat och gått vidare till nästa del av arbetet, som jag verkligen förstod vad jag tidigare hade gjort och vad detta skulle kunnat ge för ytterligare resultat. Arbetes struktur var också upplagt så att insikterna från ett steg var vägledande för nästa steg.

Jag upplever liknande slutsatser i mitt gestaltungsarbete för det omgivande landskapet. I designfasen kommer jag ständigt på saker som jag skulle vilja inventera ytterligare och får gå tillbaka och återupprepa tidigare metodfaser. Samtidigt var jag tvungen att göra hela gestaltungsarbetet fram tills dess för att kunna komma fram till de slutsatserna.

Vad jag önskar att jag hade gjort annorlunda

Saker som jag i efterhand önskade att jag hade gjort, var bland annat att jag skulle ha lagt in fler tydliga avgränsningar i självreflektionsundersökningen, och varit mer noggrann

i formulerandet av frågeställningarna för varje metodfas. Samma sak gäller för arbetet i övrigt, där jag önskade mer tydligt formulerade frågeställning och målsättning för varje arbetsfas. Dessa skulle finnas nedskrivna och stå framme på mitt skrivbord för att påminna mig om riktningen och fokus i varje fas. Förhoppningsvis hade gett en tydligare och klarare arbetsprocess och ett mer framgångsrikt kunskapssökande.

Andra vägar till målet?

Den stora frågan är om jag kunde ha valt andra vägar för att komma till insikt om relationen mellan min tankevärld och min omvärld? Med en annan syn på identitet kunde jag exempelvis ha använt mig av personlighetstester för att finna definitioner på mig själv. En freudiansk identitetsundersökning hade kanske istället inneburit psykoanalys som undersökningsmetod. I dessa andra fall hade jag dock varit beroende av att andra personer hade genomfört undersökningen. Att använda en gestaltungsmetod som självreflektionsmetod är inte det mest självklara valet för att undersöka sambandet mellan en landskapsarkitekts tankevärld och dess omvärld, men jag anser att ju fler olika vägar det finns, desto mer intressant blir det att jämföra resultatet från olika undersökningssätt. Jag är mycket nöjd med den väg jag har vandrat och kommer att fortsätta utveckla detta tillvägagångssätt efter att examensarbetet har avslutats.

3) Återkoppling till frågeställningarna

När jag nu har diskuterat resultatet av metoden och arbetsprocessen för att komma dit är det dags att återknyta till frågeställningarna som inledde arbetet.

Har jag uppnått mina syften?

Syftet med detta arbete var att formulera en metod för självreflektion för landskapsarkitekter. Sättet jag gjorde detta på var att testa om en utökad gestaltningsmetod kunde användas för självreflektion. Målet med undersökningen var att få en ökad förståelse av samspelet mellan mig och min omvärld.

Efter att arbetet var genomfört kunde jag konstatera att en gestaltningsmetod för landskapsarkitekter, efter att ha kompletterats med nya inventerings- och analysmetoder, kunde användas för självreflektion. Metoden genererade både kunskaper om relationen mellan min tankevärld och min omvärld och producerade ett gestaltningsförslag över min framtida utveckling som landskapsarkitekt. Arbetet generade också kunskaper kring min personliga gestaltningsmetod som jag använder för att omforma det omgivande landskapet.

Genom att systematiskt försöka undersöka min roll i min omvärld har jag också blivit mer medveten om mitt eget subjektiva filter i förhållande till min omgivning. Den stora skillnaden för mig personligen har dels varit att sammanfoga

och systematisera de fragment av uppfattningar och tankar som jag samlat på mig under åren. Allt blev så mycket tydligare när tanken lämnade mitt huvud och konkret hamnade på ett papper.

Att se mer av mitt personliga landskap har också lett mig till insikten om hur potentiellt stor skillnad det kan vara mellan mitt perspektiv och andras. Jag förstår nu mer av hur nära mina gestaltningar är knutna till min egen världsbild, och jag kommer därför i framtiden att arbeta för att hämta in flera olika perspektiv i mitt gestaltande.

Har gestaltningsmetoden lämpat sig som självreflektionsmetod?

Självreflektionsarbetet hade som mål att klargöra sambandet mellan min tankevärld och min omvärld, med fokus på de gestaltningsarbeten jag skapar. Förhoppningen med detta var att i framtiden kunna göra mer medvetna val. För detta syfte visade sig metoden väldigt lämplig, framförallt för att den både undersökte den befintliga situationen, men även föreslog en väg framåt.

Undersökningen visade också att det finns skillnader mellan gestaltningsmetodik och självreflektionsmetodik. Gestaltningsmetoder fokuserar mer på det slutgiltiga resultatet medan självreflektionsmetoder lägger större vikt vid det metodiska och granskningsbara i arbetsprocessen. Att utvidga en gestaltningsmetod med inslag från självreflektionsmetoder

upplevde jag som gynnsamt för gestaltningsmetoden. Det lyfte fram att en gestaltningsmetod kunde vinna på att vara mer granskningsbar av utomstående, så att grundantagandena som görs under gestaltningsprocessen skulle vara lättare att ifrågasätta för utomstående.

Metoden var dock inte färdigutvecklad, utan skulle kunna utvecklas vidare, dels genom att testas av andra och dels genom att kombinera resultatet från metoden med teoristudier.

4) Förslag på framtida utveckling

Att utveckla och testa metoden har också gett en mängd uppslag till hur jag skulle vilja arbeta vidare med metoden. Först redovisas vad jag skulle vilja se över ytterligare i varje steg och vilka ändringar som skulle kunna implementeras i metoden direkt. Sedan föreslår jag undersökningsområden som skulle kunna vara lämpliga för metodens vidare utveckling.

Vidareutveckling för hela metoden

De första fem metodfaserna fungerade i överensstämmelse med metodformulärets föreskrifter. Den sista fasen - Redovisningen, var dock inte lika framgångsrikt och behövde ses över ytterligare och omformas innan metoden kan testas av andra studenter.

Hela metodformuläret kan bearbetas vidare för att i varje fas tydligare formulera dess frågeställning och syfte, för att ytterligare rikta och smalna av gestaltningsarbetet.

Vidare studier föreslås också av särarten mellan gestaltningsmetodik och självreflektionsmetodik, för att undersöka fler potentiella skillnader mellan tankevärlden och omvärlden. Utvidgandet av gestaltningsmetoden väckte också frågor kring en eventuell essens av gestaltningsmetoden. Hur mycket av metoden kan jag förändra innan den blir en annan slags metod?

För att kunna dra mer generella slutsatser från självreflektionens resultat, kan mina slutsatser kompletteras med teoretiska studier kring relationen mellan tankevärlden och omvärlden. Därefter kan metoden testas av andra landskapsarkitektstudenter, och resultatet av deras undersökningar kan sammanföras med mitt resultat.

Förslag på förändringar för specifika faser

Fas 1 Uppgift

Eftersom starten för arbetet spelar stor roll riktningen av arbetets vidare utveckling skulle jag vilja se över vilka fler grundfrågor som skulle kunna vara relevanta. Förhoppningsvis skulle jag kunna finna fler relevanta frågeställningar genom att låta andra personer genomföra gestaltningsmetoden.

Fas 2 Inventering

De huvudsakliga frågeställningarna rör sig kring vilka andra områden som kunde ha inventerats och vad det skulle ha gett för resultat. Också ordningen på inventeringen skulle kunna vara annorlunda och jag kan bara spekulera kring hur det skulle ha förändrat slutresultatet. OM andra testar metoden skulle de kunna få ändra inventeringsordningen eller antalet på undersökningsområden för att jämföra om det blir någon skillnad.

Fas 3 Analys

Valet av inventerings- och analysmetoder gav med stor sannolikhet utslag på resultatet av självreflektionsmetoden. För den framtida utvecklingen av metoden föreslås att detta moment ses över mer grundligt och kompletteras med teoristudier. Förslagsvis kan jag söka efter information inom kunskapsfältet för identitetsstudier för att hitta fler och kanske bättre inventerings och analysmetoder.

Fas 4 Program

Detta är en metodfas som skulle dra nytta av mer strukturerade och tydliga instruktioner. Exempelvis kan den kompletteras med frågor och tips för att hjälpa gestaltaren att komma vidare i sin process eller finna nya tankegångar.

Fas 5 Design

För denna metodfas var det viktigt att ha ett eget bibliotek av frågor och idégenerande övningar som kunde driva

skissandet och designprocessen framåt. Därför föreslås att metodformuläret kompletteras med frågor för att underlätta för användaren att byta tankespår och skissa på flera olika scenarion.

Fas 6 Redovisning

Denna metodfas behöver ses över i sin helhet för att fastställa syftet och målsättningen med redovisningen. Fasen behöver också bli längre, tidsmässigt, för att kunna hinna uppfylla sitt syfte.

Förändringar av redovisningsfasen Olika redovisningsmål

Redovisningsfasen handlar om att förmedla sina insikter och kunna diskutera dem med utomstående. Beroende på om man väljer att se metoden som en gestaltungs metod eller en självreflektionsmetod så finns det olika redovisningskrav.

Självreflektionsmetoder lägger högt värde vid möjligheten för en utomstående att granska både datainsamlingen och de grunder som analysresultatet vilar på. Detta rör främst Fas 2-Inventering och Fas 3-Analys, av arbetet. Gestaltungs metodik premierar istället resultatet/designen och hur den förmedlas. Ett gestaltungs förslag kan innehålla och framvisa de tidigare stegen av gestaltungs arbetet, men fokus ligger vid slutresultatet och hur det förmedlas till kritikern.

Hur redovisningen ska läggas upp kompliceras ytterligare av frågan vad syftet med en gestaltungsredovisning är i detta sammanhang. Är presentationen ett diskussionstillfälle då gestaltaren kan presentera sin bakgrund och diskutera sina framtida planer? Eller sker redovisningen i syftet att övertyga mottagaren om att gestaltungsförslaget ska genomföras?

Att presentera gestaltungsförslaget utan att redovisa stegen innan gör det svårt för den utomstående att komma med relevant kritik och att presentera hela processen kanske inte är önskvärt eller intressant för alla målgrupper. Att presentera alla stegen i gestaltungsförslaget kan eventuellt också minska dess möjlighet att genomföras. Exempelvis skulle undersökningen kunnat visa på en brist på kunskaper inom något område, och gestaltungsförslaget föreslår att lösningen på detta är att söka praktik inom just det kunskapsområde som studenten saknar. Att då redovisa för en framtida arbetsgivare att just dessa kunskaper saknas, gör det troligtvis inte lättare för studenten att få praktikplatsen, genomföra gestaltungsförslaget och därigenom fylla igen sina kunskapsluckor.

Delning av redovisningsfasen

För att kunna tillgodose redovisningsönskemålen från både självreflektionsmetodik och gestaltungsmetodik föreslås en delning av redovisningsfasen. Det är en lösning som tillmötesgår både arkitekturkritikens mål att vara ett lärandetillfälle och en utvecklare av arkitekten, med självreflektionens önskan om transparens av processen.

Del 1 av redovisningsfasen är presentation av både gestaltungsprocessen och gestaltungsförslaget, med förslagsvis både andra studenter och arbetande landskapsarkitekter som kritiker. Utgångspunkten är att syftet med arkitekturkritik är att vara ett lärandetillfälle då gestaltaren/studenten får tillfälle att diskutera sina planer och få utomståendes synpunkter och idéer. Fokus ligger på att förklara alla stegen i undersökningsprocessen för att sedan diskutera gestaltungsarbetets genomförbarhet. Redovisningen av gestaltungsförslaget skulle då kunna bli ett forum för landskapsarkitekter att diskutera det yrkets värderingar och världsbild och hur dessa återspeglas i gestaltungsarbetena.

Del 2 av redovisningsfasen blir då ett presentationsmaterial vars syfte är just att övertyga åhöraren om att gestaltungsförslaget ska genomföras. Denna typ av material kan vara något helt annat än vad som har redovisats i gestaltungsförslaget och vara mer visuellt inbjudande och säljande.

En lösning på problemet med tidsbrist

Denna uppdelning av Fas 6 kan lösa den tidsbrist som uppstod för mig under redovisningsfasen, där jag inte hade avsatt tillräcklig med tid för att producera redovisningsmaterial som visade hela gestaltungsarbetet. Del 1 skulle kunna redovisas med enkla skisser och vara betydligt mindre tidskrävande. Tidsresurserna skulle istället kunna fokusera på Del 2, och den produkt som är tänkt för att övertyga mottagaren om att gestaltungsförslaget bör genomföras.

Metodens generella delar för nästkommande användare

Om metodutvecklingen skulle fortsätta genom att testas av andra landskapsarkitektstudenter, skulle de först arbeta med att definiera sin egen gestaltningsmetod och sedan anpassa gestaltningsarbetet efter sin personliga metod. Samtidigt finns det dock vissa begränsningar i hur mycket de kan förändra metoden. Självrelektionsmetoden ska följa arbetsgången med de sex övergripande arbetsfaserna. De tre analys- och inventeringsområden som är föreslagna ska analyseras med de föreskrivna analysmetoderna. Sedan är studenterna fria att inom varje fas, anpassa arbetet efter sin egen gestaltningsmetod. De använder kanske egna idégenereringsknep eller så vill de inrikta redovisningsfasen mot en annan målgrupp än vad jag gjorde.

En metod som blir skarpare genom att användas

I intervjuerna beskrev landskapsarkitektstudenterna att de var mer systematiska i sitt inventerande och analyserande i början av utbildningen. Sedan kunde de genom erfarenhet känna igen viktiga element och unika faktorer i landskapet. Under utbildningen hade de också anpassat gestaltningsmetodiken så att den bättre passade deras arbetssätt. På samma sätt kan inte denna självrelektionsmetod läras ut och sedan direkt behärskas till fullo. En ny användare av metoden kommer första att behöva självrelektera mer strukturerat och följa metodformuläret. Sedan kan användaren genom att genomföra

metoden flera gånger lära sig genom erfarenhet vad som är viktiga element och därefter omforma metoden till sin egen.

Olika grundförutsättningar

Alla har olika förutsättningar att bli skickliga att självrelektera. En gestaltare arbetar utifrån sin nuvarande förmåga och kommer in i arbetet med en viss skicklighet, instinkt och kunnande. Även användandet av självrelektionsmetoden genomförs utifrån olika grundförutsättningar. Självrelektionens framgång är till stor del baserad på forskarens egen förmåga till självinsikt och därför kommer den att variera.

Avslutande ord

När arbetet var slutfört och jag hade genomfört självrelektionsundersökningen, kunde jag inte tänka mig att vara utan de insikter jag fått under processen. Gestaltningsarbetet gjorde att jag rejält omstrukturerade min plan för hur jag vill genomföra mitt yrkesliv inom de nästkommande åren. Jag kände också en större förväntan och tillförsikt inför mitt framtida yrkesliv efter examen. Efter att detta examensarbete avslutats hoppas jag kunna fortsätta utveckla metoden och gå vidare med att testa metoden på andra studenter för att undersöka vad det kan generera för resultat.

Framtida vision

Jag kan inte heller låta bli att dela med mig av den vision som har växt fram under detta examensarbete. Det är drömmen om en framtid där formaliserad självreflektion ingår i landskapsarkitektutbildningen. Resultatet av detta blir avgångsklasser av landskapsarkitekter som är ännu skickligare på att reflektera över sig själva i förhållande till sin omgivning. De är också väl bekanta med sina egna kvalitéer, kunskapsområden och drivkrafter, och väljer att söka sig till positioner på yrkesfältet där de till fullo kan uppskattas och utvecklas. Dessa välplacerade landskapsarkitekter kommer i sin tur att rita och vara delaktiga i en stor del av framtidens utemiljöer. Dessa miljöer kommer sedan att upplevas av och påverka en stor mängd människor.

Så genom att göra en liten förändring, som att införa formaliserad självreflektion i utbildningen hos en liten grupp människor, kan resultatet i slutändan ändå bli stort.

Jag är väldigt nyfiken på att återkomma till detta arbete om tio år (2022) och undersöka hur denna vision har tagit sig uttryck.

Referenser

Attoe, W. (1978). *Architecture and critical imagination*. Sutton, John Wiley & Sons.

Barker, C. (1999). *Television, Globalization and cultural identities*. Buckingham, Open University Press.

Bjerke, B. (2004) Framgångsrika intervjuer. I Gustavsson, B (red) *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*, Lund, Studentlitteratur.

Brown, S. (1998). "what's love got to do with it? Sex, shopping and subjective personal introspection" i Brown, Doherty & Clarke (reds) *Romancing the market*, London, Routledge.

Dewey, J. (1974). *John Dewey on Education: Selected Writings*. Chicago, University Press.

Fällbom, C. (2006). *Kritik – en lägesrapport från den svenska landskapsarkitekturen*. Uppsala, SLU Service/Repro.

Graneheim, U. H, Lundman, B. (2008). *Kvalitativ innehållsanalys*. I Granskär & B Höglund-Nielsen (Red) *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. Lund, Studentlitteratur.

Gunnarson R. Ansvar och copyright (Dept of Prim Health Care Göteborg University – *Research methodology web site*). Maj 8, 2010. Tillgänglig: <<http://infovoice.se/fou/bok/kvalmet/10000067.shtml>> (2012-03-05)

Frostling-Henningsson, M. (2004) Introspektion. I Gustavsson, B (red) *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*, Lund, Studentlitteratur.

IFLA (International Federation of Landscape Architects) (2012) *Definition of the Profession of Landscape Architect*, (Elektronisk) Tillgänglig: >http://www.iflaonline.org/index.php?option=com_content&view=article&id=37&Itemid=42< (2012-04-12)

Kinvall, C. (2003) Identitetsstudier – en översikt. I Petersson, B & Robertsson, A, red. (2003). *Identitetsstudier i praktiken*. Malmö, Liber AB

Landqvist, J (2001). *Vilda idéer och djuplodande analys - om designmetodikens grunder*, Stockholm, Carlsson förlag

- Lundequist, J. (1998). *Projekteringens teori och metod* – en introduktion till designteorin. Stockholm: Serie: Trita-ARK. Forskningspublikation
- Lynch, K. (1964). *The Image of the city*. Cambridge, M.I.T Press
- Nationalencyklopedins ordbok. Internetupplaga (2012). Uppslagsord: Gestaltning (Elektronisk) Tillgänglig: <www.ne.se> (2012-08-21)
- Oxford Dictionary of Sociology* (2005). Oxford, Oxford University Press
- Paget, S. (2008) *Aspekter på landskapsarkitektens yrkesroll* - med utgångspunkt i skolgårdsutveckling. Diss. Uppsala, SLU.
- Rydberg, J & Åkerberg, A (2003) *Bilder av praxis* – reflektioner kring arkitektens arbetsprocess. Uppsala, SLU
- Schaffer, B. (1982). *Analys och värdering – En studie i svensk konstkritik 1930-35*. Stockholm, Akademilitteratur.
- Schön, D. (1983). *The reflective practitioner : how professionals think in action*. New York : Basic Books
- Schön, D. (1987). *Educating the reflective practitioner* – Toward a new design for teaching and learning in the professions. San Francisco, Jossey-Bass Publishers.
- SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet) (2012) *Betygskriterier för självständiga arbeten* (Elektronisk) Tillgänglig: >http://slunik.slu.se/kursfiler/EX0504/10154.1213/Betygskriterier_exjobb_30hp.pdf< (2012-04-05)
- Stolterman, E. (1991). *Designarbetets dolda rationalitet* - en studie av metodik och praktik inom systemutveckling. Umeå, Umeå Universitet.
- Werne, F. (1998). *Arkitekturens ismer*. Stockholm: Arkitekternas forum för forskning och utveckling (ARKUS)
- Åberg, J. (2010). *Landskapsarkitektur i ord* - En studie i kritik av Östra Ågatan och Vasaparken. Uppsala, SLU

BILAGOR

Bilaga 1 Intervjuformulär

Bilaga 2 Inventering

- A) Självbilden
- B) Tidslinjen
- C) Gestaltningstexterna

Bilaga 3 Analys

- A) Självbilden
- B) Tidslinjen
- C) Gestaltningstexterna
- D) Sammanfattande Analys

Bilagor

Bilaga 1

Intervjuformulär

Alla informanterna fick ta del av den inledande informationen och frågorna.

Inledning

Tack för att du ställer upp i den här intervjun, som är en del av mitt examensarbete. Som ett delmål i mitt arbete försöker jag hitta en metod som används som arbetsgången när landskapsarkitektstudenter ska genomföra ett gestaltungsarbete. Alltså hur går det till i praktiken.

För denna intervjun kan du föreställa dig att du ska förklara för en förstaårs student på utbildningen hur arbetsgången går till för dig, vid ett gestaltungsarbete så som det genomförs på Ultunas landskapsarkitektutbildning.

Jag tänkte genomföra intervjun så att först får du beskriva kortfattat hela din process från början till slut, och sen går vi in på varje steg och ställer fler frågor kring varje del.

Den här intervjun genomförs som en konversation, så har du några frågor så är det bara att ställa dem under tiden.

Frågeformulär:

Hej!

Vad heter du?

Hur gammal är du?

Vad studerar du?

Vilken årskurs?

Översiktlig beskrivning

Du kan börja med att kortfattat beskriva din gestaltungsprocess från början till slut. Därefter kan du beskriva mer detaljerat vad varje steg innebär.

Detaljerad beskrivning

Börja från första steget i gestaltungsprocessen och beskriv vad du undersöker i varje steg.

Vad gör du?

Hur gör du detta?

Varför gör du detta?

Bilaga 2A Inventering

A) Självbilden

Att associera fritt ledde fram till ett färgglatt dokument med många ord och många skilda tankar. Det visade också att skissandet blev en slags självdialog där en tanke som hamnade på pappret väckte nya tankar och känslor hos mig, som i sin tur hamnade som nya intryck på pappret. Orden beskrev både vem jag uppfattar mig som just nu, men också drömmar för framtiden. Att associera kring nutiden gled snabbt över till tankar om vad som ska komma. Sammanfattningsvis framvisade ”självbilden” bilden av en student som precis ska ta examen och som vacklar mellan vad hon ser som två potentiella vägar efter examen. En väg som är driven av intresse, passion och nyfikenhet, men som samtidigt är mer osäker och skrämmande. Den andra vägen handlar om det trygga valet, som premierar säkerhet, stabilitet och lugn, men också verkar tråkigare. Det första alternativet är uppslukade och allomfattande medan det andra är det tillbakadragande, avvaktande alternativet.

1 Aktiviteter utanför utbildningen

Arbeten

Praktik, Hosper

Personlig assistent

Yatch, Frankrike

Värvare - Läkare utan gränser

Resor

Sydostasien

Montenegro

Kurser/ fokusresor

Målarkurs

Ostindiefararen

Meditationstetreat

Ängsbacka

Arbetshelger Ostindiefararen

Sport

Jiujitsu

Simning

Klättring

Intressen

Läsning

Film och tvserier

Kulturkonsumtion

Arkitektstudenterna - workshops

2 Relationer – människor i min omgivning

Yrkesvägledare

Lärare 4 personer

Arbeten 5 personer

Gästföreläsare -NOD & Akka

Lärare KTH

Personlig utveckling

Helena, Marie och Lennart

UFL 1 & UFL2

Matrix Reimprinting

Vedic Art

Romantiska förhållanden

2 längre förhållanden

Kortare relationer

Studiekamrater

KTH

Ultuna

”Mitt gäng” inom Ultuna-klassen - 10 personer

Vänner ej klasskamrater

11 st

Ostindiefararen

Alla vaktlag jag har ingått i

Familjen

Mamma

Pappa

Syster

Farmor

Mormor

Faster

Familjer till nära vänner

3 Personliga drag

Styrkor

Stark

Modig

Envis

Målmedveten

Självständig

Fri

Presterande

Svagheter

”Duktig flicka”

Konflikträdd

Rädd

Känslig

Lättstött

Kameleonten

Stillhet/introspektion

Lugn
Stillsam
Ensamhetstörstande
Dämpad
Återhållen

Rörelse/Utåtriktat

Social
Lättpratad
Omtänksam
Extrovert
Intresserad av omgivningen
Personlig
Sökande
Ifrågasättande
Intresserad

Känslöstämningar

Glad
Lycklig
Skojfrisk
Humoristisk
Ironisk
Lekfull
Lättroad
Skrattar mycket

(smärta)
(fördömande)
(förtryck)
(den gråa filten)
(gömma sig under täcket)

4 Identitetsstämplar/ Direkta & indirekta faktorer

Indirekta faktorer - Kön Ålder

Kvinna
Född 1985
Medellängd
Medelvikt
Svensk

Relationer

Dotter
Vän
Flickvän
Singel
Flört

Boende

Stockholmare
Göteborgare
Uppsalabo
Lidingöbo
Triplettare

Direkta faktorer Egenskaper jag besitter - yrkesval

Arbete

Sommarjobbare

Praktikant

Stewardess

Värvare

Personlig assistent

Studier

Student

Landskapsarkitektstudent

Akademiker

SLU- student

KTH- student

SU-student

Fritid

Valutskottsledamot

Hippie

Sökare

Jungman

5 Miljöer och platser

Boende

Stockholm

Lidingö - Jägarstigen

Umeå

Twistevägen

Uppsala

Dag Hammarskölds väg

Krongatan

Frankrike

Antibes – Ava

Göteborg

Kungsbacka

Stockholm

Bromma

Sundbyberg

Källängsvägen

Studier

Ultuna

KTH

Stockholms universitet

Umeå universitet

Designhögskolan Umeå

Uppväxtmiljö

Lidingö

Elfvik

Ropsten

Skogen

Bosön

Skolorna

Karlsfors – Sörmland -mitt favoritlandskap

Björlanda – Västkust och hav

Resor/Länder

Sverige – Sörmland. Västerbotten. Västkusten. Skåne. Småland.
Västergötland. Uppland. Dalarna
Frankrike
Sydvästra Europa
Sydostasien. Thailand. Kambodja. Vietnam. Malaysia
Montenegro
Kreta

Arbete

Stockholm - Södermalm - Hosper
Stockholm - Slussen - Landskapslaget

6 Aspekter av landskapsarkitektur

Inspiration

BIG -klarheten och styrkan i presentationen
Claude Cormier – konceptualitet
HOSPER
Holländsk landskapsarkitektur. Vildheten i att omforma naturen. Är det man-made så syns det.
Monica Gora
Gunilla Bandolin

Uppsöker

Starka former
Taktila material
Starka färger
Busskuren

Färg i staden

Arkitekturen

Favoritkomponenter

Människorna

Städer

Konst

Torg

Streetart

Stadsparker

Skog

Träd

Planering

Storskalighet

Träden

Katsura

Bok

Benved

Väcker nyfikenheten

Landskapsarkitektur möter arkitektur

Inne möter ute

Möteszoner

Interaktioner

Övergångar

Överraskningar

Lekfullhet

Expressionism

Känslöväckare
Tillfällighet
”Upptäckten” av 200 träd

Gillar att göra
Utredningar
Analyser
Gestaltning
System
Planering
Bygga modeller
Arkitekttävlingar

Undviker
Förvaltning
Skötselplan
Planteringsplan
Projektering

Människorna
Bjerke Ingels
Claude Cormier
Kathryn Gustavsson
Martha Schwarz
Patrick Verhoeven HOSPER

Platserna
Botaniska trädgården - Göteborg
Elfvik - Stockholm
Södermanland runt Flen

7 Framtiden

Landskapsarkitekturen
Expressionistiskt
Klart
Tydligt
Starkt
Lekfullt
Tankeväckande
Differentierat

Yrkesrollen

Praktiker som är: Stolta
 Medvetna
 Olika
 Driver stadsutvecklingen
 Arbetar tätt med andra yrkeskategorier
 Samordnare

På arbetsplatsen

Bli sedd
Skratta
Tillsammans med planerare, arkitekter och konstnärer
Göra skillnad

Känna mig trygghet
Utmanad
Processer
Ifrågasättande av det självklara
Omförhandlingar

8 Dualiteter / Dikotomier

start	avslut
rörelse	tvekan
Våga	tvekan
fri	bunden
i kroppen	i huvudet
känslor	tänkare
låtsas	verklighet
accepterande	dömande
uppfylld	Tom
leta	finna
gilla resan	gilla svaret
närhet	flykt
kontakt	förlorande
skogen	staden
uppslukad	distanserad
släppa efter	hålla tillbaka
push	vägran
barnslig	allvarlig

Bilaga 2B Inventering

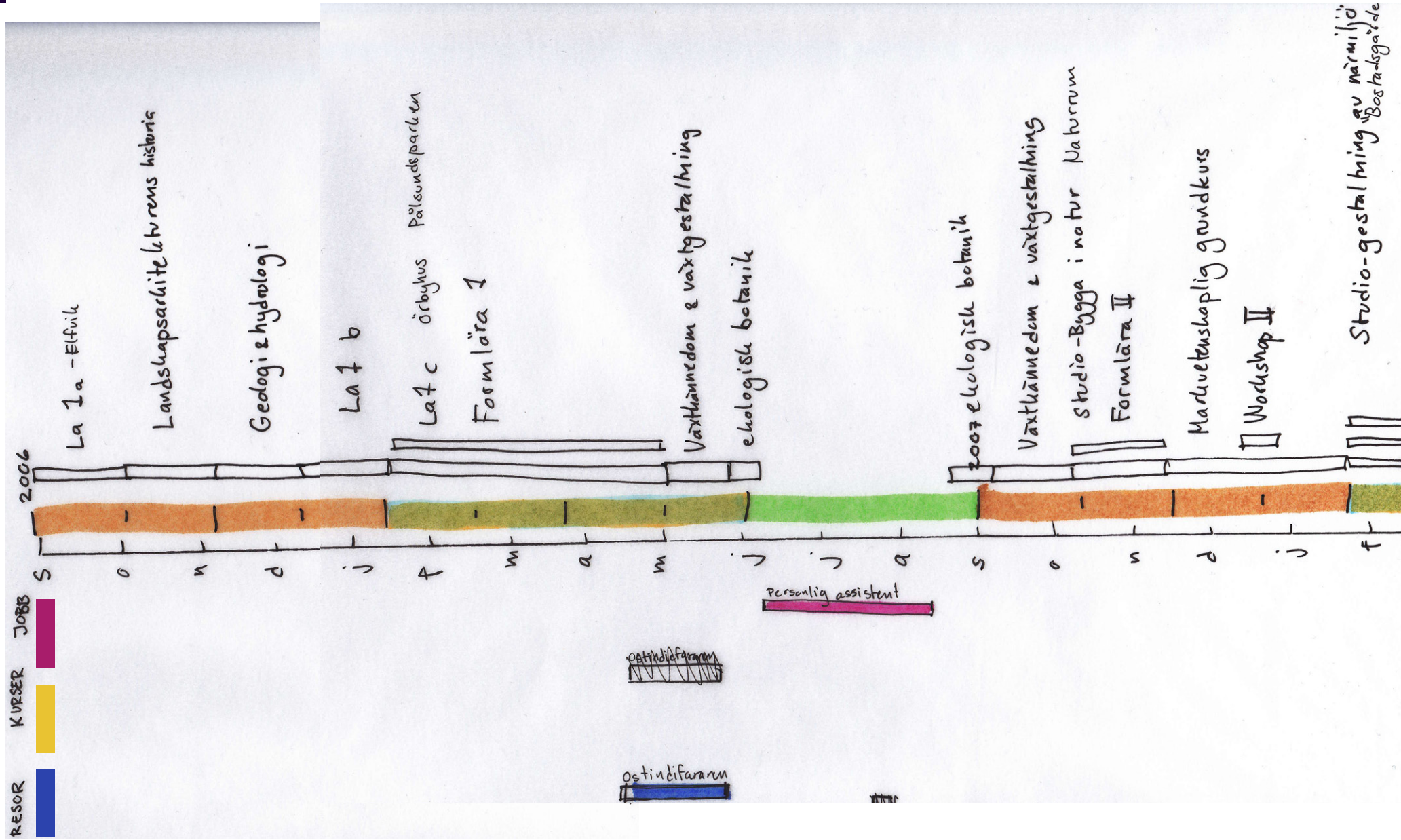
B) Tidslinjen

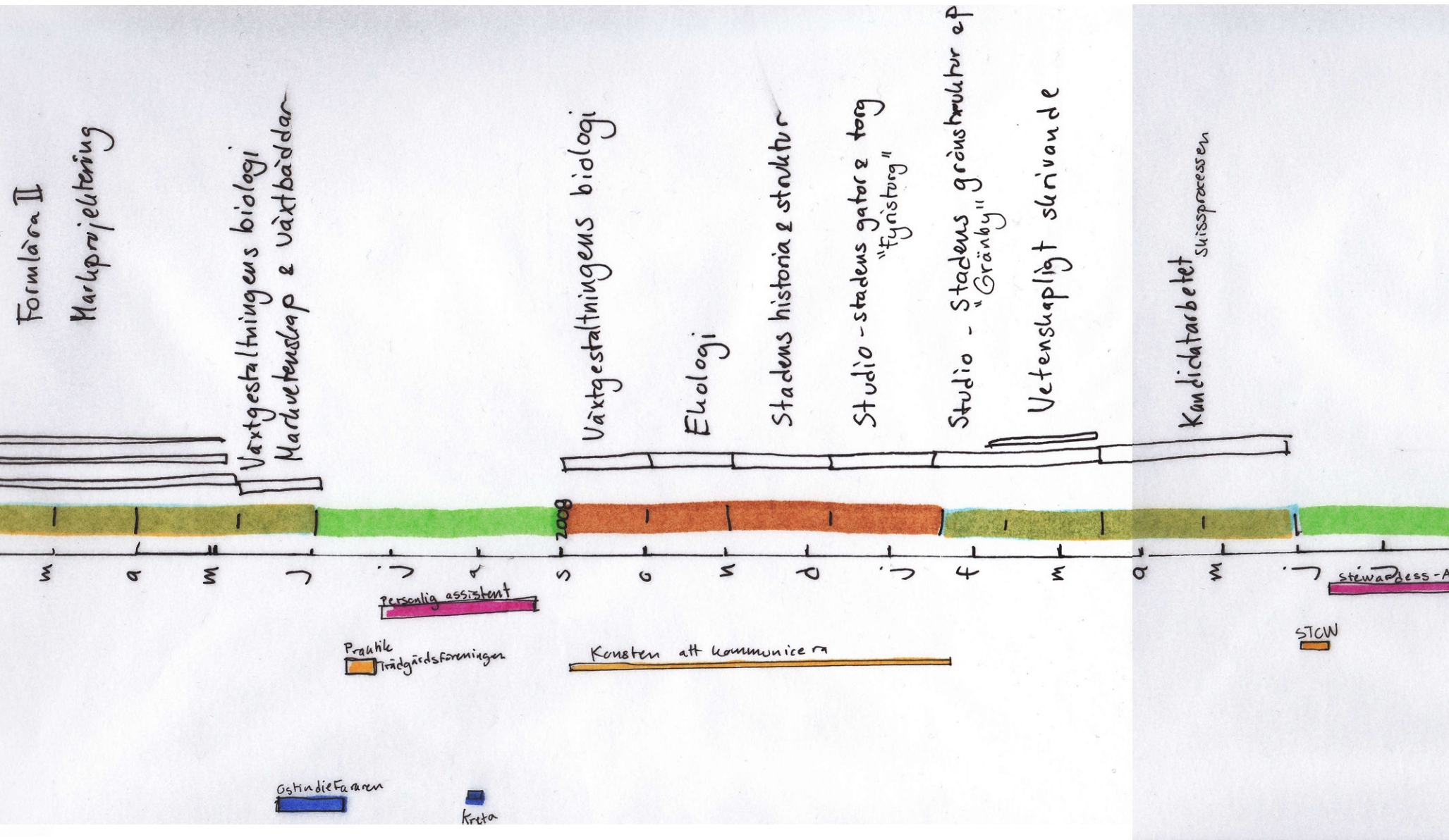
En kortfattad översikt hur jag har utbildat mig innan landskapsarkitektutbildningen visade upp ett naturvetenskapligt gymnasieprogram med miljöinriktning. De två åren som förflöt mellan gymnasieexamen och landskapsarkitektstudiernas påbörjande tillbringades med ett år av arbete som personliga assistent och ett år med konst- och designstudier.

Perioden från landskapsarkitektutbildningens start 2006 till examen 2012 kunde delas upp i två distinkta block. Det första blocket var kandidatexamen under de första tre åren. Den andra blocket var ett uppehållsår, åtföljt av två år av masterutbildning. Under första blocket kompletterades studierna med extrakurser, medan detta inte skedde under block två. Mängden fritidsaktiviteter under dessa år var dock konstant, vilket tyder på att det inte var en större arbetsbörda som förändrade utbildningsmönstret.

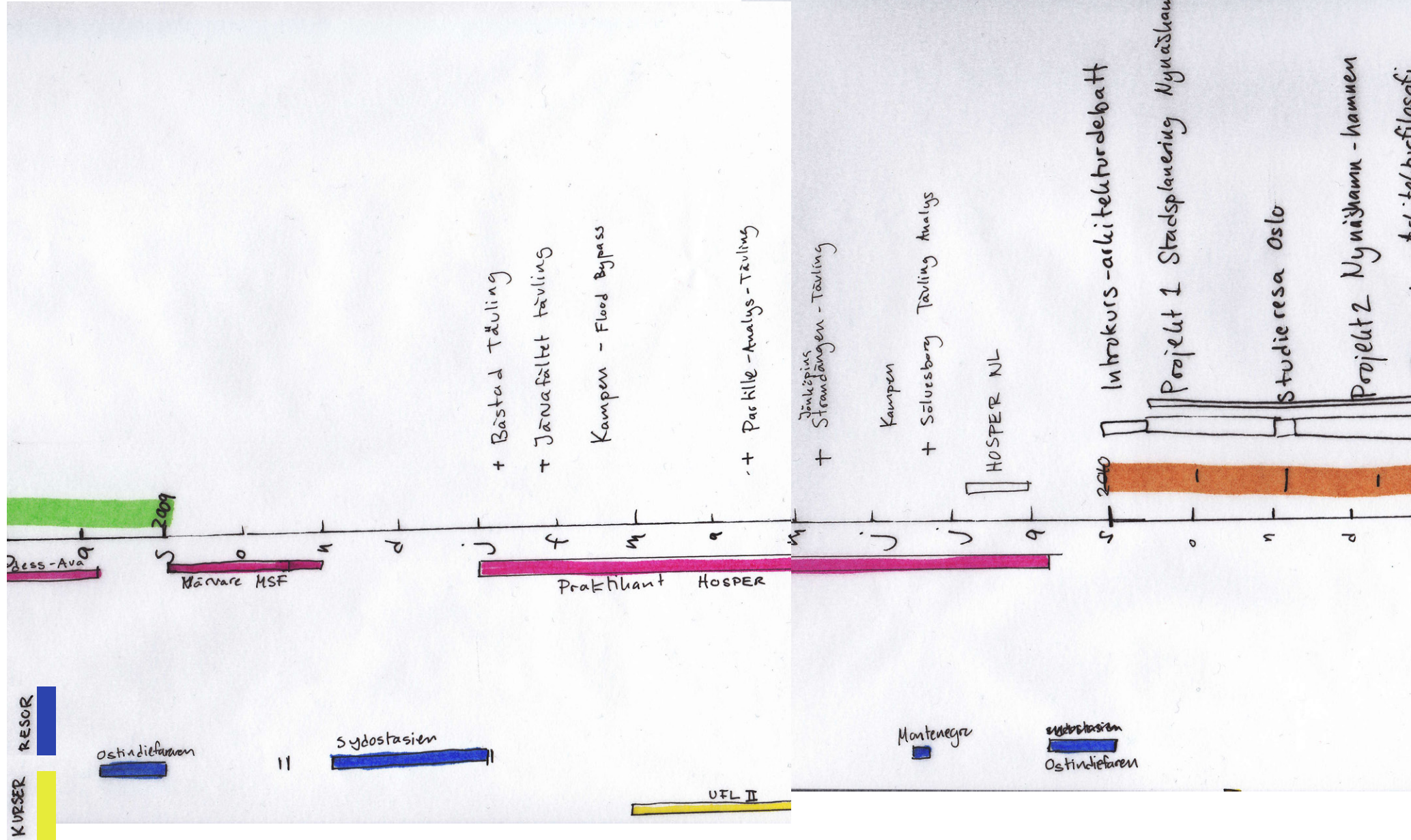
Det fanns också en växelverkan i tidslinjen mellan rörelse och stillhet. Korta perioder av resor, flytt och nya arbeten växlades med perioder av mer stationär art. Utbildningen framstod som en stabil grund att återvända till efter kortare avstickare till andra områden som segling eller jobb.

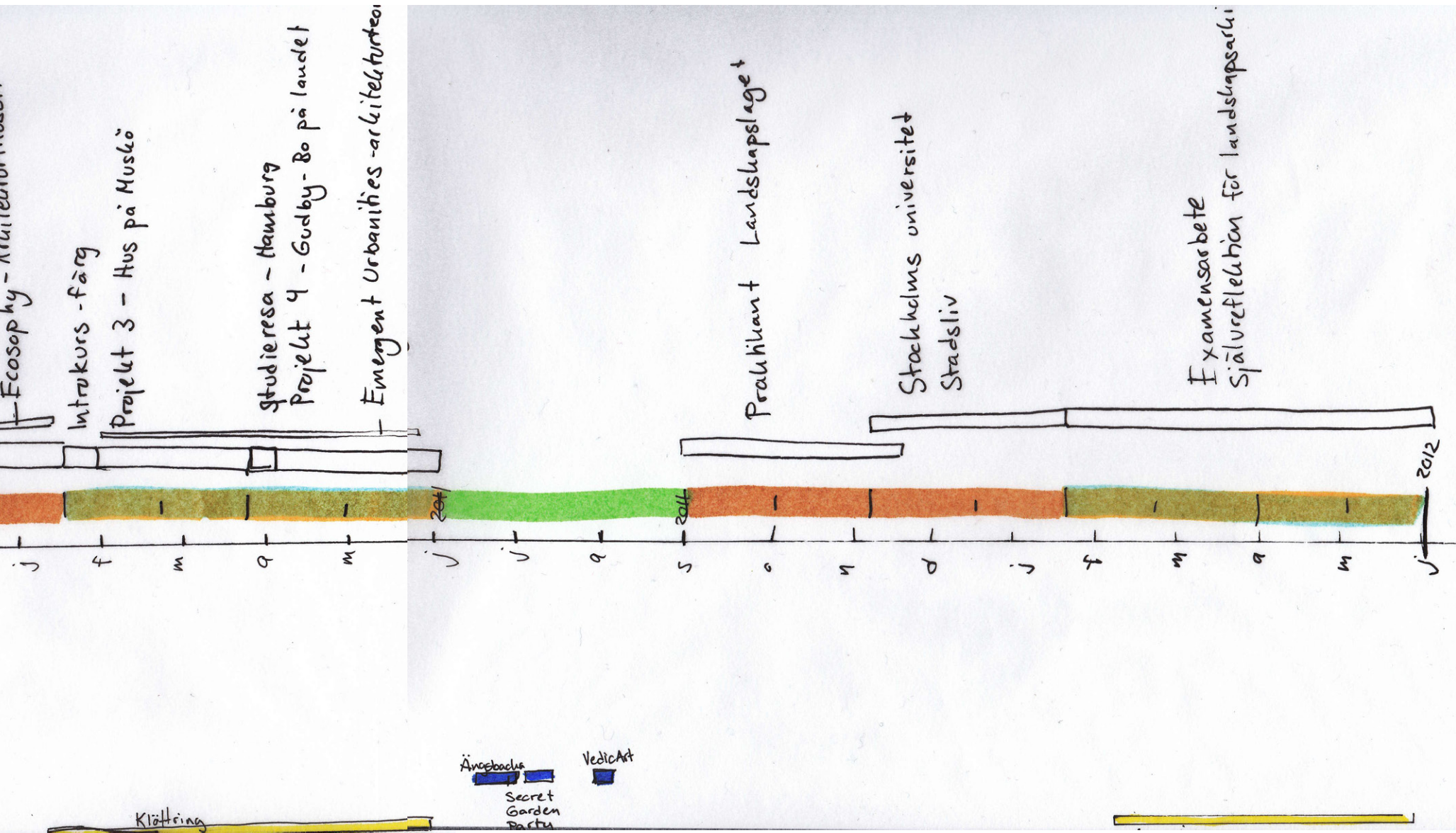
Tidslinjen del 1 2006-2009

Tidslinjen del 2 2009-2012

Bilaga 2C Inventering

C) Gestaltningstexterna

Den övergripande bilden från insamlandet av texter som beskrev mina gestaltningsförslags visade främst skillnader på hur mycket text som användes över förslagen. I början av utbildningen var texterna långa och målande i sin beskrivning. Med tiden minskade textmängden och fokuserade mer på funktioner. I texternas budskap finns en mängd underliggande antaganden om vad som är bra och vad som är dåligt i relationer mellan människor och den byggda miljön.

Att separera gestaltningstexterna från sina gestaltningsförslag gör att de tappar i tydlighet för läsaren som inte kan se de korresponderande bilderna som förslaget beskriver. Sen finns det inte heller någon garanti att det som texterna beskriver med förslaget verkligen är den föreslagna gestaltningen. Samtidigt uttrycker de gestaltarens åsikter och intentioner med gestaltningen och att läsa dem separerat från övertagande diagram och vackra bilder gör det lättare att hitta de verkliga resonemangen i texterna.

Text 1: Alice i Industristaden

Höga hus som tornar upp sig kring en inåtvänd och privat bostadsgård. I min gestaltning förstärks de existerande karaktärerna och bostadsgården förvandlad till en hemlig trädgård, till för alla.

Jag har hämtat min inspiration från Alice i Underlandet. Fokus ligger på nya perspektiv, storleksförändring, den egna fantasin och oväntade upptäckter runt hörnen. Gården är allas privata trädgård. På den gemensamma uteplatsen möter man sina grannar eller umgås i privata sällskap.

Färgstarka detaljer, som de paraplyliknande lamporna i träden och de överdimensionerade stolarna på den gemensamma uteplatsen skapar en lekfull kontrast till de formklippta häckarna av tuja, avenbok och liguster. Häckarna i olika höjder bryter upp rörelserna tvärs igenom gården och kan även vara en labyrint att leka i - nya upptäckter finns bakom varje hörn?! Labyrinten finns även i markplanet. Gångarna i färgat grus vindlar kors och tvärs och bjuder in till vistelse på gräsplanen i mitten. Ingen åldersseparering sker på gården. Lekmöjligheter för barnen kan även vara estetiskt tilltalande för den äldre generationen. Vattenstråket är både en lekplats och ett konstverk.

Årstidsväxlingarna förändrar bostadsgården på mer än ett sätt. Vårblommade körsbärsträd, kastanj och katsura

med härliga höstfärger och häckar som antingen är gröna året runt, behåller sina höstlöv in på vintern eller tappar dem helt.

Uteplatserna ger lite egen yta och andrum för de boende på bottenvåningen. Utan dessa blir krocken mellan det privata och offentliga allt för häftig. Samtidigt ska passagen vidare ut på gården gå lätt och smidigt.

Kvarteret Spolen är den första etappen i omvandlingen av Kungsängen från industrier till den moderna stenstaden. Cyklarna parkeras på utsidan av fasaderna, vänt mot stadsrummet och offentligheten. De formklippta häckarna från innergården återfinns även ut mot gatan och skapar en liten fingervisning om vad som väntar när man väl trillat ner i kaninens hål...

Text 2: Flexibla Fyristorg

PLATSEN

Fyristorg ligger mitt i Uppsalas hjärta, både fysiskt och historiskt. Platsen har varit en handelsplats sedan 1300-talet, och är det än idag. Uppsalas äldsta torg och bro ligger precis intill och domkyrkan finns precis om hörnet. Torget osar av historia och tradition i tankarna, men i verkligheten är det en modern och knappt femtio år gammal parkeringsplats. I själva verket finns knappt Fyristorg. Själva torgdelen är en smal remsa närmast Fyrisån, inklämd mellan parkerade cyklar och bilar. Handel fortsätter dock på lördagarna då små marknadsbord slås upp. Platsen har dock en enorm potential att återigen bli en viktig centralplats i Uppsala stad.

Mitt förslag finner sin grund både i historien och på tvåtusentalet. Jag ville återskapa det historiska torget, och göra det till en plats för människor igen. Hela torget läggs om till ett och samma material – granitplattor. Detta blir den historiska grund, som min fortsatta gestaltning vilar på. För Fyristorg är inte bara en historisk plats, det ska även vara en plats som är välkomnande och representativ för dagens invånare. Vad är mer synonymt med 2000-talet än ”slit och släng”-mentaliteten!? Det som är modernt idag, är omoderna nästa vecka och rivit inom en månad. Hur länge håller egentligen en modern gestaltning? 20 år? 30 år? Längre? De tillägg jag har valt att göra på torget – orangea multifunktionsmöbler i plast – kan enkelt flyttas om, bytas ut eller tas bort när de inte längre uppskattas.

FÖRSLAG FLEXIBILITET

I Sverige är klimatet en viktig faktor. Hur fint och behagligt ett torg än är, vill ingen stadsbo vistas längre stunder utomhus i höstrusk, snö och blåst. På sommaren däremot är uteserveringarna tätbefolkade. Precis som årstiderna växlar, så gör även Fyristorg. På vintern tillåts biltrafik på torget, men på sommaren stängs biltrafiken av och Fyristorg blir en förlängning av årummet och ett systertorg till Gamla Torget. Hambergs Fisk kan ha uteservering, och den lilla glasskiosken kan bli permanent och ha ännu fler sittplatser på torget.

TRAFIKLÖSNING

Trots att grundtanken är ett historiskt torg, kan man inte i det moderna samhället ignorera bilen. Den är inte heller någonting enbart negativt. För Fyristorg innebär den idag liv och rörelse och tack vara vändplanen och korttidsparkeringen gynnar den även handlarna i området. Vägen är även viktig för vidare transport till närliggande parkeringar.

Parkeringen på Fyristorg tar dock alldeles för stor plats i dagsläget. I min gestaltning tas parkeringen bort, men dagens trafiklösning behålls dock. Körbanan av asfalt ersätts av granitplattorna som täcker hela torget. Eftersom hela torget är i samma nivå, markeras dock bilarnas väg av svart granit i kontrast till den grå.

Möblering

Möblerna får sin form efter markmaterialets, något snedställda, 2x2 meter. Varje löstagbar moduldel är 50 cm hög och kan staplas på varandra för att därigenom bli en flexibel multifunktionsmöbel. Mittensektionen är separat och löstagbar, och kan varieras mellan ett att vara ryggstöd, en blomsterkruka, en ljuslykta eller mycket annat.

Möblerna är så tunga att de måste flyttas med truck, men samtidigt så lätta att de blir flyttbara element som kan omplaceras efter önskemål. Små sittgruppen på sommare, rumsavgränsare på julmarknaden, fondvägg för en konstutställning på Galleri London eller bara dekorativa! Valet är ditt!

Text 3: Mellanrum

MITT DILEMMA

Hur får man denna mellanplats, utan tydliga karaktärer, att förvandlas till en angenäm plats med egna kvalitéer, för både för människor och djur, och samtidigt binda ihop de olika områdena: Gränby centrum, 4Hgården och kulturmarken?

MIN THESIS

Genom att arbeta med mötena mellan 4H, Gränby och kulturmiljön. Med ett samlat intryck, utseende och kvaliteer för många olika målgrupper och rik upplevelsevärden.

LEDORD:

Naturlighet, respekt, biologisk mångfald och mänskliga upplevelsevärden. Strukturert gångsystem. Människokontruerad natur.

FÖRSLAG

Bebygga eller bevara? Dessa två ytterligheter står mot varandra i en av Uppsala stads mest omdebatterade område - Gränby. Starka kommersiella krafter ser stor potential i detta centrumnära område. Samtidigt finns det många kulturhistoriska värden och artrika naturområden med starka bevarandemandat. Vem kommer vinna i slutändan? Människa eller natur? Stad eller land? Bevara eller bebygga? Och vem är egentligen vinnare ifall vi bygger bort och förstör vår historia och vår omkringliggande natur?

Gränby är ett komplext och mångfacetterat område med en mängd önskemål och förhoppningar på sig. Inom områdets gränser rymts bland annat ishallar, centrumbebyggelse, bostadshus, en 4Hgård och ett friluftsområde. Här möter också människans anspråk det från en utrotningshotad vattensalamander och en sällsynt blomma – Ögontrösten. Den plats jag har valt att gestalta är ett mellanting, ett bortglömt mellanrum, med viktiga grannar. Två kullar med skyddsvärd natur ramar in platsen i söder och väster. I norr ligger en pittoresk 4H-gård och i öster breder Gränby Centrums parkering ut sig. Området som finns kvar emellan saknar både identitet och struktur. Nyligen har dock tre stycken små dammar anlagts i området för att främja vattensalamanderns fortlevnad. Denna förändring och förbättring vill jag ta fasta på och vidareutveckla. För att skapa en plats där både estetiska och ekologiska värden kan samsas.

Konceptet för mitt område är att göra en estetisk och ekologisk park. Huvudsyftet är att binda samman och skapa en länk mellande olika existerande områdena med värdefull natur. Genom att binda samman dem till en större sammanhängande enhet och medvetet anlägga och plantera för högre biologisk mångfald hoppas jag kunna bevara dessa naturliga kvalitéer.

Samtidigt vill jag arbeta med att göra denna park så estetiskt tilltalande och angenäm som möjligt för människor. Det är min ambition och förhoppning att det går att göra en plats som visar att biologi och estetik inte är fiender och att bebygga och bevara inte måste vara motsatsord.

Slutgestaltningen har delat in parken i flera mindre enheter, som ändå binds ihop av de konstgjorda kullarna jag har lagt till. Den östra delen har ett utseende som mer liknar en människokonstruerad, traditionell park. En mängd träd av sorten Fullblommigt körsbär (*Prunus avium* "Plena") bildar en halvtransparent ridå som ramar in rummet och avskärmar Gränby Centrums parkering. Blomningen är under en kort period mycket intensiv och kommer vara en attraktion i sig själv. Den korta, treradiga allén signalerar parken närvaro till de besökande i Gränby Centrum.

Den andra halvan av parken har en vildare och mer naturlig karaktär. Inspirationen kommer här från den engelska landskapsparken som på ett raffinerat sätt bjuder på nya upplevelser och vyer när man färdas genom parken. Längst in i denna del kommer man fram till ett nyskapat konstverk av en känd Uppsalakonstnär.

Orienteringen på denna plats har tidigare varit otydlig. Därför har jag mycket medvetet jobbat med utblickar.

I markmaterialet markeras varje plats med speciella färgade plattor, inspirerade av en kompassros, som visar var den promenerande bör stanna till och ta in sin omgivning. Längst söderut i parken har ett mer stilla rum skapats. Blommande rosenbuskar, låga kullar och en mer ordnad geometri skapar en harmonisk plats, omsluten av stora, runda kullar.

För att bevara områdets biologiska mångfald fortsätter 4Hgårdens får att beta parken i perioder. Hagen, som innesluts av ett staket, är dock så stor att det skymms bakom kullarna och därför inte uppfattas så starkt i parken. Entréerna är inte tillstängda av staket, utan fårgrindar i marken hindrar får, men släpper fram människor.

Den tre tidigare konstgjorda dammarna har knutits samman till ett längre vattenrum. Det vindlar sig fram och knyter ihop parken i en nord-sydlig riktning. Vattendraget främjar både vattensalamandern och människan. Estetik och ekologi!

Text 4: Tektonik

NynäsHAMN

All plan mark i hamnen är ditlagd av människor. Den ursprungliga kustlinjen kan anas på sluttningarna runt omkring. Likt en stor flotte har hamnen lagt till vid kusten och i likhet med de förbipasserande båtarna, hör den inte riktigt ihop med staden på kullen.

Utmaningar för staden

Centrala Nynäshamn är omgärdad på tre sidor av järnvägen. De resterande sidorna avskärmas av motorvägen som leder hela vägen ner till hamnen.

Utmaningar för hamnen

Dagens hamn innehåller en mängd funktioner där människor, bilar och godstransport försöker samsas med varandra. Resultatet blir en plats där motortrafiken dominerar och tränger undan de gående. De många funktionerna är också utspridda över hamnen och skapar onödiga korsningar och transportsträckor.

Transportproblemen ger grunden till hur den nya hamnen ska organiseras. Motortransport, dvs biltrafik och godstransport flyttas upp i norra delen av hamnen och trafiken som bara innehåller godstransport flyttas till en annan hamn, Norvik och Värtahamnen. Alla funktioner som rör båttransport flyttas ihop till en och samma terminal. När biltrafiken flyttar norrut

frigör stora ytor av land som ligger mellan havet och centrum. På detta nya guldläge byggs bostadshus av blandade typologier. Närmast det nya stationstorget byggs en ny kiosk och bottenvåningen på huset vid torget får kommersiella lokaler i bottenvåningen. Närmare terminalen blir det istället radhus med takterrasser. För alla nya bostadshus finns det möjlighet att se direkt mot vattnet.

Text 5: Living on the egde

The location is in the triangle of Stockholm and the two industrial harbor towns, Nynäshamn and Södertälje. It's possible to commute to all three but at the same time, we are really out in the countryside. The site is in the middle of a long valley, with over 2000 years of history of people using the land. It's now protected as a cultural heritage reserve with the agriculture history as the main reason. Looking at the site in comparison to its immediate surrounding I can discern two different ways of building in the cultural landscape. If you are building in the open fields, you build along the street. And if you build in the forest, which is land outside the cultural heritage reserve, you've built in a suburb pattern instead, with big lawn and low density.

The Gudby area is none of these two alternatives. It's in the agricultural valley, but the site is full of forest clad hills, a quite rare situation for the area. So if you are building in this area, and I think you should, on this special part of an already special valley, make something special. Not one of the two former ways of the valley, but something else. A third option. A third community. This way, all the three communities are different, but can still connect and benefit from each other. My concept for the area has its origin in the traditions of this cultural landscape, not building on the farmlands, but leaving them open. That leaves building on the hills, but instead of

spreading out the dwellings, consuming the nature with private gardens, I'm grouping the houses together, and placing them on the edge of the hills, giving them a view of the open fields, but at the same time reducing their visibility to the rest of the area. The farm and the church are local activators in the area, and to strengthen them, I also place houses here, creating a "Randby"

Living together

As the hills are steep and the fields are hard to walk on in the growing season, the roads are the main ways of communication. The roads to each housing group is placed the edge between the farmland and the hills. To encourage people to root themselves in the community, and get in touch with local history and land use, each housing group has the opportunity to use a part of the farmland, to grow vegetables or keep animals. You won't become a fulltime farmer, but it can be a nice addition to your everyday life. It's up to each community to decide how they want to use their farmland. The concept for the housing groups is a central common area, which the houses are centered around. Each house has a private nature garden surrounding them, and surrounding the gardens is the forest who is public nature.

Concept: housing groups

The houses are placed so that everyone has a view of the fields. The common grounds is divided into terraces that extend all the way down to the farmland. Each houses have a private

patio and a parking space on the upper common ground. An additional parking space can be found in the garage located under the lower common ground and is accessed from the level of the fields. Every house has a nature garden. The upper common ground is accessible for cars and disabled pedestrians and the lower one is an arbor shared by all the houses. The common ground continues across the road onto a working area for the farmland, which can also be used for visitors parking.

Living solitary

The hedges in between the houses around the common ground create privacy around the patios and separate them from the parking spaces. The trees in the middle are cherry trees with white full blossoms, also the lilacs in the arbor are white. The hedges surrounding the patios are Liguster and Måbär. The lilac arbor is enclosed on three sides and but allows views of the open field with a terrace to connect the common areas with the fields. The hedges are designed so that you can see over them, onto the fields, at a higher level, but at the same time blocking you from view of a person standing on the level below, creating more intimate spaces at each level.

Bilaga 3A Analysen

A) Självbilden

Självbilden

Den Kvalitativa Innehållsanalysen med Tema & Ledtråd sorterade upp beskrivningarna av mig själv till åtta olika kategorier.

1 Aktiviteter utanför utbildningen

Analysen visar på en introvert värld och en extrovert. En är hemmet, som är till för vila, eftertanke och intressen. Den extroverta världen sker främst utanför hemmets väggar och söker sig ständigt utåt och innebär ofta att åka iväg på gruppresor på en ny plats. Det finns en återkommande rytm av längre perioder i den introverta världen som bryts av kortare perioder av utåtriktad aktivitet

2 Relationer

Det finns flera små grupper av vänner som generellt sett inte blandas med varandra. Bästa vännerna är relationer från 15-18 års åldern. Fokus ligger på de relationer som är i närheten just nu. Det finns en trend att jag kommer till en ny omvärld, en resa eller en ny klass, och då satsar min energi på de nya relationerna medan de äldre får stå tillbaka. Detta sökandet efter nya vänner i nya miljöer ankras dock upp av de få, nära äldre vänrelationerna.

3 Personliga drag

I de personliga dragen framstår två starka rörelser. En del är inåtvänd, distanserad och introspektiv. En annan del är utåtriktad, kontaktsökande och expressiv. Orden som beskriver styrkor relaterar till situationer då jag inte är så brydd över andras reaktioner utan vandrar på den stig som känns rätt för mig. Orden som relaterar till svagheter beskriver hur jag ser på mig själv i förhållande till andra människor och när jag är orolig för deras reaktioner. Det finns också en tendens att endast de positiva, utåtriktade egenskaperna visas upp för omvärlden, medan de inåtvända, mer stillsamma aspekterna kommer fram i ensamhet.

4 Identitetsstämplar

Rubriken på detta avsnitt avser faktorer i berättelsen om mig själv som jag betraktar som ”etiketter” som kan användas i beskrivningar av mig själv, i kommunikation med andra. De sorteras in under saker jag gör – arbeten, studier, fritid. Platser jag är på, boenden och människor jag möter. De innehåller även så kallade indirekta faktorer som jag har haft lite möjlighet att påverka exempelvis kön och ålder. Dessa identitetsstämplar är de som bygger upp det fysiska landskapet omkring mig, och som är de byggstenar som har byggt upp den jag är idag.

5 Miljöer och platser

Det är min vardag som skapar min referensram, snarare än studieresor. Min främsta referensram är städer, och de flesta åren av mitt liv har jag bott i en stockholmsförort. Min bild av miljöer förändras över tiden och jag jag förstår landskapen

mycket bättre genom att leva i dem under en längre tid. Miljöer som jag känner till väl har jag en positiv upplevelse av medan okända miljöer oftare får negativa bedömningar. Miljöer som jag dock först uppfattade som tråkiga och fula har genom att jag bott i dem en tid, svängt över till att vara positivt laddade.

6 Aspekter av landskapsarkitektur

Detta avsnitt som innehåller inspirerande praktiker, favoritelement inom landskapsarkitekturen och favoritplatser visar fram en landskapsarkitektstudent som har fastnat mer för det arkitektoniska än det naturliga landskapet. Inspirationen finns i det visuella, konceptuella idémässiga och ifrågasättande. Det är en stadskramande student som föredrar torg och stad framföre naturområden och som snarare hämtar inspiration i konsten och det människogjorda. Det är den tydligt människoskapade landskapsarkitekturen och interaktionen mellan människa och natur som lockar mest.

7 Framtid

Tänkarna om framtiden handlar mest om hur livet på den framtida arbetsplatsen kommer att se ut. Återigen är det två olika sidor som beskrivs. En del är tiden på kontoret och en del är livet utanför kontoret, som praktiserande landskapsarkitekt, i möte med resten av omvärlden. På kontoret vill jag vara trygg, sedd, glad och utmanad. Det ska helst finnas tid att ifrågasätta det självklara. Ute i omvärlden finns drömmen om en stark, klar och tydlig landskapsarkitektur, som är både lekfull och expressionistisk. Kontoret beskrivs på nästan samma sätt som hemmiljön. Kontoret beskrivs som en processapparat där jag hämtar styrkan för att vara en stark och expressiv praktiker.

8 Dualiteter

Två sidor framkom hela tiden i självinventeringen. En kan kallas för Gå! Och en för Stopp! Den sidan som kallas Gå! kännetecknas av att göra, gå framåt, vara modig och uppslukas av processen. Sidan som kallas Stopp! karaktäriserades av raka motsatser och handlade om att istället tänka efter, dra sig undan, vara försiktig och avbryta och dra sig ur. Båda sidorna har en funktion och verkar motverka/samspela i exempelvis en gestaltungsprocess.

Bilaga 3B Analysen

B) Tidslinjen

1) Sammansmältning - Från separation till union

Det fanns en tydlig rörelse under min utbildningstid där jag allt mer identifierade mig med min landskapsarkitektidentitet. I början av utbildningen försökte jag hålla mitt privatliv och skolliv så åtskilda som möjligt, men ju fler år som gått, desto mer har inkluderat mina privata intressen inom ramen för vad jag uppfattar som landskapsarkitektur. Jag börjar mer och mer föra in mina personliga sökanden innanför ramarna för utbildningen. Istället för att söka utanför den efter det som intresserar mig, så får skolprojekten istället en personlig vinkling och gränsen mellan student och privatperson suddas ut allt mer. Kulmen på denna trend är just detta examensarbetet där jag väljer att min privata sida och mina studier helt får gå samman, och skapar det mest personliga arbetet hittills. Trenden har varit att från att försöka separera studieperson och privatperson, så blir jag allt mer personlig i mitt arbete och släpper fram mina personliga intressen som en all mer styrande kraft vid mitt sökande och mina val.

2) Intresseområden inom landskapsarkitekturen

Hur jag har läst ämnen med en viss inriktning och hur dessa intresseområden har bildat min nuvarande kunskapsbas.

Tidslinjen visade också upp skillnader mellan kandidat och masterexamen. Under kandidatexamen kompletterade jag min utbildningen med kurser i kommunikation och trädgårdspraktik samt workshops med arkitektstudenter. Under masterutbildningen, som jag hade stor möjlighet att själv utforma, läste jag inga extrakurser. Slutsatsen jag drog av detta var att jag i denna förändring kan hitta de primära intresseområdena inom landskapsarkitekturen och att jag under masterutbildningen fått ägna mig åt den inriktning som intresserar mig mest. Att välja ett område innebär ju också att välja bort ett annat. Så när jag ser över vad jag har inkluderat i min utbildning, ser jag en student som redan har valt en inriktning inom landskapsarkitekturen. De extrakurser som jag läste under kandidatexamen handlade till stor del om att komplettera utbildningen med mer mänskliga perspektiv. Bland annat var det kurser i kommunikation eller samarbeten med andra yrkesfält genom arkitektstudenterna.

3) Rytmer och tempoväxlingar

Återkommande inriktningar för fritiden är fokusresor. Dessa fokusresor är kortare perioder då jag reser iväg och går upp i ett nytt sammanhang eller en ny grupp. Dessa "UndersökningsRetreats" får gärna ha ett gemensamt mål för gruppen som exempelvis långsegling med Ostindiefararen Göteborg

Längre perioder av rotad tillvaro, följs av kortare perioder av flytt och aktivitet. Jag balanserar utåtriktade perioder

med fokusresor, ometablering i ny stad eller nya aktiviteter, med perioder av relativt lugn och bofasthet. En riktning och utbrott av energi som förändrar mina strukturer, följs av en längre, lugnare period där jag sjunker ner i extern aktivitet och fokuserar på det ”nya” liv jag har skapat. Under denna period bygger jag upp energierna och planerna för att ta mig an nästa omstrukturering.

4) Välja själv

Jag har inte valt den landskapsarkitektutbildning som kom i ett färdigt paket. Jag gick de tre obligatoriska åren på Ultuna, men även då utökade jag min utbildning med extrakurser. Jag har sökt efter arbetslivserfarenhet(HOSPER), gestaltningskurser (KTH) och samarbeten med andra typer av arkitekter (arkitektstudenterna & KTH) och kunskaper om människor och deras perspektiv i städerna (Stockholms Universitet, filosofikursen: Ecosophy, och urbanitetskursen: Emergent Urbanities) I slutändan har jag samlat ihop mina studier under de sex år jag har studerat från fem olika universitet och högskolor, i tre olika städer. Välja själv är ett tydligt tema.

Jag har även sökt mig till de människorna under utbildningen som inte heller har utfört utbildningen i ett svep. De har, liksom jag, valt att ta uppehåll i sina studier, studera utomlands, resa eller gå på andra skolor. Att jag sett samma tendenser hos dem som jag sett hos mig har stärkt mig i min önskan att välja en mindre rak väg fram till examen.

5) Mest student i livet

Att komplettera tidslinjen från studierna med en snabb översikt av hela mitt liv visar på att majoriteten av mitt liv har bestått av studier. 18 år som student av 27 möjliga har sannolikt skapat ett starkt ramverk för hur jag ser på världen. Att vara student har varit en stabil plattform som jag alltid har kunnat komma tillbaka till efter kortare avstickare med resor och arbeten.

6) Prioriteringsordningar - vad jag väljer att göra vid motstående intressen

Vad jag har gjort utanför och parallellt med utbildningen var dock den mest talade aspekten. I vissa situationer har jag verkligen varit tvungen att göra tydliga val, och det är i dessa scenarior som mina värderingar tydligast har framträtt. Exempelvis har jag flera gånger valt att segla med Ostindifararen Götheborg under en pågående termin, och genom detta tydligt demonstrerar en prioritetsordning.

Bilaga 3C Analysen

C) Gestaltningstexterna

Genom den kvalitativa innehållsanalysen sorterade jag upp mina gestaltningstexter i åtta olika kategorier. Dessa beskrev översiktligt vad dessa texterna behandlade. I varje kategori kunde jag sedan läsa hur mycket jag hade uttryckt om ett ämne, men framförallt vad jag hade sagt och vilka antaganden som låg till grund för påståendet.

Kategoriernas innehåll

Detta stycke redovisar generella slutsatser från varje kategori. Alla slutsatserna går inte att applicera på varje projekt eftersom de är olika och behandlar ett flertal olika platser. De representerar istället en sammanfattning över de riktningar och värderingar som uttrycks i gestaltningsarbetenas texter.

1) Äganderätt

Texterna framhåller att det är bra med tydliga gränser mellan privat och offentligt och att dessa gränser ska vara visuellt tydliga. Gemensamma utrymmen samlas i mitten av gestaltningen och de privata utrymmena i utkanten.

2) Det befintliga

Detta är det mest omfattande textsegmentet och alla gestaltungs-förslag utgår från den befintliga miljöns förutsättningar. Inget förslag förkastar helt det befintliga, utan väljer att förstärka vissa aspekter och problematisera andra, men det befintliga landskapet är starkt tongivande för det fortsatta gestaltandet.

Beskrivningarna av det befintliga på platsen utgår ofta ifrån visuell orientering, transport och rörelse, och kretsar ofta kring den byggda miljön och kulturhistoriska värden. Det är människans landskap som värdesätts högst, och relationen mellan historiska landskapet och dagens utformning är ofta tongivande för den fortsatta utvecklingen.

3) Förebilder/inspiration

Det som verkar inspirera mest är det tillfälliga och nyfikna, det föränderliga, rörliga och upptäckande. Motsatser till detta är det statiska och monumental. Också möten, gränser och relationer är viktiga ledord.

4) Objekt/Föremål/komponenter

De objekt som dominerar är sittplatser, häckar, träd, markmaterial, ljus, vägar och parkeringsplatser. Inga blommor eller mindre växtlighet beskrivs och växtmaterialet väljs ut på estetisk basis. Det förekommer nästan ingen lekutrustning eller objekt för specifika samhällsgrupper. Det är mycket element som fungerar som tydliga väggar och rumsavdelare.

5) Mänskliga relationer

Det skrivs väldigt lite om de tänkta mänskliga relationerna på platsen. Det beskrivs ingenting om olika målgrupper, som exempelvis kulturer eller åldersgrupper. Frågan väcks: Vilka är dessa ”alla” som jag gestaltar för? Kanske finns det manifesterat i illustrationerna av gestaltningen istället? Mycket av informationen om de sociala faktorerna på platsen utgår ifrån underförstådda antaganden om hur människor lever. Dessa antaganden speglar hur jag tror att människor vill bete sig och leva. Eller speglar de i större utestreckning hur jag själv vill bete mig och leva?

6) Estetik

Den dominerande estetiken är synonymt ett utseende som märks och som sticker ut i förhållande till den ”naturliga” naturens utseende. Det framkommer också ett upplevt motsatsförhållande mellan biologisk mångfald och estetik. Element som främjar biologisk mångfald verkar sällan uppfattas som estetiskt tilltalande. Följdfrågan blir: Kan jag känna igen biologisk mångfald på utseendet?

7) Funktioner/Aktiviteter

De aktiviteter som beskrivs är människans aktiviteter och de som nämns är främst stadslivets aktiviteter: att sitta, stå eller titta på vyer, konst eller andra människor. Det nämns inget om sport eller friluftsliv. Människor ska attraheras till platserna genom handel av olika slag. Den enda målgruppen som ges specifikt utrymme är de funktionshindrade.

8) Transport/kommunikationsmedel/rörelser

Inställningen till bilen är ambivalent. Den tillåts och bekämpas samtidigt. Jag beskriver den som ett faktum, men vill samtidigt begränsa den, genom att stänga av vägar och minska parkeringsplatserna. De transportsätt som nämns är gång, cykel och bil. Ingen typ av offentligt transportmedel behandlas, vilket kan bero på platserna, men också på att jag har planerat för sådana i gestaltningen.

Sammanfattning gestaltningstexterna

Majoriteten av gestaltningstexterna behandlade det befintliga på platsen och analysen visade visade på en starka relation och respekt för det befintliga. Textanalyserna visade också på förslagstexten intentioner för platsen inte alltid överensstämmer hur platsen är konstruerad. Jag beskriver vissa intentioner med gestaltningen, men när jag sedan analyserar förslaget är det inte alltid som intentionerna är uppfylla med motsvarande form och funktionslösningar.

Motsatsförhållanden - Dualiteter

Texternas språkbruk väcker även vidare frågor inför framtiden. De beskriver ofta motsatsförhållande som exempelvis bebygga och bevara, människa och natur, rörelse och statiskt, estetik och ekologi. Att läsa dessa dikotomier finner jag väldigt intressant, dels eftersom de väcker tankar kring ifall dessa ord verkligen alltid behöver vara motsatser, dels eftersom de stämmer väl överens med hur jag beskriver mig själv i andra sammanhang.

Bilaga 3D Analysen

D) Sammanfattande analys

Det var när likande aspekter dök upp under de olika undersökningsområdena som jag började se ett större mönster.

1 Växlingarna

Livsrytmer

Bofast och mer stilla i längre perioder omväxlat med flytt och förändring i kortare intervall.

Aktiviteter utanför utbildningen

Korta fokus-resor när jag åker iväg och gör något nytt och annorlunda från min vardag, exempelvis långseglar. Dessa fokusresor sker mellan längre perioder av mer stillsamma aktiviteter som mer liknar mitt övriga liv.

Naturvetenskap

Tanke

Rationell

Reflekterande

Logisk

Vuxen

Finna

Samhällsvetenskap

Känsla

Troende

Impulsstyrd

Känslostyrd

Barnslig

Söka

Handlingsmönster

Extrovert

Omvärldssökande

Verklighet

Göra förändringar

Introvert

Söker mig själv

Fantasi

Acceptera situationen

Dualismerna

Stopp!

Göra

Gå framåt

Mod

Uppslukas

Go!

Tänka

Dra sig undan

Rädsla

Kliva ur

Personlighetsdrag

Styrkor – Personlighetsdrag som beskriver när jag går framåt på min egen väg och inte oroar mig så mycket för vad andra ska tycka.

Svagheter- Personlighetsdrag som är ängsliga för andras reaktioner och där jag oroar sig för andras åsikter.

Expansion - Perioder av kontaktsökande undersökande och agerande med omvärlden.

Introvert/slutet – Perioder av att dra sig undan, distansera sig och ägna sig åt reflektion.

Sammanfattning: Två sidor

Denna del visar två tydliga sidor som samarbetar och motverkar varandra. Det är ett växelspel mellan vilken sida som dominerar vid vilket tillfälle. En sida är mer naturvetenskapligt lagd, strukturerad, logisk och gränsdragande. Den andra sidan är mer konstnärlig, känslomässig och gränsöverskridande.

Det finns också en dualism av tempoväxlingar mellan extrovert och introvert. Den extroverta sidan är omvärldsökande och förändrar tillvarons premisser. Den introverta sidan är mer benägen att vända sig inåt, reflektera över tillvaron och acceptera den befintliga situationen istället för att förändra den. Balansen mellan dessa två kommer istället i en rytm som ger längre perioder av stillsamma, introverta perioder med kortfattade, expressiva perioder emellan.

2 Arbete & Privatliv

I arbetslivet

På kontoret

Trygg

Sedd

Glad

Utmanad

Introspektion

Ifrågasättande

Viloplats

I världen

Stark

Tydlig

Klar

Expressiv

Stå fast

Lekfull

Hörande

Sammansmältning

Privatperson och landskapsarkitektidentiteten kommer allt närmare varandra med studieåren. Mina privata intressen plockas in inom ramen för landskapsarkitektur och jag ägnar mer av min fritid åt landskapsarkitekturen.

Sammanfattning:

Med tiden har det skett en klar sammansmältning av min privata identitet och min yrkesidentitet. Från att i början dra en klar skiljelinje mellan arbete och fritid samt privata intressen och yrkeslivet har yrkeslivet allt mer kommit att omfatta även mina privata intressena.

Visionen om den framtida arbetsplatsen speglar tanken kring två sidor som återfinns under temat "Växlingarna". Kontoret blir ett andra hem och den lugna platsen med utrymme för introspektion och ifrågasättande, medan världen utanför kontoret är en handlingens värld där agerandet och genomförandet är i fokus.

3 Befintliga landskapet

Miljöer & Platser

- De landskap jag lever länge i är min referensram. Framst är städer i allmänhet och specifikt Stockholm.
- Att leva i en miljö förändrar hur jag ser på den. Vad som upplevs som positivt och negativt förändras med tiden.
- Jag försöker skapa miljöer som jag uppskattar och som är

logiska. Min egen logik styr.

- Min landskapsarkitektutbildning har lärt att mig läsa naturen och det planerade livet. Mina egna erfarenheter lär mig om det levda livet. Men var i utbildningen ingår kunskapen och utvärderandet av det levda livet?

Aspekter av landskapsarkitektur

Jag gillar ifrågasättande och nya idéer, det visuellt framträdande och det artificiella, människoskapad natur, torg och städer.

Ledord och förebilder

Återkommande ledord och förebilder är: Rörelse och förändring. Möten och gränsland. Upptäckter och omvandlingar. Natur och människa. Samma ledord som jag använder för landskapsinspiration, återkommer också i målsättningar för mitt privatliv.

Funktioner och aktiviteter

Jag gör lite programmering av gestaltningarna och mest sådana aktiviteter som jag själv gör, gärna stadens aktiviteter – sitta, titta, gå. Jag tror mig designa för ”alla” istället för specifika målgrupper, men kanske är dessa ”alla” i själva verket mig själv?

Objekt i gestaltningarna

Växtlighet placeras in som rumsskapare, och för deras estetiska kvalitéer. Små uterum behandlas som om de vore inomhusrum med väggar och möblering.

Början ger slutet till gestaltningarbetena

Resultatet av mina gestaltningsarbeten är starkt förankrat i det som finns på den befintliga platsen. Det befintliga utgörs främst av det visuellt framstående och människokonstruerade element som byggnader och vägar.

Identitetsstämplar

Byggstenarna i mitt omgivande landskap:

Saker jag gör – arbete och fritid

Platser jag vistas på – främst boende.

Indirekta faktorer, som kön och ålder

Sammanfattning

Mitt gestaltande är väldigt hänsynstagande av det befintliga på platsen, men vad det befintliga består av kan diskuteras. Vad jag upplever under det initiala platsbesöket sätter starkt tonen för resten av gestaltningsarbetet. Min referensram och befintliga landskap är främst städer- specifikt Stockholm. Mitt eget befintliga landskap lämnar tydliga spår i mitt gestaltande genom att det främst är stadsaktiviteter som att stå, gå och sitta ner och betrakta andra människor som planeras.

De aspekter som jag uppskattar och inspireras av inom landskapsarkitekturen, är ofta samma saker som inspirerar mig i mitt privatliv. Jag vill ha mina landskap som jag vill ha mitt liv. Tvärvetenskapliga. Möten och gränsland. Växelspel och rörelse i balans.

4 Värderingarna

Estetik

Estetiken i den artificiella naturen premieras. Är något människoskapat så ska det se ut som det. Ett potentiellt motsatsförhållande mellan biologi och estetik. Frågan som väcks är om biologisk mångfald har ett utseende? Är det monokulturens estetik som eftersträvas medan artrikedom inte anses estetiskt tilltalade?

Äganderätt

Tydliga gränser ska signalera äganderätten. Det där är ditt och detta är mitt. Vad betyder gränsdragningarna i det sociala rummet? Är detta mina tids samhällsvärderingar som omvandlas till fysisk miljö? Vill jag föreslå mera ”Shared space” eller ”Gated community”?

Transport och rörelse

En ambivalent inställning till bilen. Acceptera och bekämpa samtidigt. Främsta transportmedlen är gång, cykel och bil. Kollektivtrafik nämns inte.

Sammanfattning

Den estetik som premieras är den tydligt människoskapade och det finns ett underliggande motsatsförhållande mellan ekologi och estetik. Tydliga visuella gränser som signalerar äganderätt premieras. Förhållandet till bilen är ambivalent då den både både motarbetas och accepteras.

5 Studierna

Naturvetenskap vs Samhällsvetenskap & Konst

Landskapsarkitekturen blev mitt val när jag sökte ett framtida yrkesliv som förenade mina naturvetenskapliga studier i gymnasiet och min tid i Umeå som personlig assistent och designstudier.

Välja själv

Att välja själv är ett viktigt inslag, samt sökandet efter olika perspektiv. Totalt fem universitet, tre praktiktillfällen, ett studieuppehåll. Extrakurser i filosofi, urbanitet och kommunikation.

En utbildning i två delar

Del 1) Kandidatexamen på Ultuna. En stabil grund med mycket faktakunskap.

Del 2) Masterexamen med inriktning mot design, utforskande och olika perspektiv utifrån olika närbesläktade yrkesgrupper och institutioner.

Sammanfattning

Att hitta en kombination mellan mina två sidor, den naturvetenskapliga och den samhällsvetenskapliga, blev ingången till landskapsarkitekturen. Utbildningen kan också indelas i två perioder som avspeglar båda dessa intresseområden. Att följa mina egna intressen och att välja själv har varit starka drivkrafter under utbildningen och har lett till att jag tillsluta har studerat vid ett flertal universitet.

6 Plattformen

Landskapsarkitekturen är den plattform som jag står på och som jag numera ofta plockar in mina privata intressen inom.

Studentens verklighet är nästan den enda verklighet jag känner till och den speglar sig i en stor förtjusning och vana att undersöka och hämta information och söka nya influenser.

Sammanfattning

Cirka två tredjedelar av mitt liv har jag studerat. Detta har naturligtvis starkt format min världsuppfattning. Studierna har också fungerat som en stabil plattform att återvända till efter korta avstickare till andra områden.

7 Relationerna

Plattform

En stabil plattform som består av några få, långvariga vänner som jag huvudsakligen umgås med. Detta varvas med korta utstickare av nya, intensiva relationer under kortare perioder.

De nuvarande nära relationerna

Att erövra nya marker. Jag lägger större fokus på de geografiskt nära relationerna. En tendens att satsa på att skapa nya relationer kring mitt nuvarande läge än att behålla relationerna från de tidigare geografiska områdena.

Alla människor

Vilka är dessa ”alla” människor som jag gestaltar för? Hur många av ”alla” känner jag egentligen? Hur representativ är mina relationer av allmänheten?

Sammanfattning

På en daglig basis är relationsfokus främst de människor som är i min geografiska närhet. Börjar jag exempelvis en ny klass fokuserar jag på att lära känna mina nya klasskamrater snarare än att bibehålla kontakten med de gamla klasskamraterna. Samtidigt finns det en stabil liten plattform av några, få vänner som jag har haft en längre tid och som jag kontinuerligt håller kontakten med.

Sammanfattning av analysresultatet

De tre analysområdena olika slutsatser sammanfördes till en helhetsbild, som både visade på styrkor och områden som kan behöva vidareutvecklas. Detta är en sammanfattning av analysresultatet som fördes vidare till designfasen

Växlingarna

En introvert reflekterande och en expressiv handlande

I analysen framkom tydligt två olika sidor av min arbetsprocess. En sida som vill ha rörelse, aktivitet, handling och jobbar känslomässigt. Den andra sidan söker efter stillhet, reflektion och logik. För att få en framgångsrik och välbalanserad process behöver jag erkänna båda dessa sidors värde. Jag vill värdera dem lika högt, växla mellan dem och därigenom låta dem vara i balans. Jag vill ha rörelse i balans och arbeta i gränslandet mellan dem och följa pendelrörelsen mellan dem. Låta båda sidorna existera och växla mellan dem.

Växelspel - rytmförändringar

Längre, mer bofasta och stilla perioder, omväxlat med flytt och förändring i korta, snabbare intervall.

Arbete och privatliv -

Sammansmältningen

Jag vill fortsätta att föra fram mina personliga intressen inom landskapsarkitekturen, med min egen nyfikenhet som motivation. Människocentrerat – fortsätta ta vara på mitt intresse för människor i förhållande till sin omgivning.

Två sidor av kontoret

Kontoret som ett andra hem, med utrymme för ifrågasättande och undersökande ger en stark och handlingskraftig landskapsarkitekt i mötet med omvärlden.

Studierna

Två sidor

Tillgodose de två sidorna hos mig som har uttryckt sig i studierna. Både den naturvetenskapliga kunskapssidan och den ifrågasättande konst- och samhällssidan. Det är i gränslandet mellan dessa jag vill verka och utvecklas. Jag vill kunna pendla mellan de olika sidorna och uppleva möten, växelspel och rörelse i balans.

Välja själv

Att följa mina intressen, få historien berättad från olika synvinklar och välja själv har varit ett stark återkommande tema.

Relationerna

Det är vem snarare än vad.

Det är inte vad jag gör utan snarare hur det görs och med vem som är det viktigaste i projekten. Jag hämtar min inspiration och kraft genom diskussioner med människorna i min närhet. Vilka människor jag har omkring mig har stor uppfattning för hur jag tolkar omvärlden. Människorna jag arbetar med blir därför särskilt viktiga. Det är dock svårt att välja sina kollegor, men jag kan arbeta med hur jag förhåller mig till dem.

Det befintliga

Mitt huvudsakliga befintliga landskap är städer

Jag uttrycker samma sorts värdeord och mål för mitt liv som jag gör i mina gestaltningar. Jag vill ha mina landskap som jag vill ha mitt liv, omväxlande, lekfulla och föränderliga.

Jag är väldigt respektfull mot det befintliga när jag gestaltar. Samtidigt är det befintliga ett problematiskt begrepp. Jag vet själv hur olika jag upplever olika miljöer vid olika tidpunkter. När jag ser miljöer som jag har levt i en längre tid har jag en helt annan uppfattning om dem än när jag besökte dem första gången. Ändå så besöker jag platserna jag gestaltar oftast en enda gång. Glappet mellan hur jag upplever platsen som engångsbesökare jämfört med de som lever på platsen riskerar därför att bli stort. Jag behöver fler metoder i min repertoar för att till exempel inhämta de boendes synpunkter och få fler bilder av vad som är befintligt.

Värderingarna

Granska mina underliggande värderingar

I värderingarna uttryckte jag många underliggande värderingar och motsatsförhållanden som jag skulle vilja undersöka och utmana. Exempel på detta är ekologi och estetik samt ägandeförhållanden och gränsdragningar

Plattformen

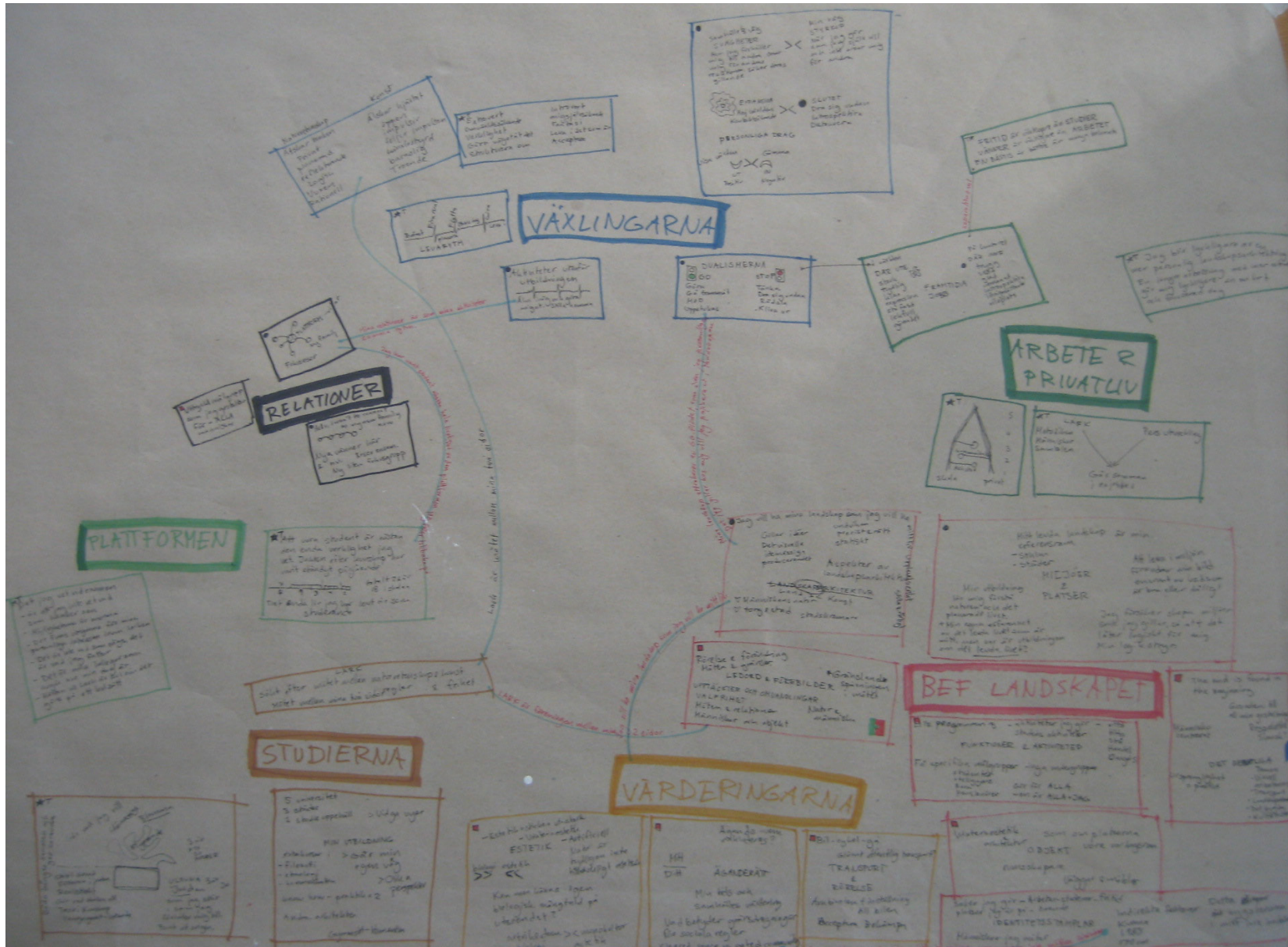
Stabil grund

Jag vill ha en stabil grund som jag sedan gör små utstickare från, ofta till helt andra sammanhang. Exempel på detta är de fokusresor jag gjort genom åren, för att sedan återvända till studierna. Under fokusresorna ger jag mig in i helt nya miljöer och sammanhang och försöka bygga ett liv inom dess miljöer för att sedan återvända till den stabilare grundplattformen.

Studentperspektivet

Två tredjedelar av mitt liv har min huvudsakliga sysselsättning varit studier och detta har naturligtvis starkt. Efter examen inträder nästa fas i livet och det ska spännande att uppleva hur jag kommer uppleva landskapsarkitektyrket och hur det kommer att påverka min världsbild.

Bild över sammanfattande analysen

We shall not cease from exploration
And the end of all our exploring
Will be to arrive where we started
And know the place for the first time

Ur Little Gidding av T. S. Eliot